

ŽILBER ADER

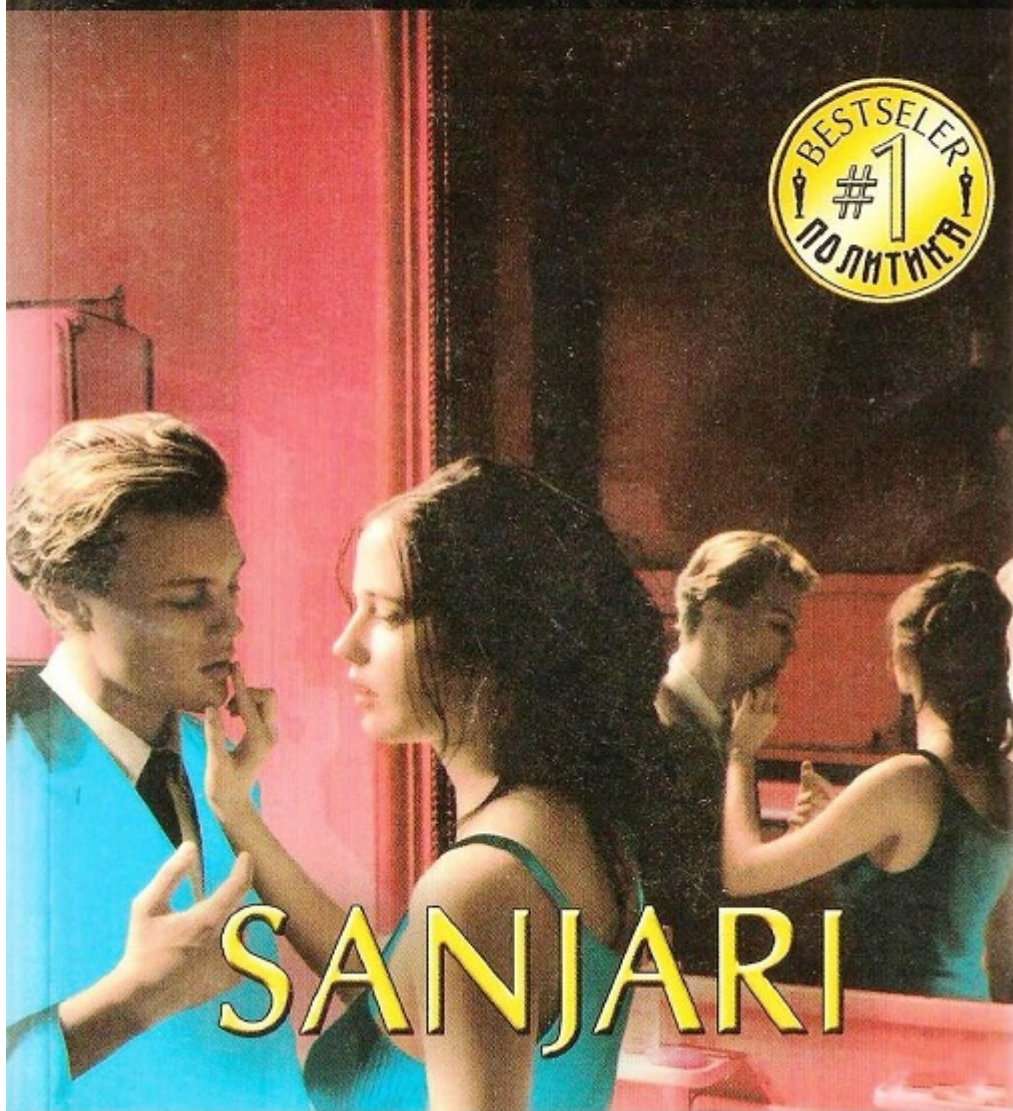
BIBLIOTEKA BESTSELER

The background of the cover is a photograph of a man and a woman in formal attire. The man is on the left, wearing a blue suit jacket, white shirt, and dark tie. The woman is in the center, wearing a blue dress. They are looking at each other. In the background, another man and woman are visible, also in formal wear, in a dimly lit room with red walls.

SANJARI

ŽILBER ADER

BIBLIOTEKA BESTSELER

SANJARI

Gilbert Adair

SANJARI

bojana888

Francuska kinoteka nalazi se u šesnaestoj opštini Pariza, između trga Trokadero i avenije Alber de Mun. Smeštena je u musolinijevski monumentalnoj palati de Šajo tako da filmofil prilikom prve posete oseti zadovoljstvo što živi u zemlji koja, za razliku od drugih, ovu umetnost smatra prestižnom. Njegovo razočaranje, posle detaljnog obilaska, nastupa kada na sporednom podrumskom ulazu shvati da sama Kinoteka ne zauzima ništa više od jednog malog krila u sklopu celog zdanja.

Dakle, ulazu se može prići ili sa trga, tog čarobnog platoa za zaljubljene parove, gitariste, roleriste, tamnopute prodavce suvenira i devojčice u kariranim suknjicama u pratnji engleskih i portugalskih dadilja; ili duž vijugave baštenske staze paralelne sa avenijom Alber de Mun, sa koje se, kroz noću osvetljeno žbunje, pruža pogled na vulkan Fudži od kovanog gvožđa - Ajfelovu kulu. Odakle god da priđete, spuštajući se stepenicama, stižete u hol Kinoteke, čija je zastrašujuća ozbiljnost ublažena stalnom izložbenom postavkom kinetoskopa, praksinoskopa, magičnih reflektora i drugih naivnih i šarmantnih relikvija bioskopske praistorije. Obično bi bašta bila pod opsadom filmofila tri puta u toku večeri, i to u pola sedam, pola devet i pola jedanaest.

Međutim, oni pravi fanatici, takozvani pacovi Kinoteke, koji bi došli na predstavu u pola sedam i retko kad odlazili pre ponoći, izbegavali su da se zbližavaju sa manje opsesivnim posetiocima kojima je Šajo predstavljao samo mesto za jeftin noćni provod. U samom prvom redu bioskopa vladala je Sinemanija, nalik na tajno društvo, kabalnu, slobodnu masoneriju. Taj prvi red je bio i ostao ekskluzivno pravo tih pacova. Na njihovim sedištima bi trebalo ugravirati imena, baš kao ona na rasklopivim platnenim stolicama poznatih holivudskih režisera, recimo Mr Ford ili Mr Kapra, zaklonjena ramenom ili mišicom dok bi prema fotografu okretali svoja nasmejana i preplanula lica.

A šta su, zapravo, ovi pacovi, ovi fanatici, ovi stanovnici noći, nego vampirski šišmiši obavijeni u ogrtače svojih sopstvenih senki?

Svojim izborom da sednu tako blizu platna, stavljali su do znanja da ne podnose da filmske slike ne prime prvi, pre nego što bi one preskočile prepone redova, jedan po jedan, od gledaoca do gledaoca, od oka do oka, pa sve dok se, istrošene, polovne i

smanjene na veličinu poštanske marke a ignorisane od strane zagriženih ljubavnih parova iz poslednjeg reda, ne vrate, konačno, do svog izvora, projekcione kabine.

A pored toga, to platno nije bilo ništa drugo nego štiti. Štitilo ih je od sveta.

"Jesi li gledao Kinga?"

Proleće je, sa svojim grmovima šafrana i ljubičica koji su nicali ni iz čega poput buketa papirnog cveća iz ruke čarobnjaka, došlo te večeri u vrtove Kinoteke. Bilo je pola sedam. Troje maloletnika izmislilo je iz metroa na trg Trokadero i krenuli su prema stazi koja se paralelno pružala sa avenijom Alber de Mun. Pitanje je postavio najviši od njih troje. Bio je snažan i vižljast, ali povijen na jednu stranu što je odskakalo od njegove pojave. Ispod njegove jeftine garderobe mogli ste da naslutite fino izvajane zglobove i glatke lopatice nalik na ajkulina peraja. Svoju odeću, zakrpljenu jaknu od prevrnute kože, farmerice koje su se, ispod kolena, širile u veliko zvono i kožne sandale, nosio je karakteristično, nalik Stendalovom opisu neke dame prilikom silaska iz kočija. Zvao se Teo. Imao je sedamnaest godina.

Izabela je bila njegova sat i po mlađa sestra. Nosila je kloš šešir i nežno belu lisicu koju je svaki čas prebacivala preko ramena, nehajno, kao što bokseri prebacuju svoj peškir.

Ona je uvek bila za korak ispred onih glupavih gospođica kojima su takvi detalji predstavljali modni trend. Od svog detinjstva ona nije obukla ništa novo. Tačnije, nikad nije prerasla svoju detinjastu opsesiju da se igra tako što bi se oblačila u haljine svoje bake. Sada je taman porasla za njih, te ih je prisvojila.

Priglupe gospođice buljile su u nju, pitajući se u čemu je tajna njenog uspeha. Tajna je u sledećem: nije se oblačila pred ogledalom. Izabela bi govorila nabusito: "Vulgarno je gledati sebe u ogledalu. Ogledalo služi da gledate druge u njemu."

Ne svojoj sestri, već mladiću koji je hodao pored nje, Teo je postavio pitanje. Iako je imao samo osamnaest, Metju je od njih troje bio najstariji po godinama, ali i najmlađi po izgledu. Bio je lagan kao pero, bez i jedne izrasle dlačice na bradi. U novim farmerkama, uskom, tankom puloveru i belim patikama, kao da je hodao na vrhovima prstiju jedva dodirujući tlo. Nokti su mu bili izgrizeni do

mesa i imao je nekontrolisanu naviku da debelim kažiprstom lupka sebe po nosu.

Bio jednom jedan paun koji je dolazio na neko planinsko jezerce želeći da pije vodu. Plašeći se da ga u blizini vreba neka opasnost, stalno se osvrtao. Na kraju je umro od žeđi. Metju bi mogao da bude taj paun. Čak i kada bi bio smiren, pogled bi mu oprezno preletao sa jedne strane na drugu.

Metju je bio iz San Dijega, Amerikanac italijanskog porekla. Dosad nikad nije odlazio od kuće. U Parizu, gde je studirao francuski, osećao se nesnađeno kao da je biće sa druge planete. Njegovo prijateljstvo sa Teom i Izabelom, ono koje je sazrevalo u beloj senci platna Kinoteke, smatrao je privilegijom koju ne zaslužuje i živeo je u strahu da će, na kraju, njegovi prijatelji doći do istog zaključka.

A bojao se i da nije pravilno protumačio onaj mali žig utisnut na njihovoj vezi. Zaboravio je da je istinsko prijateljstvo ugovor bez pečata.

Usamljeni čovek razmišlja samo o prijateljstvu, baš kao što zarobljenik razmišlja o slobodi. Da mu je nekim slučajem anđeo čuvar ponudio ispunjenje jedne želje, Metju bi od njega tražio da izmisli mašinu koja bi u svakom trenutku otkrivala gde se nalaze njegovi prijatelji, sa kim su i šta rade. Bio je od onih koji, ispod prozora svojih ljubljenih šetkaju do kasno u noć, želeći da odgonetnu značenja lepršavih senki koje su se ukazivale na spuštenim zastorima.

Pre nego što je dospao u Pariz, njegov najbolji prijatelj u San Dijegu bio je jedan zgodan mladić, ragbista, čije je simetrične crte lica narušavao slomljeni nos. Taj najbolji prijatelj ga je jednom pozvao da prenoći u domu njegovih roditelja. Soba mu je ličila na svlačionicu. Krevet je bio prepun prljavih gaća i majica. Poster Boba Dilana i jedan privezak sa koledža visili su na zidu. Gomila društvenih igara bila je poređana u jednom uglu. Iz poslednje fioke komode izvadio je jedan ogroman žuti koverat čiji je sadržaj raširio po parketu - fotografije isečene iz modnih i sportskih časopisa koje su prikazivale mladiće, većinu njih iz profila, a sve razgolićene na razne načine. Metju je zbunjeno poverovao da se to njegov prijatelj ispoveda i da se sada slična ispovest očekuje i od njega. Zato je priznao ono što

nikad nije znao o sebi, sve do tog trenutka: da i njega uzbuđuje muška lepota, goli dečaci sa bradavicama poput zvezda.

Najbolji prijatelj se zgrozio kada je čuo ovaj dobrovoljno dati iskaz. Operacija nosa trebalo je da bude rođendanski poklon od njegovih roditelja. Ono u čemu je Metju video erotiku, bila je, zapravo, antologijska kolekcija noseva. Srce mu je divljački lupalo, pa se, usred noći, odšunjaio svojoj kući.

Odlučio je da nikad više ne bude uhvaćen u takvu zamku. Na sreću, ispostavilo se da je tajna koja je, na trenutak, izašla iz škrinje, ponovo u nju vraćena. Ne želeći da otkrije sopstvenu, taj prijatelj nije izustio ni reči o Metjuovoj tajni.

Metju je počeo da masturbira - jednom, ponekad dva puta dnevno. Da bi se uzбудio, on bi prizivao u sećanje slike nogatih mladića. Tada, upravo kada bi brana trebalo da se raspukne, terao je sebe da umesto njih zamišlja devojke. Ovakav nagli zaokret prerastao je u naviku. Poput deteta kome čitaju bajku, njegovi usamljeni orgazmi nisu više podnosili ni najmanje odstupanje od unapred utvrđenog scenarija i jaderno bi mu spao ukoliko bi nesrećnim slučajem izostavio taj zamišljeni obrt.

Postoje razne vatre: vatra koja gori i vatra koja vas greje, vatra koja čitavu šumu pretvara u buktinju i vatra koja uspavljuje mačku. Tako je i sa ljubavlju prema sebi samom. Penis, koji je nekad delovao kao jedno od čuda ovog sveta, ubrzo postaje tako odomaćen kao stara papuča. Metju i on sam su polako prestajali da uzbuđuju jedan drugoga.

Da bi oživeo svoju strast i probudio lupanje srca, konstruisao je jedan novi sistem. Kao dobar mali katolik, on bi svake nedelje išao na ispovest u jednu anglikansku crkvu na aveniji Hoš.

Ispovest je bila njegov porok. Više ga je palilo da prizna krivicu zbog svoje sitne prljavštine nego da je upražnjava. Vlažnost ispovedaonice mu je skoro neizostavno izazivala erekciju. A ona izuzetna nelagodnost priznanja koliko puta je "sebe dodirnuo", bila je dovoljna da zameni onanisanje.

Lakše je priznati ubistvo nego masturbaciju. Ubici je zagarantovana duga i iscrpna ispovest... Ona svešteniku ulepšava dan.

Da li je Metju voleo Tea i Izabelu? Iskreno, ono u šta se zaljubio bio je neki detalj zastupljen podjednako kod oboje, nešto identično u

njima. Iako nisu bili blizanci koji su ličili, zavisno od igre svetlosti ili ugla pod kojim bi držali glavu, neki istovetan izraz bi preletao preko lica jednog, a zatim preko lica onog drugog. Naravno, on njima nije spominjao aveniju Hoš. Umro bi pre nego što bi priznao da ide na ispovest.

"Jesi li gledao Kinga?"

"Da, da, mislim da jesam."

"Pa?"

"Ne sećam se da je to bilo nešto naročito. Nije ni prineti Borzažu."

Ono što je Teo podrazumevao pod "Kingom" bilo je *Sedmo nebo*, jedna melodrama koju je holivudski režiser po imenu Henri King snimio tridesetih godina dvadesetog veka. Ista priča je bila pretočena na platno ranije od strane jednog drugog režisera, Frenka Borzaža, ali oni su došli da odgledaju Kingovu verziju. Tokom meseca marta Kinoteka je pripremala retrospektivu njegovih dela.

Ali zašto oni nisu želeli da propuste ovaj film koji, po Metjuovom mišljenju, nije bio ništa naročito? U stvari, kao što ni čitalac, pročitavši jedno nezanimljivo izdanje novina, ne bi otkazao čitavu pretplatu, tako ni njima nije padalo na pamet da ga ne pogledaju. Oni nisu došli tu da bi sudili. Sebe su smatrali više prijateljima, ili gostima belog platna, koje će tokom narednih devedeset minuta postati, kao ambasada, deo američkog tla.

Dok su stazom išli prema Kinoteci, bili su pravi studio uživo: ili, bolje rečeno, sam bioskop.

Razgovor ovih pacova bio je neopisiv. Čak je i Metju poprimio navike filmofila da svaki iole pristojan film opiše sa uzvišeno ili chef-d'oeuvre ¹ što se inače u engleskom jeziku koristi za opisivanje Mikelandela, Šekspira ili Betovena. Ipak, način na koji su takve reči prelazile preko njegovih usana nije delovao dovoljno uverljivo.

Nije mogao da odluči da li treba da ih istinski naglašava ili stavlja u ironična klešta navoda, kao što bi neko nenaviknut da večerava van kuće oklevao pred setom noževa i viljušaka. Nije razumevao da su reči, kao i novac, podložne nestalnom kursu, i da su, u Kinoteci, reči uzvišeno ili remek-delo davno potcenjene monete.

Oni koji moraju da prevode ideje sa jednog jezika na drugi biće ranjivi na takve nijanse. Za Tea i Izabelu te nijanse nikad nisu

predstavljale problem. Prebacivali su ih lako kao da igraju badminton, što je Metjuu zaista zvučalo uzvišeno.

Zaslepljen njihovom lirikom i uplašen da daleko zaostaje za njima, strepeo je da će njegov sopstveni bljutavi način izražavanja delovati kao hladna i neuverljiva preporuka njega samog. Zato je postao sklon da se slaže sa njima u svemu i svačemu. Smatrao je da je to bila njegova uloga.

Izabela nije imala običaj da pokaže da je polaskana njegovim stavom.

I dok su prilazili ulazu Kinoteke, on se, naravno, složio sa nekom njenom primedbom.

"Mali moj Metju", Izabela odjednom prosikta, "kada se dvoje ljudi slažu, to znači da je jedno od njih višak."

Lice mu se namrštilo, ali je znao da i sa ovim mora da se složi. Ličio je na igrača koji umesto da postigne gol za gubitnike, loptu predaje u noge pobjedniku.

"Nikad ranije o tome nisam razmišljao", odgovorio je bespomoćno, "ali naravno da si u pravu."

Zurila je u njega. "Oh bože, ti si neizlečiv slučaj."

"Prestani da ga zadirkuješ", Teo joj odbrusi. "Zar ne vidiš koliko to mrzi?"

"Gluposti. On to obožava. On je izjelica - ne, pravi gurman kada su u pitanju kazne."

Metju je zurio u ovu užasnu mladu ženu koju je voleo na svoj način.

"Znam da me prezireš", reče on.

"Naprotiv", odgovorila je. "Mislim da si užasno fin. Oboje tako mislimo. Ti si zaista najbolja osoba koju znamo. Zar nije tako, Teo?"

"Ne slušaj je, Metju", reče Teo. "Ona je kučka. Ne da nam da dišemo."

Upravo su stigli u baštu Kinoteke.

Na prvi pogled, scena koja ih je dočekala bila je identična onoj koja se stalno ponavlja iz večeri u večer, u isto vreme. Ali samo na prvi pogled. Nešto je nedostajalo. Pacovi su ćutali.

Zabrinut, Teo koraknu ispred ostalih i ode da baci pogled na vrata Kinoteke. Bila su zaključana. Sa druge strane katanca visio je jedan debeli čelični lanac, podsećajući ga na one raskošne džepne satove koje su nosili debeli kapitalisti u sovjetskim propagandnim filmovima.

Jedno rukom ispisano obaveštenje na kartonu visilo je ukoso po sredini vrata. Pisalo je: *Zatvoreno*.

Jurnuo je niza stepenice preskačući dve odjednom da bi provirio kroz rešetke kapije. Unutra je hol bio u mraku. Biletarnica je bila prazna. Neočišćeni pod prekriven iscepkanim ulaznicama. Magični reflektori, sa onim papirnatim morskim galebovima, nagi atletičari i kipovi konjanika na konjima osuđeni da u beskraj skaču kroz isti metalni obroč, stajali su nepomično.

Teo je izgledao verovatno kao Njutn kada mu je pala jabuka ili mu ispao peni. Čak ni narkoman kome bi uskratili drogu ne bi imao preplašeniji izraz na licu.

"Zdravo."

Teo se naglo okrenu.

Bio je to Žak, jedan od najfanatičnijih pacova. Imao je izdužene crte lica kao u razuzdanog hрта. Sa svojim dugačkim flekavim kaputom od antilopa, pretovarenom torbom koja mu je visila sa ramena, odvratnim čizmama, kokainski belim licem i užasno prljavom kosom, izgledao je kao strašilo koga su vrane uplašile.

"Zdravo, Žak."

"Hej Teo, da nemaš možda..."

Teo, koji je znao da Žak namerava da zatraži nekoliko franaka, prekide ga odmah.

Bio je to uobičajen ritual. Ali Žak nije bio običan prosjak. Njegova obraćanja su uvek bila ista - "pomozite mi da snimim svoj film". Za manje novca nego što je Žak uspeo da izvuče, tokom bezbroj godina, od svojih ortaka filmofila, nastajala su prava remek-dela, ali njegov film niko nikad nije video.

Ovih dana postajalo mu je sve teže. Znajući da on na trgu Trokadero redovno pretura po kantama za smeće, jedan od pacova je na Pigalu kupio neki pornografski časopis i na najbludnijoj od svih fotografija, preko zjapeće stidnice modela, nacrtao balončić, kao u crtanim stripovima, u kojem je tankim slovima ispisao *dobar dan, Žak*. U pola sedam, na putu do Kinoteke, taj pacov ga je ostavio tamo odakle će ga Žak sigurno pokupiti kada u ponoć bude odlazio.

Od tog slučaja koji se bio proćuo, Žak se iz prvog reda povukao u egzil i sada bi jedva razmenio po koju reč sa bivšim prijateljima. Teo je znao da je jedini od kog je on i dalje tražio novac, ali je on još uvek

gajio simpatije prema ovom žalosnom stvorenju koje je pamtilo i bolje dane.

Što se Izabele tiče, ona nije želela da čuje za njega. Tvrдила je da on nije čist, i da strašno smrdi.

"Kad bi govno imalo svoj izmet", rekla je Teo, "smrdeo bi baš kao i tvoj prijatelj Žak."

Žak je donosio šokantne vesti. Langloa je bio otpušten. Henri Langloa, tvorac Kinoteke i kustos, on, kog je Kokto jednom nazvao "zmajem koji čuva naše blago", bio je otpušten od strane Molroa, De Golovog ministra kulture.

"Kako to otpušten?"

"To je sve što znam", odgovorio je Žak, koji je još uvek vrebao priliku da u razgovoru zatraži novac. "Otišao je - a Kinoteka je zatvorena do daljeg. Ali ja kažem, Teo..."

"Zašto bi Molro uradio tako nešto? To nema smisla."

"Oh, stara priča. Haos, nered, preterivanje."

Teo je sve to čuo i ranije. Pričalo se da Langloa drži konzerve sa filmovima u svojoj kadi, da je zaturio nezamenljive klasike; ali i da je, tokom rata, spašavao kopije na način kako su spašavani padobranci.

Bio je jedan ekscentričan kustos. Smatrao je da se blago može sačuvati jedino ako se prenosi. Voleo je da prikazuje filmove. Mislio je da im dobro čini ukoliko ih pusti kroz projektor. U ovome se razlikovao od onih arhivara koji veruju da je projekcija štetna za filmove - što je isto kao kad kažete da smeškanje škodi licu.

Mada je apsolutno tačno da projekcija, kao i smeškanje, zaista pravi bore. Langloovi neprijatelji su ga optužili da rasipa nacionalnu baštinu. Filmovi se, govorili su, više ne čuvaju u kadama.

Teo, koji nikad nije čitao novine, sada je umirao od želje da kupi neke. Detalji, bili su mu potrebni detalji. Mehanički je izvadio nekoliko novčića iz džepa, gurnuo ih Žaku u dlan, a da ih prvo nije ni prebrajao. S obzirom na težinu vesti koju je upravo dobio, zamišljao je da mu plaća za datu informaciju.

Izabela je bila manje pogođena novonastalom situacijom.

"Ne verujem u to", izgovarala je sa pronicljivim ubeđenjem. "Mora da je neka greška. Langloa je na tapetu zbog nekog manjeg prekršaja. Kinoteka će se otvoriti sutra. A možda još i večeras."

Podsećala je na one koji čuju pucanj, pa kažu da to neko samo pali kola.

"Slušaj, Liza", reče Teo. "Skloni tu odvratnu mrtvu lisicu sa ušiju i barem me jednom saslušaj. Govorim ti ono što mi je Žak ispričao."

"A šta Žak zna?"

"Čuo je od Viktora Pelpuma" - Viktor Pelpum je bio još jedan od pacova koji je dobio takav nadimak zbog svoje strasti prema jeftinim italijanskim epovima o snažnom Macistesu i Herkulesu kojima se bicepsi bestidno naziru ispod tankih toga - "a Pelpum je to čuo od jedne prodavačice karata."

"Videćemo", reče Izabela, i lupnu kažiprstom po nosu.

Filmofili su se u međuvremenu razišli da bi popili liker od nane sa vodom u jednom od kafea koji su okruživali trg Trokadero. Svetlo u bašti je postalo blago i homogeno, a nije bilo ni najmanjeg daška vetra koji bi narušavao njegov ravnomeran sjaj. Obavijeno u ovo prigušeno svetlo - zasuto u pravilnim intervalima jednim drugim, rotirajućim i mnogo blistavijim svetlom, sa leve obale Sene, sa svetleće čigre na vrhu Ajfelove kule - ukrasno grmlje je počelo da pušta senovita krila kao u slepog miša.

Na jednoj klupi, blizu ulaza u Kinoteku, sedeli su zagrljeni tamnopusi mladić i devojka, sa kaputima od čupave vune i sa vunanim beretkama. Kao da gledate sijamske blizance spojene usnama. Verujući svojoj narodnoj tradiciji da pokreću svet, ravnodušni, oni su bez prestanka menjali položaj svojih vratova, ramena, ruku, poput akrobata koji se nameštaju da bi načinili trostruki salto. Toliko je primitivan i besraman bio njihov ljubavni čin, da bi neki antropolog pomislio da je to plemenski obred ili ljubavni ples dva plemena.

Metju se stresao. Pogled na njihove blistave puti naveo ga je da se oseća ko surutka.

"Šta ćemo sada?"

Prvo će, na trgu Trokadero, da pojedu sendviče koje su kupili za to večer.

Neko je po padini, koja se spušta sa samog trga sve do obale Sene, poređao prazne flaše koka-kole u pravilnim razmacima, između kojih bi roleristi, povijajući svoja tela unazad poput lomilice za orahe, vozili slalom vratolomnom brzinom, zaustavljajući se malim kružnim trzajem rolera u poslednjem trenu ispred same litice koja se

spušta do reke. Jedan izuzetno visok i mršav crni dečak, čistač cipela, obučen u tanku plavu jaknu i poderan šorts od teksasa, odloži svoju kutiju za cipele u stranu, obu par rolera i poče maestralno da vozi ukруг, prav kao sveća, podižući obe ruke horizontalno, kao razapeti crni Isus. Sjajne, svilene dlake klijale su iz pazuha krsta.

Našli su zaklonjeno mesto s pogledom na taj prizor i seli tamo, njišući nogama i jedući svoje sendviče.

Izabela je prva progovorila. Poput Trapist monaha koji se zarekao na ćutanje, ona se zarekla na razgovor. Komentarisala je spektakl koji se odvijao ispred njihovih nogu. Igrala se Boga.

Drsko zagledana u jednu devojkę maslinaste boje kože, očiju poput mrkog mermera i sa malim nagoveštajem brčića, ona reče: "Vidite, možete da mislite šta hoćete o njoj, a slažem se da ona nije po svaćijem ukusu, ja jednostavno ne mogu da zamislim da je Bog mogao da stvori svet a da ne ukljući barem jedan ovakav primerak. Zar ne?"

Ili, o jednom zamišljenom mladiću, plave kose sa naočarima providnog okvira čija su stakla ublažavala pomalo naglašeno prodoran pogled. "Usuđujem se da kažem da bih mu ja podarila lepše jagodice" - što je znaćilo, kad bih ja bila Bog - "Ali, stvarno, sveukupan efekat nije toliko loš, ni najmanje."

Ili opet, o tom začuđujućem paru koji je šetao pored fontana - dva albino i očigledno slepa brata, istovetna blizanca od otprilike tridesetak godina, oba obućena na potpuno isti naćin, sa belim štapovima u rukama kojima su istovremeno tapkali, levo-desno, levo-desno, odlićno uvežbani poput stražara - "Stvarno! Moram da priznam da mi ovo nikada ne bi palo na pamet!"

Počela je da pada kiša. Izabela, koja nije mogla da podnese "vreme koje me dodiruje", insistirala je da se pođe metroom, iako su dva mladića bila radija da se lunja duž keja Sene.

Na stanici metra, na trgu Odeon, Metju je napustio svoje prijatelje i sam otišao do svoje hotelske sobe koja se nalazila u latinskom kvartu Pariza, sagrađenom na prodavnicama džinsa, sićušnim umetnićkim bioskopima koji su se bogatili iskljućivo prikazujući Bergmana i Antoninija, i tunižanskim mesarama, koje bi vam za nekoliko franaka prodale jagnjeći ili ovćiji ražnjić i žilavu testeninu sa prelivom od lepljivog meda i limuna. Muzika koja je dopirala iz

okolnih dvorišta bila je kao iz neorealističnog italijanskog filma: plesna muzika, plač beba i *Für Elise* svirana na nekom raštimovanom klaviru.

San je duh koji dolazi, poput mnogih drugih duhova, zavisno od raskoši seanse: od prigušenih svetlosti lampi, navučenih zavesa, strpljivosti i tišine. On takođe zavisi i od spavaočeve lakovernosti, od njegove volje da veruje da će lakše utonuti u trans ukoliko za nekoliko minuta pospremi kuću, pre nego što legne. Jedino tad san pristaje da luči neprozirnu i obilnu ekto plazmu snova.

Metju nije verovao u okultnu privlačnost snova. Mada je te noći sanjao. Njegov san bio je pomućen jednim sećanjem, sećanjem kada je u Londonu, godinu dana ranije, bio na putu ka Nacionalnoj galeriji.

Zatekao se na jednom pešačkom ostrvu na Trafalgar skveru. Stojeći na trotoaru preko puta njega, ispred same galerije, jedan mladić Amerikanac? Namac? Šveđanin? neuporedive fizičke lepote čekao je da pređe na drugu stranu. Metjuove oči napuniše se suzama, kakve bi samo tako izuzetna manifestacija lepote izazvala i koje se, poput inkompatibilnih tečnosti unutar epruvete, ne mogu sjediniti sa onim običnim, površnim. Nije mogao ni da pretpostavi šta će mu se desiti. Jer, tek kada je mladić krenuo da prelazi ulicu, Metju primeti njegove neartikulisane udove. Iscrpljen neurološkom slabošću, on je hodao poput klovna sa palicom, ludački izglavljujući noge iz kolena.

Te dve inkompatibilne vrste suza odjednom navreše u Metjuove oči. Mučen sažaljenjem prema tako zanosnom čudovištu, on oseti potrebu da krene prema njemu, da ga uhvati za ramena, poljubi u čelo i naredi mu da hoda uspravno. Tada bi on, sam, Metju, nestao neprimećeno u gomili ljudi, od kojih bi mnogi, zanemeli od ovog čuda, pali na kolena i počeli da se mole. Drugačije rečeno, imao je Hristov kompleks, nepoznatu psihološku kategoriju koja se često sreće.

Sećanje se završilo. A san ga je zamenio...

U njemu, Metju je jurio da zaštiti dečaka od gomile koja mu se izrugivala. Viknuo je: *Ali njegovo srce je na svom mestu!* - što je samo izazvalo prolaznike da počnu da vrište: *Ne, njegovo srce nije na svom mestu! Njegovo srce nije na svom mestu!* Zatim je ugledao

dečaka kako sedi na vrhu Nelsonovog stuba, mašući platnom Kinoteke kao nekom velikom žutom karantinskom zastavom. Metju je počeo da se penje uza stub koji se njihao. Daleko ispod njega, masa ga je kamenovala, po nagovoru Tea i Izabele, čija su se lica izobličila od besa. Stigao je do vrha. Dečak se brzo pretvarao čas u Nelsona, čas u Napoleona, pa zatim u sebe samog. Na ekranu se pojavio zaštitni znak Paramaunt pikčersa: snežna planina okružena zvezdanom dijademom. Onda se začuo jedan pucanj, posle kog su Metju i dečak počeli da nestaju, da se penju prema nebesima, okruženi oreolom od Paramaunt zvezdica poput Zurbaranove *Madone sa detetom*.

Začuo se i drugi pucanj. Bio je to telefon. Metju baci pogled na sat koji je stajao na stoliću pored kreveta. Nije spavao duže od sedam minuta. Teo ga je nazvao da mu kaže da nije zaboravio da kupi *Le Monde*, kada su se rastali na trgu Odeon.

Afera Langloa je ispunila čitavu naslovnu stranu.

Toliko su veliku pažnju ovo troje mladih ljudi usredsredili na ekran Kinoteke, da su ostali u potpunom neznanju šta se dešavalo iza njega. Coup d'état je bio isto tako dobro planiran kao i specijalna racija. Zatvaranje Kinoteke te večeri bilo je samo coup de grace, usled gomile pristiglih telegrama na adresu Ministarstva kulture upućenih od strane filmadžija iz celog sveta koji su Langlou darivali verzije svojih filmova i koji su, u znak protesta zbog njegove smene, zabranjivali njihovo dalje prikazivanje.

Iz ovog članka, Metju je prepoznao jednu činjenicu, onu koju je formulisao u svom umu kao logičnu teoremu. Kinoteka je zatvorila svoja vrata. A baš u Kinoteci, i to samo u njoj, on se viđao sa Teom i Izabelom. Samim tim, to je značilo da će prestati da ih viđa. Senka od telefona se spustila na zid poprimajući oblik pištolja uperenog u njegovu glavu. "Da li to znači da vas sutra neću videti?" Nastupila je tišina. A onda: "Misliš da ipak idemo do Šajoa?"

"Ne, mislio sam..."

Metju se uvek predavao toku događaja. Zadovoljavao se time da ga drže negde u zraku kao što su, na kraju nekog smešnog, ali potresnog filma koji su zajedno gledali u Kinoteci, žičarom na Monmartru, Edit Pjaf odveli visoko u nebo, dok je reč Fin bleštala u prvom planu ekrana kao svetlost na kraju tunela. Kada je bilo pitanje

izbora koji će film da gledaju, u kom će restoranu da jedu ili koju će odluku da donesu, on je uvek prepuštao inicijativu drugima. Sada je, po prvi put od kada su počeli da se druže, on hteo da predloži nešto Teu.

"Zašto se ne nađemo poslepodne? Možda da odemo na jedno piće?"

Telefon je kao ključaonica. Uši špijuniraju glas. Teo, kom nikada nije palo na pamet da može da se nađe sa Metjuom bilo gde drugde osim u Kinoteci, shvati da ga spopada blagi nemir.

"Pa...", odgovorio je nesigurno. "Moraću da skratim čas. Ali - u redu. Biću u Rumeriju u tri. Znaš gde je to?"

Zvučao je kao čovek koji drugima izdaje naređenja a da se nijednom ne zapita da li će ona biti izvršena i puštao je ljude da ga čekaju svesni da će još čekati.

"Rumeri! Na bulevaru Sen-Žermen?"

"Budi tamo u tri. Čao."

Veza se prekinula. Metju je navukao jorgan sve do brade i zatvorio oči. Njegovo prijateljstvo sa Teom i Izabelom bilo je kao hodanje po žici. Ovom prilikom bezbedno je prešao na drugu stranu.

Napolju, duž bulevara, čulo se neprijatno zavijanje policijske sirene.

Čekanje. Metju je čekao. Sedeo je na jednoj od pletenih stolica na zatvorenoj sivosmeđoj terasi Rumerija još od deset do tri, pijući vruć punč. Sada je bilo tri i petnaest. Tako je, barem, pokazivao sat na bulevaru preko puta. Pošto je imao tanke, krhke, četvrtaste zglobove, Metju nikad nije nosio sat: kopča i kaiš bi ga žuljali po venama kao da mu doktor stalno meri puls. Zato je morao da se oslanja na ulične satove. A bio je tako ubeđen da je prvi koji je ugledao pokazivao tačno vreme pa je nastavio da mu veruje, iako ga je pobijao svaki sledeći na koji je nailazio.

Čekanje. Za osobu koja čeka, Zenoov paradoks, koji pobija završetak svih kretanja, manji je paradoks od živog iskustva. Metju je proživljavao paradoks. Da bi Teo izašao iz stana svojih roditelja u ulici Odeon i prešao malu razdaljinu do Rumerija govorio je sebi, morao bi prvo da stigne do bulevara Sen-Žermen. Ali, pre nego što stigne do bulevara, morao bi da pređe raskrslu na trgu Odeon a, pre raskrslu Odeon, morao bi da pređe ulicu Odeon, a pre toga, da siđe sa ivičnjaka trotoara - i tako dalje, sve do one tačke gde on

sigurno i dalje stoji, paralizovan, na pragu svoje sobe, sa rukom dopola uguranom u rukav jakne.

Dok je čekao, Metju je posmatrao grupu mladih Amerikanaca kako prolaze pored njega. Bili su pognuti pod težinom svojih ruksaga. Obučeni u sve te šalove i kaftane, u mokasinama, obojenim bapskim naočarima, gitarama kožnim čaturama za vodu i zbunjenom decom na krkačama, nekako su znali da moraju da se skupe na raskršću bulevara Sen-Žermen i bulevara Sen-Mišel. Tamo su ushićeno pušili džoint marihuane, dodajući ga jedan drugome ukrug kao lulu mira. A bilo ih je tako teško zamisliti u nekom drugom quartieru, da je čovek padao u iskušenje da poveruje da su se njihovi čarter avioni direktno spuštali na trg Sen-Mišel, zaustavljajući se između fontane i arapskih prodavača koji su dilovali hašiš iz jednog, a karte za metro po sniženim cenama iz drugog džepa.

Sada je bilo tri i dvadeset. Kinezi imaju jednu poslovicu: *Kada puštate da vas neko čeka dajete mu vremena da sabira vaše greške.* Bilo je tipično za Metjua da on, umesto toga, sabira svoje greške. Jer, bio je ubeđen, da zbog njegovog ličnog propusta, a ne Teovog, ovaj sada kasni na sastanak. Izabela, dobra i poštena - potpuno bi ga slomila. Kada bi bio u njenoj blizini, uvek bi se prekasno setio šta je hteo da kaže. Ali superiornost Tea nije ga činila da se oseća malim naspram njega.

Kao što inače jeste, ovo je bilo samo delimično tačno. Naravno, bilo je trenutaka kada su on i Teo ćaskali kao ravnopravni, opijajući se pričom filmofila sa manje smetnji nego što je to bilo moguće u Izabelinom društvu. Ali, čak i tada bi vanzemaljska Izabela, poput skoro nevidljive utvare, lepršavo zaposela svog brata, kao na onim složenim fotografijama na kojima su dva profila prikazana jedan preko drugog da bi formirala treći lik, kog vidite u potpunosti, i koji postaje lice nekog stranca.

A tog je stranca Metju voleo. Ali, ljubav prema njemu ga je uništavala. Počeo bi da zamuckuje kao sramežljivi pastir u nekoj rustičnoj farsii. Zaplitaio bi jezikom izgovarajući i najjednostavniju moguću rečenicu.

I dalje je čekao. Zanos koji je osetio kada je prethodno veče spuštao slušalicu se ugasio. Opet je hodao po žici; bila je zategnuta preko novog ambisa. Skoro je tri i dvadeset pet.

Napolju, na trotoaru ispred Rumerija, stajao je jedan ulični muzikant, mladi marokanski violinista. Svirao je, manje ili više vešto, melodiju "Vilja" iz *Vesele udovice*. Metju ga je proučavao. Vrlo često, kad god bi nastupila umiruća fraza u melodiji, on bi je oživeo u poslednjem minutu trzajem svog gudala, obavijajući ga oko svog instrumenta kao one poveze od nežnog sleza koji bi visili na seoskim vašarima.

Mada se smeškao dok je svirao, sama pomisao na ovog svirača druge bi učinila melanholičnim. U sebi je nosio klicu te melanholije kao što bi neko bio nosilac zarazne bolesti, nesvesno je prenoseći na neznance a da joj sam nikad nije podlegao.

Bio je to jedan od onih trenutaka kada je Metju bio najranjiviji prema zarazi. Video je sebe kao protagonistu one vrste filma koju je prezirao, kao osećajnog otpadnika koji krči svoj put usamljenika duž blistavog bulevara osvetljenog neonskim lampama kroz razdraganu, uzavrelu gomilu koja se kreće iz suprotnog pravca. Propratnu muziku u filmu isključivo bi svirali ulični zabavljači, koje bi režiser lično regrutovao tokom neke naveliko publikovane izviđačke ekspedicije po gradskim ulicama, trgovima, parkovima i prolazima metroa. A melodija, tačnije "Vilja", kao da je jure po celom Parizu, bila bi prenošena sa instrumenta na instrument, od svirača do svirača, od lude stare babe kod Flore, čiji je osmeh bio širok i naboran kao njena kutija za novac, do slepog Jevrejina, svirača harfe, čije je mesto bilo trg Monže.

Bilo je pola četiri kada je Teo konačno stigao, lagano hodajući bulevarom. Nije bio sam. Pošto joj je bilo dosadno, Izabela je odlučila da mu se pridruži. Bila je obučena u Šanelov predratni "mali komplet" koji joj je, ukrašen manžetnama i dugmadima, bio barem za dva broja manji. Pošto je Teo nosio svoju jaknu i pantalone od prevrnute kože i sandale, njih dvoje su razveseljavali Metjua praveći senzaciju među bogatim udovicama srednje klase sa svojim Hermes maramama i neiscrpnim fondom farmakoloških strašnih priča koje su, zajedno sa pokojim lakonskim usamljenikom koji čita *Le Monde* ili *Le Nouvel Observateur*, činile klijentelu Rumerija. Ni Teo ni Izabela nisu se izvinili što su stigli pola sata kasnije, jer im nije padalo na pamet da on možda više neće biti tamo. Teo je preleteo pogledom

po meniju a Izabela je, uzimajući neku džepnu knjigu koju je Metju spustio na sto, prelistavala stranice.

"Čitaš Selindžera na italijanskom? Molto šik."

"Rekli su mi da je dobar način da naučiš jezik čitanje prevoda knjiga koje već znaš napamet."

"Baš interesantno."

Ali Izabela uopšte nije bila zainteresovana. Upravo je bila otkrila nov izraz. Strasno će ga upražnjavati. Od sada će sve što je nekada bilo uzvišeno - neki film, Vortova haljina, Koromandel ekran - biti molto šik. Poput onih poklonika stubaca "uvećajte svoj fond reči" u *Riders dajdžest* koji grade svoju konverzacijsku reputaciju na tome koliko će puta u toku dana naći priliku da upotrebe reč pletora, neumesnost ili stopostotan, sipajući ove reči onako kako drugi sipaju imena, ona je mrzela da dopusti da samo jedanput izgovori neku zanimljivu frazu kada jednom zaokupi njenu maštu.

To je mogao da bude i citat. Na primer, Napoleonov: "Ljudi su spremni da poveruju u sve pod uslovom da to ne piše u Bibliji", koji je, mada sama nije bila hrišćanka, daleko od toga, toliko volela da citira bilo da je bio prikladan ili ne. Ili bi to bilo neko čudno ime za kućnog ljubimca koji se prikačio za neki objekat zauvek. Njene cigarete, koje su bile ljubičaste i ruske i koje su izgledale kao ruž za usne, ona je nazvala "Raspućini". A ako bi neka nastavila da se dimi čak i posle nekoliko pokušaja da ih ugasi, ona bi se budalasto cerila, kao da improvizuje: "Jednostavno odbija da umre! To je Raspućin!"

Teo i Metju su, u međuvremenu, odlučili da krenu metroom do Trokadera u šest sati kao da je sve bilo u redu. Još uvek je postojala mogućnost, bez obzira na to koliko ona bila mala, da se situacija vratila u normalu. Nadali su se da će uhvatiti sudbinske odsutnosti.

Hladno, oblačno popodne pružalo se pred njima.

"Možemo da odgledamo neki film", reče Metju.

"Nema nijednog", odgovori Teo. Neraspoloženo sklanjajući ružičasti kišobrančić od papira koji je štitiio njegov sladoled od zamišljenih sunčevih zraka i otvarajući i zatvarajući njegov tanani, mrežasti baldahin, on izvuče jedan mastilom umrljani primerak *L'Officiel des Spectacles* iz džepa jakne i baci ga prema Metjuu. "Pogledaj sam."

Bio je to Teov običaj, da subotom ujutru, kada su časopisi na rasprodaji, našara jednu zvezdicu pored naziva filma koji je već

gledao. Baš na ovoj strani, kako je Metju otkrio, nalazio se skoro neprekidni niz zvezdica.

"U svakom slučaju", nastavi Teo, "moramo da idemo na predstavu u četiri što znači da ćemo zakasniti u Kinoteku."

Izabelin podrugljivi glas ih prekide.

"Vi ste ludi."

Teo je pocrveneo.

"Šta te muči?"

"Zar ne shvatate koliko ste smešni? Obojica. Kinoteka je zatvorena. Zatvorena. Odlazak u Šalot večeras je gubljenje vremena i obojica to znate. Da niste takve kukavice, kupili biste novine i uštedeli sebi pare za kartu za metro."

"Na prvom mestu", bio je odgovor njenog brata, "novine koštaju više od karte za metro. Na drugom mestu, baš si se ti zarekla da će Langloa biti ponovo postavljen već danas. Na trećem mestu, ne poznajem nikoga ovde ko je tebe pozvao da pođeš sa nama, kao što te niko nije pozvao da izađeš sa mnom."

Njegov bes prema Izabeli umanjivao se brojem, snagom i serendipitous circularity-jem njegovih argumenata, pa je Teo umuknuo i počeo ponovo da se igra suncobrančićem.

Ona pojača svoj pritisak.

"Oh, idem i ja. Samo da bih ti videla lice kada ponovo otkriješ da je zatvorena. Kakav je to prizor sinoć bio! Izgledao si kao da ćeš da eksplodiraš. Zar ti nije bio odvratno, Metju? Zar te nije bilo sramota da te vide sa njim? Da li si ikada upoznao nekog tako beznadežnog? Žao mi je što moram da kažem, ali moj brat je patetičan kao svi ostali. Kao Peplum. Kao Žak. On je rođeni gubitnik."

Metju se nije usuđivao da interveniše. Nikad se nije osećao većim autsajderom nego u takvim scenama. Njegova tišina bila je poput one kada dete u pidžami stoji samo usred noći, ispred vrata spavaće sobe svojih roditelja oslušujući razmenu uvreda koje neće moći da se povuku.

Teo nije progovarao tokom Izabeline tirade. Umesto toga, on snažno povuče dršku suncobrančića da se na kraju otvorio naopačke poput kišobrana po olujnom danu.

"Šta to govoriš?", konačno je upita. "Misliš da ne treba da odemo do Kinoteke?"

"Naravno da idemo do Kinoteke", odgovori Izabela. "To nikad nije dolazilo u pitanje. Ono što ne mogu da svarim je prizor vas dvojice kako trabunjate nad Officielom kao da ste neki grozni početnici."

"Pa šta predlažeš?"

"Šta ja predlažem?", reče ona, izvodeći svoju slavnu imitaciju Pitera Lorija. Zato se nagla napred, govoreći skoro nečujnim šapatom, tačno kao u onim filmskim scenama koje nastaju kada glavni zaverenik treba da otkrije svoj plan kako će da pobedi ceo svet.

Ono što je Izabela predložila bilo je sledeće. Kada ne bi bio na časovima ili u Kinoteci, u slobodno vreme, Teo bi pravio inventar svojih najomiljenijih filmova u fasciklama koje je kupovao kod Žilber Žona i koje bi, kada bih ih ispunio, stavljao na policu po strogo hronološkom redu. U jednoj od ovih fascikli on je nabrojao sto najomiljenijih filmova svih vremena; u drugoj, sto svojih omiljenih filmova tokom svake godine. Ispunjavao ih je još od svoje desete godine, ali postojao je jedan film kojem je do kraja ostao veran, Godarov *Bande a part*, u čijim je scenama jedna u kojoj tri glavna lika jure kroz salone Luvra i njegove hodnike u želji da obore rekord - devet minuta i četrdeset pet sekundi - da bi se videla, ili samo bacio pogled na muzejsku kolekciju blaga. A Izabelin predlog je bio da se u povratku okušaju u tome.

Teo je bio oduševljen idejom. To bi bio gest otpora, protest protiv zatvaranja Kinoteke. Njeni filmovi nisu mogli da se tamo prikazuju, pa dobro, vrlo dobro, oni će ih preneti na ulicu. U sam Luvr. Cerekajući se kao deca koja prave nestašluk, on i Izabela skidoše papirnati stolnjak kafea i počеше da kuju najbolji plan puta.

Uzalud je Metju savetovao oprez. Bio je zabrinut da će on, stranac, uljez, rizikovati da se zatekne u jednoj nezgodnoj situaciji ukoliko budu uhvaćeni. Video je sebe kako ga vraćaju kući u San Dijego osramoćenog, da je napustio studije, i da je njegova budućnost ugrožena. Za njega, lepota bioskopa bila je u tome da svoju pritajenu snagu poverava začaranom četvorouglu belog ekrana. Bio je poput onih ljudi koji posećuju vašare kao pasivni posmatrači koji se zabavljaju, dok se sve vreme plaše da će ih u jednom trenutku razdragani drugari ubaciti na roller coaster.

Ali Teo i Izabela su napravili front protiv njega. Kao i svaki drugi par, koliko god da su sjedinjeni, oni bi formirali dvoglavog orla, koji bi

prvo ključali jedan drugome oči, a onda zaljubljeno mazili jedan drugom kljunove. Dvoje protiv jednog - ili, bolje rečeno, dvoje protiv sveta - oni odbacuju njegove primedbe u stranu.

"Zar ne vidite?", reče Metju. "Ako nas uhvate, mene će deportovati."

"To ne možeš da znaš."

Izabela je imala odgovor na sve.

"Nisu uhvatili ni one u *Bande a partu* a ako osvojimo rekord neće ni nas stići. Zvuči razumno."

"Vidi, Izabela, to je stvarno dobra ideja i ja stvarno želim..."

"Metju", reče Izabela, gledajući ga pravo u oči, "ovo je test. Hoćeš li ga proći ili ne?"

I, pre nego što je mogao da progovori, ona dodade: "Pazi se. Mnogo toga zavisi od toga kako ćeš odgovoriti."

Na trgu Sen-Žermen jedan gutač mačeva izvodio je svoju predstavu ispred kafea *De Flore*. Preko puta trga, čekajući svoj red da stupi na pozornicu, jedan mladi Ciganin, obučen u naborani kostim harlekina, uzdignut visoko na štule, oslonio se na ogradu crkve. Dok su prolazili pored njega, on nonšalantno prekrsti štule kao da je prekrstio noge.

Sada i previše demoralisan da dalje protestuje, Metju je pratio svoje prijatelje Bonapartinom ulicom i dalje ulicom Lepih umetnosti. Sa njihove desne strane, dok su se približavali Volterovom keju, bila je Degaova balerina u svojoj zarđaloj metalnoj suknjici; sa njihove desne strane, tačno preko puta nje, bila je statua samog Voltera, kako posmatra njihov hod svojim naboranim skamenjenim očima.

Dva srca lagana kao pero, jedno teško kao olovo, išli su duž obale Sene a onda su prešli reku preko mosta Karusel. Dok su išli njime, *jean bateau-mouche*, plovio je ispod njih, čija su gornja i donja paluba bile tako veselo osvetljene poput minijaturnog okeanskog broda, nestajući sa jedne strane i pojavljujući se, magično netaknut, na drugoj.

U daljini, odmah iznad besprekorne simetrije vrtova Luvra, bila je jedna statua jahača na konju, statua Jovanke Orleanke, čiji se oklop blistao na suncu. Metju je uhvatio sebe kako razmišlja o njenim ugljenisanim ostacima a oštar smrad sagorele lomače zagolica mu nozdrve.

Iznenada, bez upozorenja, Teo i Izabela promeniše brzinu hoda u sprint. Vežbali su za glavni događaj.

Pomalo izgubivši dah, oni stigoše u Luvr.

"Sad!", kriknu Teo.

Jurcali su oko ćoškova sa jednom nogom u vazduhu poput Čarlija Čaplina! Zbog njih su uspavani čuvari prestravljeno dahćući skočili na noge. Razbili su grupe turista i njihove vodiče! Remek-dela su bleskala pored njih. Devise same ili sa svojim detetom! Raspeća! Sveti Antoni i sveti Žeromi! Fra Angelikosi umotani u zlatni list poput čokoladnih bombona sa likerom! Drski, prćastog nosa naduvavali su oblake kao jastuke i bubetali jedni druge kao u nekoj spavaonici kada se svetla ugase. Mona Liza! Victoire de Samothrace! Venera od Mila, čije su ruke slomili kada su prolazili pored nje, Izabela ispred Tea, sa Metjuom, koji je posle sporog starta, uporno napredovao! Rembrantovi lični portreti! El Grekovi monasi! Meduzin splav! A onda, jurišajući pravo, sada već rame uz rame, sve troje zajedno, kao u foto-finišu ispred onih dama sa La Grande Jatte što su ličile na kentauru koje su se sklonile od pointilizma ispod svojih naboranih suncobrana!

Nijednom se nisu okliznuli, niti su i jednom izgubili tlo pod nogama, ili upali u ruke čuvara.

Čudom su ostali živi kao što se za druge kaže da su slučajem ostali živi. A probili su rekord za petnaest sekundi!

Njih troje, jedno pored drugog, istrčашe iz Luvra i ne prestadoše sa trčanjem sve dok nisu ostavili vrtove za sobom i stigli do keja. Duplo su se presavili, držeći se za bokove, boreći se za vazduh.

Izabeline oči zablistaše zbog toga što je sebi dala oduška. Obgrlila je Metjua oko vrata obema rukama.

"Oh, Metju, moj mali Metju, bio si veličanstven!" Pa ga blago poljubi u usta.

Što se tiče Tea, on je sumnjao da će se Metju uplašiti, da će u poslednjoj minuti ostati kao zakopan i preplašen na početnoj poziciji. Oduševljen što je prošao test, što nije osramoćen u Izabelinim očima, on ispruži bratsku ruku.

Međutim, Metju ga je preduhitrio. Možda zbog toga što je još uvek bio pijan od kapriciozne životinjske energije koja se u ovoj trci oslobodila u njemu, možda, takođe, zbog toga što je osetio priliku

koja se neće uskoro ponoviti, pope se na vrhove prstiju i impulsivno poljubi Tea.

Teo ustuknu. Izgledao je kao da će porumeneti, kao da će reći nešto neopozivo. Ali ga je prekinula Izabela, koja je počela da mrmlja tihim glasom, "Jedan od nas... Jedan od nas..."

Njen brat istog trenutka prepoznade aluziju. Smešeći se, on nastavi refren: "Jedan od nas! Jedan od nas!"

Da li ima ikog ko može, čuvši ovo, da zaboravi zloslutni, zadirkujući krik patuljaka, budala, bradatih dama i iskrivljenih čudovišta bez udova na proslavi venčanja patuljastog Hansa i pohotne Kleopatre, umetnice na trapezu, sa slike *Nakaze* Toda Brauninga?

Na horizontu, neizbežan kao i sam mesec, svetionik Ajfelove kule ih je već privlačio u luku. Tanke kriške slanine išaraše nebo. Osnažena svojim kursom iz istorije umetnosti, koji je trajao devet minuta i trideset sekundi, Izabela poče naglas da misli. "Zašto, kada priroda oponaša umetnost", reče ona, "ona uvek izabere najgore delo za imitaciju? Harpinjeove zalaske sunca, a nikad Moneove."

U Kinoteci ih je čekalo jedno neprijatno iznenađenje. Bilo je nemoguće ući u baštu sa avenije Alber de Mun. Ispod ogoljenog drveća parkirali su četvrtaste granitno-sive kombije paravojnih policijskih snaga, CRS-a. Policajci u kožnim mantilima su se lenjo vukli po trotoaru, odsutno milujući svoje pištolje spremne za pobunjenike. Kroz prozore sa rešetkama na kombijima, koji su propuštali malo vazduha kao prozori na tornju zamka, oslikavali su povremene trzaje ramena, što su bili jedini pokreti vidljivi spolja koji su sugerisali da su karte bačene na sto.

Ne razumevajući trenutak, Teo i Izabela jurnuše preko trga Trokadero i krenuše ka esplanadi. Metju ih je pratio. Iz minuta u minut, osećao je kako razdraganost zbog Luvra polako iščezava iz njega.

Na esplanadi je svaki santimetar bio ispunjen.

Demonstranti su se uspenrali na fontane da bi imali bolji pogled na događanje i ludački su prskali one ispod njih. Drugi, držeći se za ruke, njihali su se napred i nazad, i pevušili *Yesterday*. S vremena na vreme, ugledali biste neko poznato lice u gomili. Zar nije ono bila Žana Moro? Iza onih tamnih naočara je sigurno Katrin Denev? A,

tamo, Žan-Luk Godar, sa ručnom kamerom koja mu se ljulja na ramenu?

Dominirajući gomilom sa jedne od najviših barikada stajao je glumac Žan-Pjer Leod, koji je deklamovao svojim promuklim glasom tekst fotokopiranog proglašenja koji je takođe bio podeljen demonstrantima ispod.

Proglašenje je nosilo naslov *Les Enfants de la Cinematheque* i evo kako se završavao: "Neprijatelji kulture su ponovo osvojili bastion slobode. Ne dozvolite da vas nasamare. Sloboda je privilegija koja se ne daje, već uzima. Svi oni koji vole bioskop - ovde u Francuskoj i bilo gde drugde u svetu - su sa vama, i sa Henrijem Langloom!"

Langloovo ime bio je signal. Demonstranti su zašli u vrt i jurnuli ka Kinoteci. U isto vreme, u neskladu zvukova piskavih zviždaljki, uzdignute policijske palice i metalni štitovi podigoše se ispred njihovih lica, a pripadnici CRS-a iskočiše iz svojih kombija i potrčaše preko avenije Alber de Mun, prekidajući nedovršenu partiju pokera.

Odmah naterana u povlačenje, gomila poče u metežu da se gura do trga; oni sa pročelja počeše da padaju na one u pozadini, sve dok se, mahnuti i pometeni, u polutrku i polumaršu, posrćući, nisu vratili na trg Trokadero i počeli da se razlivaju duž avenije Predsednika Vilsona.

Na raskrsnici te avenije sa avenijom D'lena, još jedna barijera štitova, trostruka i neprobojna, raširila se od jednog pločnika do drugog, tako da su se demonstranti konačno zaustavili, a trg potpuno ispraznio.

Kao što deca koja, očarana lovačkim trubama, bocama šampanjca, fokstrotom i kasom konja, skarletnim večernjim haljinama jahača, pobrkaju lov i lovački bal, naša tri heroja pomisliše da su u bioskopu a ne u bici od koje je zavisila budućnost bioskopa. Bili su srećni što su ostali po strani, diveći se glumcima, aplaudirajući zvezdama. Nisu želeli da učestvuju. Nisu tražili ništa drugo nego da budu posmatrači, nevini posmatrači.

Ali film je trajao duže nego što je to bilo poželjno. Otišli su pre kraja. Dok su se žrtve mučile da napuste bojno polje, pri čemu su im neozleđeni pomagali da se spuste niz stepenice metroa, oni su bili daleko, van dometa, šetajući duž leve obale kao tri skoro nevidljive tačke na horizontu.

Na trgu Odeon krenuli su po navici da se opraštaju nespretno i s ljubavlju. Zato što je poseta Šajou bila puka slučajnost, zaboravili su da nabave sendviče. Tek su sada shvatili koliko su bili gladni.

"Šta ćeš da večeraš?", upita Teo Metjua neobavezno. "Imaš li plinsku bocu u toj tvojoj sobi?"

Metju pomisli na svoju pretesnu hotelsku sobu u obliku slova L sa žutim tapetama koje su se ljuštile i na četvrtasto parče stakla koje mu je, naslonjeno na jedan od zidova, služilo kao ogledalo.

"Ne, nemam, nemam ništa na čemu bih mogao da kuvam."

"Pa gde ćeš onda jesti?"

To pitanje je zapanjilo Metjua. Pa ipak, nije hteo da podseća Tea i Izabelu da je, u poslednje vreme, skoro svako veče provodio u njihovom društvu. Nije shvatao da bi oni, kad bi stigli kući poslednjim metroom, uvek opustošili frižider. Sendviči i tvrdo kuvana jaja koje bi on večerao, bili su tek večernja užina za njih.

"Oh, uvek mogu da pojedem rižoto u quartieru. Ili možda da kupim ražnjić i prokrijumčarim ga u sobu. Ukoliko", reče on ispitivački, "ukoliko nećete da svi odemo negde na večeru?"

Teo se okrenu prema Izabeli.

"Hoćeš li?"

Izabela iskrivi lice od gađenja i reče: "Jok. Izabela ne želi da ide u neki prljavi restoran u quartieru da jede užasni rižoto."

Metju je trebalo da zna da će sreća na kraju morati da prestane da ga prati.

"Moram da krenem", reče on, ispravljajući ramena, pripremajući se da bude prvi koji će reći zbogom.

Teo ga pogleda, ironično ali i nežno.

"Zašto se ne vratiš i pođeš sa nama?"

"Ne razumem."

"Vrati se i večeraj sa nama. Je l' tako, Iza?"

Metju je istog trenutka počeo da traga za i najmanjom senkom ljutnje koja bi mogla da pređe preko Izabelinog lica.

Ona mu se nasmešila. "Da, hajde, Metju. Vreme je da upoznaš naše."

Bio mu je poznat način na koji je izgovorila ovu frazu i znao je da ne treba da je shvati ozbiljno. Ali, poput svih onih koji pate zbog neuzvraćene ljubavi, on je prestao da bude detaljista. Reči su bile

izgovorene. Na tome je bio zahvalan. Sve drugo je imalo važnost jedino za njegova noćna sanjarenja, i autopsije dana koje bi sprovodio iz noći u noć.

"Voleo bih", reče on, sa proračunatim, odbojnim šarmom. "Mislio sam da me nikada nećete pozvati."

Više mu nije bio potreban šaptač. Sve je savršeno izgovorio.

Teo i Izabela su živeli u stanu na prvom spratu u ulici Odeon do kojeg se dolazilo uskim spiralnim stepeništem koje se uspinjalo sa unutrašnjeg dvorišta nalik na hiljade drugih sa leve obale. Sam stan bio je veliki, ukoliko uzmete u obzir broj soba, ali sa svake tačke gledišta on tako nije delovao, jer su sve njegove prostorije bile niskih tavanica i male, umanjene još više svugde prisutnim policama.

Njihov otac je bio kicoški fosil, Giacometti skulptura u svilenom bademantilu, koji je živeo na ivici siromaštva, ali ipak komforno kao što bi živeo neko u vili na obali švajcarskog jezera. Kao pesnik, on je bio proslavljeni perfekcionista. Pišući stihove, podsećao je na detlića koji bi isključao celo drvo da bi napravio jednu šibicu. Da bi napravio drugu, isključao bi još jedno. Ovde pod šibicama podrazumevamo reči. Divili su mu se zbog njegovih reči kao što bi se drugim piscima divili zbog njihovih rečenica.

Bilo je tako malo reči na nekoj od njegovih ispisanih stranica, i tako malo stranica u nekoj knjizi njegovih stihova, da bi se retko dešavalo da čitanje tog dela traje duže od čitanja njegovih recenzija. A, kao i svi pesnici koji su živeli preko svojih mogućnosti i nevoljni da siđu sa svoje kule od slonovače u oblacima, bio bi izuzetno osetljiv kada je kritika bila u pitanju. Precrtao je onoliko imena u svom adresaru koliko i reči u svojim rukopisima.

Njihova majka bila je Engleskinja, mnogo mlađa od svog muža, koja je veselo prihvatila činjenicu da je njena primarna uloga u pesnikovom životu bila da služi tom čangrizavom invalidu: njena inspiracija. Uvek bi bilo kud on okom tu ona skokom i uvek bi raspolagala beskrajnim nizom lažnih lekova - šoljom razblaženog indijskog čaja, mlakim rečima podrške i, u najvećem broju slučajeva, ćutanjem. I tako je jednom, verovali ili ne, toliko puta provirila na vrata dok je Teo opružen na tepihu svoje sobe slušao Ravelov *Bolero* moleći ga da utiša kako ne bi uznemiravao oca, da je čuveni krešendo sve vreme ostao na nivou pianisima. Baš kao i njen život.

Kada je Izabela ušla u dnevnu sobu, zatekla je oca kako sedi u fotelji ispred ukrašenog kamina. Šaljivo ga je čupnula za kosu na potiljku.

"Papa, mi smo. Večeras ćemo večerati kod kuće."

"A šta je bilo sa Kinotekom?", progundao je, a da nije ni podigao pogled sa onoga čime se bavio u tom trenutku: otvarao je stranice knjige bronzanim nožem za papir.

"Zatvorena je." Uzela mu je nož za papir iz ruke. "Zar ne vidiš da imamo gosta? Ovo je Metju."

Nesigurno se podigavši na noge, pri tom vezujući svoj bademantil, pesnik je pomno proučavao gosta. Pošto je kao pisac boravio tokom jednog nezaboravnog semestra na Midvestern koledžu, nije mu bilo strano da mu mladi Amerikanci prolaze kroz stan, ali su uglavnom to bili apsolvanti koji su pripremali teze o njegovom delu. Dok se rukovao sa Metjuom, oči su mu bile nezavisne u odnosu na ostale delove njegovog otrembešenog lica. Očni kapci su mu bili nalik lutkinim.

"Pozvali smo Metjua na večeru", Izabela je nastavila. "On živi u jednom užasnom hotelu bez rešoa."

Pesnik je trepnuo. Nije znao šta je rešo. Mislio je da to mora da je neka vrsta američkog bara ili roštilja.

"U tom slučaju, savetujem vam da obavestite majku. Sigurno nema dovoljno hrane za petoro."

Metju brže-bolje upade u razgovor.

"Oh, molim vas, ne želim da vas uznemiravam."

"Gluposti, moj mladi prijatelju. Ne možemo da dozvolimo da se vratite u taj hotel koji nema rešo. Sedite, molim vas. Uzmite cigaretu", i vadeći jednu iz džepa svog mantila, pruži je Metjuu.

"On ne puši", reče Izabela.

Elegantnim pokretom on vrati cigaretu u svoj džep.

"Naravno da ne pušite", reče on Metjuu. Previše ste mladi, kao što sada vidim. A i previše mladi da biste živeli u nekom hotelu, zar ne?" Zagledao mu se u lice. "Recite mi, koliko imate godina? Petnaest? Šesnaest?"

Sramežljivo, Metju reče: "Osamnaest."

Pesnik ponovo trepnu. Pogledao je u Metjua, dok mu se sumnja jasno očitavala na licu. Bilo je jasno da je bio ubeđen da ga laže.

Nastupio je jedan neprijatan trenutak koji je ublažio ulazak njegove žene. Pošto ju je Teo prethodno obavestio, tvrdila je da reorganizovanje večere za dvoje u večeru za petoro neće predstavljati nikakav problem.

Večera je bila žalostan događaj. Pesnik je odmah krenuo sa onim što bi Bodler, govoreći o Viktoru Igou, opisao kao "onakav monolog koji on naziva razgovorom". Ma ko da mu je bila publika, bilo novinar, apsolvent, prijatelj preko pisama, bilo mladi Amerikanac sa kim su se njegova deca družila, on ne bi mogao da promeni temu.

"Hein, moj mladi Metju? Jer, znate, život jednog pisca nije ništa drugo već pretvaranje. Kako vi to Amerikanci nazivate - make believe. Da li ja pišem pesmu? Uopšte ne. Ništa očigledno. Ja se pretvaram da pišem pesmu. Ja se pretvaram da pišem knjigu poezije. Pesnik - onaj pravi pesnik, n'est ce pas - je neko ko se pretvara da piše pesmu, pretvara da piše knjigu - sve do onog trenutka, onog čarobnog trenutka, kada otkrije da se nova pesma materijalizovala pred njim, nova knjiga materijalizovala pred njim. A? Zato ja nikad neću shvatiti onakve pisce - le genre Mauriac - koji sednu za svoj sto u devet i pišu do pet. Šta? Jesmo li mi profesija? Foutaise! Ili... ili bismo mogli da to poredimo sa, recimo, razumete... sa doktorskom profesijom. Da li me pratite, moj mladi američki prijatelju? Da se od pesnika, kao od doktora, očekuje da ga pozovu u svako doba dana ili noći. L'inspiration. Kao što ni beba ne odabira neki razuman čas da dođe na svet. Za pesnika nema razumevanja. Ali kada dođe... onda, znate... to je... - tad njegov glas poprimi zvuk strahopoštovanja karakterističnog za patos tvorca poniznog pred misterijom stvaranja - veličanstveno. Jer mi smo monasi, dragi Metju, monasi koji ulaze u književnost pognute glave, kao da primamo religijska naređenja. To je tako jednostavno. Pesnik kome je tema, jedina zamisliva tema, sama umetnost - a za pravog pesnika, veruj mi, ne može postojati druga - takav pesnik je monah čiji se čitav život odvija u divljenju prema Bogu i kome su budući naraštaji njegov raj. Ti - naglasio je ti - "ti znaš na šta mislim, zar ne? Besmrtnost njegove duše. Jer šta je, nakon svega, delo, već duša njegovog tvorca? Zato se toliko smejem na budalaštine onih patetičnih starih jarčeva iz Akademije i njihovim pretenzijama prema besmrtnosti. Les immorttels, ha! Maurois, Achard, Druon,

Genevoix, kakva gomila! Kakvo groblje, Metju, n'est ce pas. Mrtvi su ono što jesu, mrtvi, ne besmrtni, mrtvi su kao pisci, mumificirani kao ljudi, uzdignuti u svojim fauteuils poput mnogih starih čudaka u invalidskim kolicima. Kakva farsa! Hein, da znaš, da znaš, baš mi je sada palo na pamet, upravo u ovom trenutku mi je palo na pamet, da je istinska besmrtnost, besmrtnost Rasina, Montenja, qu'est ce que j'en sais, ili Remboa, prema besmrtnosti Francuske akademije isto što je i Raj za - za Vatikan. Hein! Eto to je to, Akademija - Vatikan francuske književnosti. Da, ali čekaj, sada vidim, Akademija i Vatikan. Zar se akademsko zeleno ne suprotstavlja papskom ljubičastom? Eh? Eh? Zar se ne slažeš? Ha, ha, ha! Mogao bi skoro... a ... a četvrtak, čuo si za njihov četvrtak, taj fenomenalno apsurdan četvrtak koji provode tako što izgovaraju čuveni Rečnik? Quelle connerie! A da li je to francuski rečnik?, pitaćeš se ti. Ni slučajno. To je latinski, jadni moj mladi prijatelju, to je latinski. Jezik Vatikana. Oni latiniziraju ovaj naš suptilan jezik, hein! Pratiš li me?

U svojoj desnoj pesnici, čvrsto stisnutoj, Metju je držao plavi upaljač, sa jednkrotnim punjenjem koje kupujete na trafici, tek nešto skuplji od paklice cigareta, a koji je u stvari pripadao Izabeli. On je mazio taj upaljač, igrao se sa njim, gurajući ga cik-cak preko kariranih šara stolnjaka. A sada, u tišini koja je usledila nakon pesnikovih završnih reči, reči upućenih njemu, on je odjednom, uznemireno, postao predmet svih pogleda.

Njegova odsutnost, do tog trenutka, učinila je da podigne pogled prema svom domaćinu sa paničnim strahom koji se, apokaliptično visoko, registrovao na Rihterovoj skali njegovog nervnog sistema.

"Mladiću, moraš mi oprostiti", reče pesnik, smireno presavijajući svoju salvetu ispred sebe. "Mislio sam da tebi govorim. Zamišljao sam da si me slušao. Pa ipak..."

"Slušao sam vas", Metju odgovori usplahireno. "Samo što je..."

"Šta?"

"Ništa. Zaista ništa."

"Deluješ hipnotisan tim banalnim upaljačem - doduše, izrađuju ih u različitim bojama - kao da ga nije niko pre tebe video."

Podigao je predmet, letimično ga pregledao, a zatim ga bacio na sto kao da je prstima bacio opušak cigarete.

"Možda bi voleo da поделиš svoju nadnaravnu pojavu sa nama?"

"Papa...", Izabela je zaustila.

"Tois-toi, Metju?"

"Pa, gospodine", počeo je Metju nervozno. "Ja sam..."

"Da?"

"Istina je, ja se jesam igrao sa Izabelinim upaljačem - onako kao vi. I, ovaj, spustio sam ga na sto ovde - na karirani stolnjak - i desilo se da je pao dijagonalno preko jednog od ovih kvadrata. I bio je, kada sam to primetio, tačno iste dužine kao i sama dijagonala. Pogledajte."

Pred njima, on izvede spontanu demonstraciju.

"Onda sam ga stavio po dužini duž spoljne ivice kvadrata i primetio da se pruža do tačke gde se ovaj kvadrat spaja sa onim tamo. Vidite kako i to pasuje."

Sa stola je podigao tanjir na kom je bila nacrtana slika plave vrbe. "Sada uzmite ovaj tanjir. Siguran sam... da, u pravu sam" - svi su se izvili da bi videli - "dužina upaljača je ista dužini ove male pagode a njegova širina... njegova širina... je, ma pogledajte, ista je kao ovih pet stepenica koje vode do nje."

Buljio je u sve njih, sav u očekivanju, sav pocrveneo.

"Nije to prvi put da posmatram ovu vrstu... ovaj, harmonije. To je kao da sve na svetu mora da deli isti ograničen broj mera sa svim ostalim. To je kao da je svaki predmet, svaka stvar ili identična po dužini sa svim ostalim stvarima ili je za pola kraća ili duplo duža. Kao da postoji neko globalno - možda čak i kosmičko - jedinstvo oblika i veličina."

Metju, zbunjen, vrati upaljač na sto.

"To je ono što mi je nateralo um da se pita upravo sada, gospodine. Izvinjavam se što sam vam prekinuo tok misli."

Otkucavanje sata na kaminu kao da je odražavalo same otkucaje vremena. Pesnik se namršti. Nekoliko trenutaka posmatrao je Metjua prodornim, ali ne više neljubaznim, pogledom. Pročistio je grlo, zatim se okrenuo prema Teu, koji je sedeo sa njegove leve strane, pomerajući stolicu unazad pokretom stopala.

"Baš imaš zanimljivog prijatelja, Teo. Zanimljiviji je, čini mi se, nego što si toga svestan. Trebalo bi da iskoristiš priliku i da ga bolje upoznaš."

Ponovo se okrenuo prema Metjuu.

"Moj mladi prijatelju, tvoje me posmatranje intrigira. Da, da, zaista. Jer mi se čini da ima primenu na naše sopstveno moderno društvo. Na površini je sve kaos. Pa ipak, posmatrano odozgo, posmatrano sa mesta gde je Bog, sve je isprepletano, sve se uklapa."

Mahnuo je rukom, punom crvenih pega, u pravcu Tea i Izabele.

"Moja deca veruju - kao, naravno, i ja kada sam bio njihovih godina - da stanje, stanje - kojim imenom da ga nazovem? - stanje pobunjeničke uzavrelosti u kojoj oni žive predstavlja pravu i ozbiljnu pretnju silama moći. Veruju da su njihovi štrajkovi i demonstracije i sedeljke - sitins je vaš naziv, zar ne? - veruju da oni poseduju kapacitet ne samo da isprovociraju društvo već da ga potpuno promene. Ono što ne razumeju je da su našem društvu u stvari potrebni baš takvi, prema njemu, remetilački i neprijateljski nastrojeni faktori. Društvu su potrebni kao što je monopolisti potreban takmac - da bi prikrio činjenicu da on jeste monopolista. Pa je tako istina da su oni koji demonstriraju i oni protiv kojih oni demonstriraju u stvarnosti samo međusobno povezani elementi te - te transcendentne harmonije kojom nas je tvoja mala analogija tako šarmantno podučila."

Za trenutak niko nije progovarao. A onda je tišinu prekinulo Teovo podrugljivo frktanje.

"Ti se ne slažeš?", upita pesnik. "Quelle surprise."

Teo se lagano okrenuo da bi bio licem u lice sa ocem.

"Šta to govoriš? Ako je Langloa otpušten, mi ne treba ništa da preduzimamo? Ako emigrante deportuju, ako tuku studente, mi ne treba ništa da preduzimamo? Ne treba da preduzimamo bilo kakvu akciju jer" - rukom je pokazao - "jer, viđeno odavde, negde odozgo, negde u etru, sve je deo svega ostalog. Mi smo deo onoga protiv čega se borimo, to je deo nas, a i onako će, na kraju, sve da se svede na isto."

"Ono što govorim je da malo lucidnosti ne bi škodilo."

"Znači, niko nije u pravu osim tebe? U Francuskoj, Italiji, Nemačkoj, Americi..."

"Slušaj me, Teo", reče njegov otac umorno. "Pre nego što uspeš da promeniš svet, moraš da shvatiš da si i ti sam deo njega. Ne možeš stajati po strani i posmatrati ga."

"Ti si taj koji hoće da stoji po strani! Ti si taj koji je odbio da potpiše peticiju protiv Vijetnamskog rata!"

"Pesnici ne potpisuju peticije. Oni potpisuju pesme."

"Peticija je pesma!"

"Jeste, Teo, a pesma je peticija. Hvala ti, ali ja još uvek nisam senilan. Nisi mi potreban ti da me podsećaš šta je moj posao."

"To je tačno!", reče Teo besno. "Ti si napisao te stihove. A sada poričeš sve što oni govore."

Nekoliko trenutaka pesnik je posmatrao svog sina, odmahujući glavom. Zatim se obratio svima za stolom:

"Koliko je sati?"

Metju, kog je život bez sata načinio osetljivim za vreme u toku dana kao što je slepac osetljiv na zvukove i mirise, usudi se da kaže: "Deset i dvadeset pet?"

Ispostavilo se da je deset i dvadeset dva.

"Bože moj", reče pesnik potišteno svojoj ženi, "vreme je da se ti i ja povučemo. Moram da odgovorim na neka pisma... pisma, n'est-ce pas", dodade grozničavo, "koja mi pristižu kao neplaćeni računi. Ostanite i ćaskajte koliko god vam drago, vas troje. Zašto ne ponudite Metjuu da prenoći večeras?", obrati se on Teu. "Taj hotel zvuči užasno."

Zatim je ustao i, praćen svojom stalno nasmešenom suprugom, izađe iz trpezarije hodom toliko nalik robotskom da čovek ne bi bio iznenađen kada bi otkrio kako mu ključ za navijanje viri iz leđa.

Odozgo, sa nekog mesta u etru, karirani stolnjak neodoljivo je podsećao na šahovsku tablu. Sudbina je ređala svoje pione, pojačavala svoju odbranu, kovala svoje linije napada. Ali takav okršaj mogao bi da se okonča jednim potezom zamene crnih i belih kvadrata. To je igra koja može da se igra i u pustinji, i na okeanu. Za upućene, motiv na stolnjaku je bio samo privatna šala.

Paleći cigaretu, smeškajući se Metjuu, Izabela jednostavno reče: "Zaista!"

"Šta to znači?"

"Hajde, hajde, mali čoveče. Zašto nas nikad ranije nisi zaslepljivao tim svojim filozofskim spekulacijama? Papa je bio užasno impresioniran."

"Papa je pun govana", reče Teo, mrzovoljno čačkajući zube.

"Meni se dopao. Oboje su mi se dopali", reče Metju. "Mislim da su oboje zaista fini ljudi."

Izabela je, kao i obično, imala teoriju. "Roditelji drugih ljudi su uvek finiji od naših sopstvenih", reče ona, otresajući pepeo u svoj dlan. "Pa ipak, iz nekog razloga", dodade ona zamišljeno, "naši deda i baba su uvek finiji nego babe i dede drugih."

Metju je zurio u nju.

"Znaš, nikad o tome nisam razmišljao. Ali to je istina, to je apsolutna istina."

"Sladak si", reče Izabela osmehom koji je delom bio pretvoren u zevanje, "a ja sam za krevet. Laku noć."

Skidajući cipele sa ravnim potpeticama, ona obiđe oko stola, poljubi prvo Tea, a zatim, bez oklevanja, Metjua.

"Usput", reče ona, napola već izašavši kroz vrata, "ostaješ li?"

"Ukoliko me primete."

"Superiška."

Teo je odveo Metjua do njegove sobe.

Krevet je bio neraspremljen. Uzdignut klavir stajao je u jednom uglu. Police sa knjigama bile su pretrpane istorijom filma, monografijama režisera i autobiografijama holivudskih zvezda. Na zidovima su bile zakačene fotografije glumaca i glumica: Marlon Brando kako se naslanja na ogroman motocikl sa hladnom ravnodušnošću leoparda; Merlin Monro kako stoji raširenih nogu na rešetkama iznad njujorškog metroa, dok joj se bela haljina nadima oko butina poput latica prelepe orhideje; Marlen Ditrih, snežnobela, čiji besprekoran ten ne bi mogao da se razlikuje od same fotografije. Nagomilani na krevetu bili su primerci časopisa *Cahiers du Cinema*. A iznad Teovog kreveta, i, s tom prednošću što je uramljena od strane profesionalnog uramljivača slika, zakačena na istaknutijem mestu među ostalim plakatima nalazio se mali ovalni portret. Bio je to portret Džin Tirni u sceni iz filma *Laura*.

Mada je bio nestrpljiv da vidi ovu sobu o kojoj je toliko često maštao, Metjua je preplavilo osećanje deja vu, neko nejasno uverenje ne samo da je ovde već bio, već i da se ovde odigralo nešto njemu vrlo važno. Bio mu je potreban jedan trenutak da otkrije izvor ove nelagodnosti. Šta je drugo bio ovaj neraspremljen krevet, šta su drugo bili ovi nagomilani *Cahiers du Cinema*, ovi poster i ovaj

ovalni portret, misteriozno premešten, neraspremljen krevet, nagomilane društvene igre, privezak koledža i prelepa lica raširena po tepihu sobe njegovog najboljeg prijatelja iz San Dijega?

Sada je već prošla ponoć. Očigledno, Teo se nadao da će njih dvojica ćaskati. Jedva je čekao da diskutuje o filmovima do kasno u noć, leškareći na krevetu, možda pušeći džoint.

Ali je Metju želeo da bude sam, slobodan da ponovo odmoti, u usporenom snimku, film današnjih događaja. Pa je jedva odgovarao na Teova pitanja. Poput naivnog glumca, zevnuo je na uvežbano zaverenički način, verujući da će njegov prijatelj shvatiti poruku.

Konačno, nevoljno se predajući, Teo ga otprati do gostinske sobe u stanu, pre svega gostinske jer je bila nameštena elegantno i besprekorno, sa parketom na podu, sa tri uspravne stolice, uzanim krevetom, iznad kreveta, tačno gde je portret Laure visio u Teovoj sobi, stajala je uokvirena reprodukcija Delakroove slike *La Liberte guidant le peuple*. Jedna fotografija lica Rite Hejvort bila je zalepljena preko lica putene personifikacije *Slobode* sa ogromnim grudima.

Kada je ostavljen da bude sam sa sobom, Metju se lenjo skinuo i počeo da provlači kroz projektor svog uma nemontirane filmove filmskog žurnala koje bi sebi prikazao te noći. Detalji su se već isticali poput pojedinačnih okvira koje bi montažer skenirao dok drži celuloidnu traku podignutu naspram svetla - Votov Gilles u Luvru, poljupci koje su međusobno razmenili ispred njega, čaure i pucnji u bici na esplanadi. Besno, pokušao je da odagna te fragmente iz svog unutrašnjeg oka. Ne bi bio zadovoljan sa odabirom najvažnijih događaja. Sve je moralo da se odvija po tačnom redosledu, i određenom brzinom.

Apsurdno, prekrstio se ispred Delakroine *Slobode*, odrecitovao uobičajenu molitvu i, obučen samo u donji veš, popeo se u krevet. U polutami razaznavao je nežno šaputanje zavesa na drugom kraju sobe. Zatvorio je oči. Posmatrao je kako se zavesa šire. Film je otpočeo.

Kasnije te noći, kada je žurnal odavno krenuo svojim tokom, on se probudio. U početku nije imao pojma gde se nalazi. A zatim pade u očaj kada shvati da se probudio jer je morao da ide u toalet i da je Teo zaboravio da mu pokaže gde se on nalazi.

Užurbano se uvukao u svoju odeću i izašao u hodnik. Ali, izgubio je orijentaciju. Nije mogao da odgonetne topografiju stana koja je ličila na prepunu košnicu saća. Prvi hodnik je vodio u još jedan pod pravim uglom. Sa leve strane, jedna vrata su bila odškrinuta. Krišom ih je otvorio i provirio unutra. Jedna kada, lavabo, šipke za peškire. Upalio je svetlo, ušao i zaključao vrata za sobom.

Ispostavilo se da je ovo kupatilo, na nesreću, bilo samo kupatilo, ali ne i toalet. Ali meseci provedeni u hotelskoj sobi na levoj obali bez dovoljno nameštaja naterali su ga da skoro instinktivno priđe lavabou. Pustio je hladnu vodu, propeo se na prste i ispišao u lavabo.

Kada se ponovo našao na hodniku, krenuo je istim putem nazad. Atmosfera u kući je bila skamenjena. Odmah ispred njega nalazila su se jedna vrata oivičena uzanim tračkom svetlosti. Koračao je bešumno prema njima. Pogledavši poslednji put na hodnik, on otvori vrata.

Bila je to Teova soba, a ne njegova. Upaljena ružičasta lampa pored kreveta bacala je blede tufne od svetla na krevet. I šta je video? Tea i Izabelu.

Izabela je bila Baltus. Usnulo opružena na krevetu, dopola prekrivena pokrivačem, celog tela iskošenog od žestokog umora, raščupane glave zabačene na jastuku, dok joj je pramen kose lagano dodirivao usne, obučena u čisto belu potkošulju i bele gaćice, izgledala je kao da ima četrnaest godina.

Pored nje, Teo je ležao nag. I on je spavao, sa jednom nogom ispod pokrivača, a drugom otkrivenom, i poput harlekina u šarenim pantalonama, leva noga mu je bila tamna, a desna svetla. Spavao je okrenut na leđa dok mu je stopalo visilo preko ivice kreveta, a glava počivala na dlanovima, kao kad se neko opruži na livadi. Dve kovrdžave senke videle su se pod njegovim pazuhom; a treća, koja na muškom telu formira vrh trougla okrenutog naopačke, bila je sakrivena čaršavima iz kojih se pomaljalo jedna naga butina.

Ono što ih je činilo tako neobičnim prizorom je to što su udovi jednog izgledali kao da pripadaju onom drugom.

Dugo, dugo vremena, Metju je stajao kao ukopan na pragu sobe, sleđen ne zbog isprepletenosti tela kao u nekoj automobilskoj nesreći, već zbog enigme androgenije.

Zatim je konačno lagano zatvorio vrata i udaljio se na vrhovima prstiju.

Kada je otvorio oči sledećeg jutra, posle užasne noći, prvo što je ugledao bila je Izabela koja mu je zurila u lice, četvoronoški čučajući na njegovim čaršavima kao da se spremala za skok. Preko ramena imala je staromodnu vunenu kućnu haljinu tamnokestenjaste boje koja je na rukavima i reverima imala pletenice od gajtana uvijene kao one koje čine prave lupinge na uniformama husara iz opereta. Samo deo pastelno-blede butine ukazivalo je na to da je ispod te haljine još uvek nosila samo običnu belu potkošulju i gaćice kao i prethodne noći.

Metju nije imao pojma koliko je dugo čučala ispred njega. Niti mu je ona dala vremena da joj to pitanje postavi, jer je istog trenutka uperila kažiprst prema njegovim usnama i, glasom koji je mogao da hipnotiše, prošaputala: "Ne progovaraj. Naređujem ti."

Izbačenog jezika, precizne ruke, pola školarica, pola hirurga, Izabela je stavila prst u mekano udubljenje u uglu njegovog levog oka i lagano iskopala oštar stalaktit koji se tu stvorio tokom spavanja. Kada ga je podvrgla detaljnom ispitivanju na vrhu svog prsta, bacila ga je, a zatim izvukla još jedan krastavi, žućkasti fragment iz njegovog desnog oka. Iako su, na njenom prstu, ove dve inkrustacije izgledale potpuno majušno, Metjuu se činilo kao da su mu izvadili dve kockice iz očiju.

Kada se operacija završila, ona graciozno kleknu na kolena.

"Dobro jutro!"

Metju se udobnije namesti na jastuk. Nastavio je da se skriva ispod pokrivača pošto je na sebi imao samo gaćice.

"Šta ti je to trebalo?"

"Pa, mali moj Metju", odgovorila je, "uklanjala sam san iz tvojih očiju. Ti imaš prelepe oči, znaš. Teo me pušta da mu ovo radim svakog jutra ali nisam htela da propustim priliku da pomognem još nekome."

"Baš neobičan hobi."

"Misliš?", reče Izabela, skačući na pod. "Zar nisi uživao?"

"Da li je trebalo?"

"Naravno", odgovori ona. A onda, tapšući rukama povika: "Ustaj, ustaj, ustaj! Kuća je oživeala i željno iščekuje msjea."

Nameštajući skute svoje haljine, muvala se po sobi, uzimajući predmete metodom slučajnog izbora i proveravajući im težinu obema rukama, kao da je otkrivala skrovišta iz detinjstva koja odavno nije posetila.

Metju nije pomerio ni jedan jedini mišić. Posmatrao ju je, očaran, ispod pokrivača.

Konačno, okrenula se prema njemu.

"Šta čekaš?"

"Izabela, molim te, nisam obučen."

Nasmešila mu se, podigla obrve kao da je htela da kaže "Pa šta?" i nastavila da plovi po sobi, leteći od kreveta do jedne od onih uspravnih stolica, od stolice do bidermajer komode, od komode do Delakroine *Slobode*, a sve njih brišući od prašine, lagano ih dodirujući vrhovima prstiju ili ih mazeći dlanom sa puno ljubavi.

Iznenada, usred ove gala predstave, ona ispali pitanje Metjuu:

"Ko tako radi i u kom filmu?"

Ne oklevajući ni sekundu, on odgovori: "Garbo u Kraljici Kristini. Scena kada se ona oprašta od sobe u kojoj je vodila ljubav sa Džonom Gilbertom."

"U budućnosti, u mom sećanju", graktala je Izabela, oponašajući akcenat ove švedske glumice, "ja ću dobar deo života da provodim u ovoj sobi."

Zabacujući visoko unazad голу nogu ispod haljine koja joj se vukla po podu, ona otvori vrata sobe i doviknu mu: "Kupatilo je na kraju hodnika, a onda prva vrata levo. Imamo celo krilo samo za nas, znaš. Ako ne budeš tamo u roku od minute, mi dolazimo po tebe."

Vrata se zalupiše.

Nakon Izabelinog upada Metju se razbudio a da mu nije bilo jasno zašto se oseća slomljenim. Počeo je da traži razlog. Upravo je rekla da ona i Teo imaju "privatno krilo za nas". Da li je to značilo jedno krilo stana? Da li su zbog toga brat i sestra spavali zajedno potpuno nekažnjeno, Romeo i Julija sa zlom sudbinom, ne zbog toga što su pripadali dvema već jednoj porodici? Ali može li biti da je Izabela jednostavno tražila utehu u bratskom naručju, utehu zbog usamljenosti ili nesаницe? Može li biti da je on, Metju, pogrešno protumačio zanosnu pozu koju je njeno telo zauzimalo u svim pravcima, njene ruke, stopala, te njene predivne duge noge, sa

mlečnobelim udovima u potpunoj zbrci, poput zvezda nekog sazvežđa na astrološkoj karti.

Zatekao je Tea i Izabelu u istom kupatilu u koje je upao prethodne noći. Oboje su bili u donjem vešu. Teo se brijao električnim brijačem, dok je Izabela sedela na ivici kade i seckala nokte na nožnim prstima.

Čistoća je odmah do božanskog, zato bazen možemo da smestimo odmah do crkve. Ma kako jednostavna ova vinjeta bila, ona ispuni Metjuove nozdrve najneobičnijim mirisom od svih njemu poznatih mirisa bazena.

Kao slabašan dečak, toliko je voleo javne bazene da se vremenom razvijao u plivača sve boljeg, bržeg i jačeg nego što je on, ili bilo ko drugi, mogao da pretpostavi.

Istina, oni nisu bili ti koji su ga privlačili, mada je voleo da posmatra mlade, muževne gnjurce, nalik na predivne kipove koji zarađuju za život kao karijatide ili fontane, kako zaranjaju u vodu sa teškom gracioznošću torpeda a zatim besno započinju da je seku na pruge kao bezbroj pari makaza. Pre je ono što se zbivalo iza kulisa uzbuđivalo njegovo slabo razvijeno čulo. Tamo je, uz drmusanje, otkrio koktel od sapuna, sperme i znoja, dok su okretni mladići, bogati lepotom, zgodni u svojoj golotinji, nosioci zlatnih medalja za snagu, držanje i sigurnost, hodali tamo-amo između prljavih kabina, pokazujući svoja tela poput manekena, u pozama Botičelijeve *Venere* ili Bušerove *Gospođice O'Marfi*, a čiju bi rumenu zadnjicu svako poželeo zvučno da potapše. Niti mu je bilo strano da baci pogled, prekrštenih nogu, nemarno uvijen u peškir otkrivajući samo delić svog tela, adolescent Narcis in flagrante delicto sa samim sobom, dok su njegov stav i grimase navodile čoveka da pomisli na samuraja koji izvodi harakiri.

"Izvoli", reče Teo, stavljajući električni brijač u Metjuove ruke. "Uzmi ga."

Na trenutak, Metju nije bio siguran kako da odgovori. I zbog tog svog oklevanja šansa je bila propuštena. Istog trenutka, Teo mu se unese u lice, lice maminog sina, intenzivno kao što je njegov otac to učinio prošle večeri.

"Ti ne koristiš brijač, zar ne?"

Izabela ustade sa kade i priđe Metjuu.

"Daj mi da vidim!"

Ove dve bele potkošulje, ova dva para belih gaćica, jedno od njih naduvenih prepona, a drugo skriveno tamnom siluetom trouglastog brežuljka - i ništa proračunatije nije postojalo što je moglo da ga pokrene, da ga uzbudi do koštane srži, a u isto vreme i da ga uznemiri.

Ustuknuo je, ali samo do zatvorenih vrata na kojima je visilo mnoštvo bademantila i haljina.

Kada je Izabela ispružila ruku da bi ga pomilovala po obrazu, on je zadrža.

"Prestani. Ostavi me na miru."

Brat i sestra se povukoše. Oni su očekivali poslušnu predaju pred njihovim zadirkivanjem i ruganjem. Mislili su da je Metju postao imun na to, kao što su njih dvoje postali imuni u svom neobuzdanom uzajamnom zadirkivanju prilikom razmene mišljenja. Zaprepastilo ih je suočavanje, u tako zatvorenom prostoru, sa njegovim ogromnim, povređenim očima koje su mu progutale lice, progutale prenatrpano kupatilo, uzdignutim iznad zidova i tavanice, iznad greda i streha, kao dve ogromne jabuke od Magrite.

"Dobro. Ja se ne brijem", odgovorio je natmureno. "Pa šta?"

"Ništa", promrmlja Izabela, smejujući se skrušeno.

"Moj otac je bio isti", nastavi on. "Nije se brijao sve do svojih dvadesetih. Nije to neuobičajeno."

"Naravno da nije. Samo je..."

"Šta?"

"Neobično za jednog Amerikanca, zar ne?", reče Izabela. "Više priliči Meksikancu."

"Meksikancu?"

"Ćosavom Meksikancu."

"Šta je ćosavi Meksikanac?"

"To je pas", reče Izabela. "A ono što je interesantno je činjenica da on uopšte nije bez dlaka. Ima dlake tamo gde ih i ljudi imaju. Pitanje je, da li ih imaš i ti?"

"Šta?"

"Da li imaš dlake... tamo?"

Bez iole srama, ona pokaza na mesto na svom telu.

Ljubav je slepa ali nije gluva.

Metju oseti kako mu podrhtava donja usna. Za trenutak ili dva ona bi se rastvorila u mlohavo parče crvenog želea od kupina. Sa ustima punim zubne paste i vode, on ih naglo napusti.

Idući duž hodnika nazad u gostinsku sobu, mogao je da čuje kako izbija svađa između Tea i Izabele, a zatim kako se vrata zatvaraju uz lupu.

"Ne shvataj to ozbiljno", reče on, spuštajući ruku na Metjuova ramena. "Nije to ništa naspram onoga što ja doživljam svakog dana."

"Prekasno. Odlazim."

"Odlaziš? A još nisi ni doručkovao?"

"Ja nikad ne doručkujem."

"Ali mi smo nameravali da te pozovemo da ostaneš."

"Šta?"

"Naši roditelji idu sutra u Truvil. Na mesec dana. Pa smo mislili da bi ti se možda dopalo da svoje stvari preseliš ovde. Ne moraš da se vratiš u onu tvoju sobu, zar ne? Nisi platio unapred?"

"Ne..."

"Dobro onda, ostani. Iza će biti razočarana ako ne prihvatiš. Razgovarali smo sinoć o tome."

To mu se omaklo. Pošto je, prethodne večeri, Izabela prva ustala od stola, ona i Teo nisu mogli da razgovaraju sve do jutra. Ali je Metjuov um počeo da razmišlja o stvarima koje su bile manje značajne, ali zato moćnije.

Ponuđena mu je ta privilegija da uđe u tajni svet, svet kojem nikad nije pripadao, na planetu koja je daleko od solarnog sistema prosečnih, poštenih ljudi koji, poput srednjovekovnih astrologa, imaju tu naviku da za solarni sistem misle da je sam univerzum. Bio je to svet o kom ništa nije znao samo pre dvadeset četiri sata. Njegovi stanovnici, koje je posećivao samo kada bi to bilo njima po volji, lutali su običnim svetom prosečnih građana poput kalifa ili anđela.

Ova planeta, koja je orbitirala oko trga Odeon, već se dičila isprepletenim nogama, neraspremljenim krevetom, zajedničkim kupatilom koje je bilo toplo, vlažno, zamagljenih prozora i koje je odisalo sumnjivim mirisima, kao i druge misterije koje su još uvek ostale neotkrivene ali koje bi uskoro mogle da budu protumačene kada na njih dođe red.

Nastaniti se u tom stanu, na ma kako kratak period, bila bi greška: to je i te kako znao. Ne nastaniti se, bila bi ista takva greška. Stvar je bila u tome da se izabere prava greška, a ne pogrešna.

Metju je dao pristanak, kada je Izabela došla i podarila njegovom čelu jedan moralan, sestrinski poljubac, uz izvinjenje, što je zaista zvučalo iskreno. Kasnije u toku dana oni će pokupiti njegove stvari iz hotelske sobe.

Desilo se da je stan u sebi ipak sadržao jedno krilo, u kom su isključivo boravili mladi. Dali su mu ime: le quartier des enfants. U kuhinji, dok su laktova naslonjenih na sto umakali kriške hleba sa puterom u svoje šolje kafe, Metju se priseti puta do kuhinje i shvati koliko su njihove sobe bile udaljene od sredine stana.

Pošto je uvek bio previše krhke građe da bi ga kao dete slali u letnji kamp, on nikad nije iskusio šta znači doručkovati izvan svog porodičnog kruga, i zato je bio odlučan da sačuva sećanje na to prvo jutro kao što se, u svom prečistom obliku, dok ga projektor još ne zgužva, čuva negativ filma. Njegova odlučnost pretvorila se u preterano ozbiljnu opsednutost svakim svojim pokretom. Poput kraljice Kristine, on je osećao kako dodiruje tu šolju kafe, kašičicu, tu posudu za šećer, ali ne kao da mu je to prvi već poslednji put.

Kiša je padala ceo dan pa je troje prijatelja ostalo kod kuće. Pošto se rano povukao u svoju radnu sobu da bi negovao svoju inspiraciju, pesnik više nije pokazivao dalji interes za dobrobit Metjua. Njegova žena je otišla u nabavku za odlazak u Truvil.

Dečaci su ceo dan proveli šetkajući po Teovoj sobi lenjo kao mačke, ćaskajući, osmišljavajući filmske kvizove da bi testirali memoriju jedan drugom, i uređujući Teove albume.

Izabela nije imala strpljenja da trpi njihovu infantilnu razonodu. Čitala je jedan roman od Kveneja, proždrljivo okrećući strane knjige kao da je dno svake stranice najavljivalo neki izvanredni preokret čiji će se ishod otkriti tek pri vrhu sledeće. A onda je rasplela svoje ukočene noge, ispružila se do malog gramofona na tepihu i postavila iglu na ploču, uvek na isto izgrebano mesto, na pesmu Šarla Trenea *Que reste til de nos amours*, od koje je prosto bila zavisna.

*Ce soir le vent qui frappe à ma porte
Me parle des amours mortes*

*Devant le feu qui s' éteint
Ce soir c'est une chanson d' automne
Dans la maison qui frissonne
Et je pense aux jours lointains*

*Que reste-t-il de nos amours
Que reste-t-il de ces beaux jours
Une photo, vieille photo
De ma jeunesse
Que reste-t-il des billets doux
Des mois d' avril, des rendez-vous
Un souvenir qui me poursuit
Sans cesse*

*Bonheur fané, cheveux au vent
Baisers volés, rêves mouvants
Que reste-t-il de tout cela
Dites-le-moi*

*Un petit village, un vieux clocher
Un paysage si bien caché
Et dans un nuage le cher visage
De mon passé*

Kada je Izabela krenula da bi ponovo pustila istu pesmu, što mora da je bilo po deveti ili deseti put, njen brat je ljutito pogleda.

"Budem li tu ploču čuo još jednom, kunem se da ću je razbiti na komadiće."

Izabela razrogači oči u čudu.

"Pa ti voliš Šarla Trenea."

"Grešiš. Pre jesam."

"Čuješ li ga, Metju? Teo je gledao Lauru osam puta - osam puta, možeš li to da zamisliš? A meni naređuje da prestanem da slušam jednu malu ploču. E pa, neće moći."

Pokušavajući da glumi smirenost i nonšalantnost, ona vrati iglu na isto mesto.

Posle uobičajenog pucketavog pištanja, kao da to sama ploča pročišćava grlo, zabruja Treneov glas.

*Ce soir le vent qui frappe d ma porte
Me parle des amours mortes
Devant le feu qui s'eteint.*

Teo pomeri svoju dugačku i lenju figuru a Izabela se odmah postavi ispred gramofona da bi ga zaštitila od njega. Sudar ruku činio se neizbežnim. A zatim usledi:

*Que reste-til des billets-doux,
Des mois d'avril, des rendezvous?
Un souvenir qui me poursuit...
Un souvenir qui me poursuit...
Un souvenir qui me poursuit...*

Igla se zaglavila.

Umesto da ublaži Teov bes, ta nezgoda ga je samo još više rasplamsala. U želji da ga otera svojim pesnicama, Izabela je protestovala ispuštajući visok, devojački vrisak.

"Prestani, prestani! Čekaj! Metju, reci mi. Koji film?"

"Šta?"

Izabela je još uvek pokušavala da otera Tea.

"Navedi film - arrete, je te dis! - ime filma u kome igla preskače na ploči. Izgubićeš zalog ukoliko ne odgovoriš."

"Gde igla preskače na ploči?"

"Brzo, brzo, ili ćeš izgubiti ulog!"

Metju napregnu misli i konačno zatrubi: "Top Hat!"

"Top Hat?"

"Sećaš se? Fred Aster stepuje u svojoj hotelskoj sobi iznad apartmana Džindžer Rodžers kada se ploča zaglavila?"

Izabela je razmišljala nekoliko sekundi, pokušavajući da prizove tu scenu u misli.

"Znaš, on je u pravu", reče Teo.

"Onda bravo, moj mali Metju!", povika Izabela.

"Ali, Izabela, šta je bio ulog?"

"Ah", reče ona, "kao da ne znaš."

I tako je igra počela.

Izabela, koja je svemu morala da nadene ime, pa čak i onim stvarima kojima imena nisu bila potrebna, krstila je igru sa Domaći

filmovi. Ideja je bila u sledećem: oni će mirno da nastave sa svojim poslovima, zajedno ili odvojeno, čitače, igrače triktrak ispred vatre, crtače zvezdice...

Ne, samo bi vladavina presude, naredbe i izvršenja promenila ovu igru, igru koja je u početku bila ispunjena dečjim šalama i smehom, da bi sada postala svečana zakletva i liturgija, i njihovi su naizmenični ulogi poprimili potpuno nov značaj.

Hajde da se vratimo na to prvo posle podne. Teo i Metju su izašli iz stana u pet sati. Teov motocikl je stajao vezan lancem u dnu stepeništa hodnika zgrade. Plan je bio da on vozi a da Metju sedne iza njega, doveze ga ispred hotela i vrati se kući, ostavljajući Metjua da sam spakuje kofere a do stana se vrati taksijem. Ali postojala je jedna zaobilaznica u njegovom planu puta, jer je nameravao da napravi jedan krug oko Kinoteke da bi video da li je, nekim slučajem, ponovo otvorila svoja vrata, a koju nije smeo da otkrije Izabeli. Plašeći se otrovnog jezika svoje sestre, on je zakleo Metjua na ćutanje ili će ga u protivnom staviti na muke.

Pa ipak, neko ko vas je zaklinjao na to da ne otkrijete tajnu, izbrbljaće je sigurno pre vas. To se dokazalo i u ovom slučaju. I to tako brzo, da je do momenta kada je Metju ponovo ušao u quartier des enfants, Izabela već znala za tajnu koju mu čak ni kleštima ne bi mogla iščupati iz usta. Da li je uopšte potrebno da spominjemo, znak *Zatvoreno* je i dalje bio prikačen na rešetke Kinoteke.

A i Metju je imao tajnu. Bio je utorak, dakle dan kada je obično išao na ispovest. Zbog čega je, pošto ga je Teo dovezao, otišao u suprotnom pravcu od hotela i krenuo metroom do avenije Hoš.

Tamo, u anglikanskoj crkvi, u niši koja je direktno gledala na ispovedaonicu, stajala je gipsana Devica sa globusom poput košarkaške lopte, koji je čvrsto držala u rukama preko isklesane falte njene haljine. Njena bleđa glava bila je nakrivljena u stranu. Njen oreol, oivičen vencem zvezdica, podsećao je na električni ventilator u pokretu. Njene staklene, mutne oči bile su otvorene, ali nisu tako izgledale, već kao da su njene lažne zenice bile ocrtane na površini očnih kapaka.

Metju kleknu ispred nje i pomoli se za nešto što se ne smatra doličnim molitve, nešto što će ga, ukoliko se ikad dogodi, primorati na ispovest ili kajanje.

Uzalud se borio sa sobom da ne progovori, čak i bez reči, svoju bogohulnu molbu. Avaj, nevolja sa telom nije ta što je ono slabo, već što je jako.

U stvari, Devica je čula njegovu molitvu. Pa iako njene oči nisu prolile ni jednu suzu, Metjuove jesu - što je samo po sebi bilo čudo.

Kada se vraćao duž prolaza, primetio je jednu stariju ženu kako napušta ispovedaonicu. Nakon kratkog oklevanja, on uđe u nju.

"Blagoslovi me, oče", promrmljao je, "jer sam grešio."

Sveštenikov akcenat bio je irski, a glas umoran i zvonak.

"Koliko je prošlo od tvoje poslednje ispovesti?"

"Ne razumete, oče", reče Metju, nestrpljiv da završi sa tim. "Upravo sam počinio greh. Baš ovde, u vašoj crkvi."

"A?", reče pospani sveštenik, koji se naglo trže iz svoje obamrlosti.

Kada se vratio u hotel, Metju natrpa svoje stvari u jedan kožni kofer. Zatim plati račun i zamoli recepcionera da pozove taksi.

Kada se taksi zaustavio na semaforu blizu raskrsnice Odeon, jedna vatrogasna kola projuriše pored njih, sa zavijajućom sirenom, masivnim crevom sklupčanim poput umotane kose u punđu i vatrogascima obučenim u crvene uniforme koji su se držali za kola ne bi li spasili svoje živote. Ceo taj prizor naveo ga je da pomisli na svoju sobu u San Dijegu, na roditeljsku kuću, na kuće njegovih komšija koje su sve bile slične po tome što su imale prskalice na travnjacima i bež kontejnere smeštene ispred otvorenih vrata garaža. Zaista ima nečeg toplog, nečeg što neočekivano izaziva nostalgiju kada su u pitanju vatrogasna kola.

To večer je Metju večerao sa Teom i Izabelom u jednoj gostionici na trgu Bjenvenu na Monparnasu. Častio ih je jer su ga pozvali da boravi kod njih u stanu. Naručili su ogromnu porciju ostriga, dagnji, rakova, puževa, morskih račića, škampi i lososa, pomalo od svega što je bilo izloženo na izlomljenom ledu. Koristeći čekić, klešta i jezik, opustošili su tanjir kao arheološko nalazište.

Samo što je prošla ponoć kad su se vratili u stan. Pesnik i njegova žena su se već povukli. Plan im je bio da krenu za Truvil u cik zore.

Ne tako retko, kada bi trebalo da započne ili završi neku od svojih knjiga, pesnik bi izabrao da na ovaj način krene u svoj letnjikovac na obali Normandije. A iako je njegova žena, tokom ranijih putovanja, kada su mu deca bila deca, ostajala u Parizu, sada se njeno

prisustvo zahtevalo, ukoliko bi ikad, u nekih većitih dvadeset minuta do jednog inspirativnog sata, kapriciozni anđeo čuvar njegove muze odbio da prosvetli belinu papira.

Tvrdio je da deca mogu da vode računa o sebi. Bila su zrela, inteligentna bića. Pored toga, tu je i njegova sestra, usedelica tek zašla u šezdesete, da proveri da li je sve onako kako treba da bude.

A, kao i mnogo puta do sada, pokazaće se da je bio u pravu. On i njegova žena će se vratiti i zateći stan u savršenom redu, i svoja mladunča kako vredno rade svoj domaći zadatak, prevodeći Vergilija ili rešavajući neku matematičku zagonetku uz lavaboe i česme čije cevi cure.

Nije mogao ni da pretpostavi, ni da sanja kakvu metamorfozu njegov stan i njegovi stanari u međuvremenu doživljavaju. Svaki takav odlazak njihovih roditelja ostavljao je ovo dvoje njihovim sopstvenim interesovanjima. Mnoga raznovrsna i divna bila su ta interesovanja kojima su se Teo i Izabela, sada u mladalačkim godinama, prepuštali koristeći fizičku i duhovnu slobodu koja im je poklonjena. Kao i kockarima koji će se, pošto su im uskraćene karte i kockice, kladiti na brojeve registarskih tablica, na brzinu kojom kišne kapi klize niz prozorsko staklo, na bilo šta, njima nije bilo potrebno ništa drugo nego obostrano, безусловno saučesništvo da bi zaronili u intimu svojih duša.

Usuđujući se da se upuste u taj svet bezrezervno, spuštali bi svoja svetla kao što automobil na mračnom autoputu obara farove kada se susreće sa drugim. A onda, kada se jednom ta vrata u svet zatvore za njima, ta ista svetla bi zasijala snažno, zaslepljujući oči.

Zato, ono što je trebalo da se desi nije bila nekakva novina; sada je njihov ludi poduhvat, možda, bio još jači, jer su u Metjuu konačno pronašli dete za svoju rodoskrvnu kolevku.

Prvih par dana protekli su mirno. Svakog jutra, u kuhinji, doručkovali bi hladne žitarice, nezastrašeni ostacima osušenih kukuruznih pahuljica od kojih su se na ivicama neispranih činija napravile kore. Onda bi se Izabela pridružila bratu u vožnji motocikla do gimnazije u koju su oboje išli, dok bi se Metju odvezao metroom do svoje škole u predgrađu. Svake večeri, u povratku, bacajući kapute, jakne i šalove na pod u hodniku, povukli bi se u quartier des

enfants i predavali se sve nasilnijim seansama igre Kućni bioskop, za koju su sada počeli da sakupljaju poene.

Ovo su bili blagosloveni dani za Metjua, koji bi ponekad, na putu iz škole, putovao metroom ne dalje od Denfre Rošrea. Odatle bi, laka koraka, prepešačio preostalu razdaljinu do stana, dražeći sebe razmišljanjem o tome što će još jedno veče provesti u društvu svojih ljubljenih mentora i mučitelja.

Mada neizbežno, stvari nisu mogle da potraju duže nego što je to bilo moguće. Jer evo kako droga deluje. Ona zavede svoju žrtvu prepredenošću varalice na kartama, dopuštajući budućoj žrtvi da dobije nekoliko partija pre nego što krene da ubija. Teo i Izabela su bili rođeni ovisnici, ovisnici kojima su njihove žudnje za bioskopom i žudnje jednog prema drugom bili jedini opijati koje su sebi priuštiti. A Metju - koji bi se, da nije napustio San Dijego, sigurno oženio nekom draganom iz detinjstva, nekom dražesnom koketom, strpljivom, zahvalnom i iskusnom - jednom i zauvek se obavezao na vernost njihovim neizvesnim sudbinama.

Prvi stadijum Kućnog bioskopa, to jest njegova praistorija, bila je prilično kratkog trajanja, i nije prošlo minogo vremena pre nego što je Izabela, očajna što mora da čeka na priliku da samovoljno udari prva, odlučila da isforsira ishod.

Jednog poslepodneva, obučena u beli ogrtač, improvizovan beli turban i sa zatamljenim naočarima sa belim ramom, kao neka holivudska glumica iz trudesetih uslikana u opuštenoj pozi na verandi svoje Bel Ejr vile, ona pogleda u Teovu sobu, gde su on i Metju čitali jedan drugome naglas stare brojeve magazina *Cahiers du Cinema*. Njene okrugle oči registrovaše sve veći nered od knjiga, časopisa, odeće, napola pojedjenih sendviča i ljuste od kikirikija. Smešeći se u sebi, ona uze cigaretu i poče da tapka jednim krajem po paklici resko, otresito i sa besom. A onda, uz razmetljivo uzdisanje, žvaćući rečenicu u uglu usana kao da je bila žvaka, ona srdito reče: "Kakva rupa!"

Ne podigavši pogled sa stranice, Teo mehanički odbrusi: "Liz Tejlor u filmu Ko se boji Virdžinije Vulf."

Izabela zasija trijumfalno.

"Pogrešio si!"

"Nisam!"

"Jesi!"

"U prvoj sceni Ko se boji Virdžinije Vulf..." Shvativši svoju grešku, on začuta.

"Oh, sad shvatam. Imitirala je nekog drugog, zar ne? Bet Dejvis?"

"U kom filmu, dragi brate?"

"Bože, trebalo je da pretpostavim. Je li to film koji sam gledao?"

"Gledali smo ga zajedno."

"Jesmo?"

Napregnuo je misli.

"Daj mi neki trag."

"Ne dolazi u obzir!"

"Budi drug. Daj mi ime režisera."

"Neću."

"Samo ime režisera."

"Neću."

"Broj reči u naslovu."

"Rekla sam ne."

"Broj reči u naslovu? Zar previše tražim?" Počeo je da se umiljava.

"Ne."

"Prvo slovo prve reči."

"Bože, kako si patetičan", Izabela reče s gnušanjem. "Zar nije patetičan, Metju? Zar ne misliš da je patetičan?"

"Metju!", viknu Teo. "Kladim se da znaš!"

Ali je Izabela brzo stavila tačku na to. Zar Sfinga nije dala Edipu trag?

Teo je bio prisiljen da prizna poraz.

"Beyond the Forest", reče Izabela. "Režirao ga je King Vajdor. 1949." A zatim: "Ulog."

"U redu. Koliko?"

"Ne ovog puta", odgovorila je, još uvek imitirajući Bet Dejvis. "Ovog puta želim da mi se plati u naturi."

"Kako to misliš, u naturi?"

Izabela spusti svoje naočare filmske zvezde sve do vrha nosa.

"Naređujem ti da uradiš sada, pred nama, ono što sam te posmatrala da si radio" - sklonila je naočare i mahnula njima u pravcu ovalnog portreta Džin Tirni - ispred nje."

Ovaj mistični izazov - Metju ga je osećao kao lelujavu igru nekih novih, čudnih senki po sobi - dočekan je ćutanjem konačnim i jačim od svih zamislivih vanzemaljskih i zemaljskih zvukova. Uzalud je Treneov glas pokušavao da ga prekine.

Ce soir c'est une chanson d'automne Devant la maison qui frissonne. Et je pense aux jours lointains ...

Bacivši pogled prvo na Metjua, Teo se još jednom okrete ka sestri, usana izobličenih od namrštenosti.

"Ne znam o čemu pričaš."

"Oh, znaš, ti mili moj", Izabela nastavi slatko.

"Samo, nisi znao da ja znam. Tih poslepodneva kada si dolazio iz škole i kada si zaključavao vrata i kada bi opruge na krevetu počinjale da škripe - dragi bože, da li si zaista mislio da sam toliki kreten da ne znam šta se dešava. Pored toga, krevet ti je tačno preko puta ključaonice."

Bonheurs fanes, chevem aux vents, Baisers voles, rêves mouvants, Que reste t-il de tout cela? Un petit village, un vieux clocher...

"Ulog", mirno ponovi Izabela.

"Neću to da radim."

"Nećeš?"

"Ne bi ni ti."

Izabela se nasmeši. Podižući pogled prema portretu, ona reče: "Džin Tirni nije moj tip."

"Kakva si ti kučka! Kučka i sadista."

"Ne, ja sam sadinista. A to nije baš isto." Zevnula je. "Hoćeš li da isplatiš svoj ulog ili ćeš biti kukavica - što bi, kao što znaš, značilo kraj igre?"

Teove oči preletale su sa jednog na drugo - Izabelu, Metjua, ovalni portret.

"Dobro, Iza. Igra mora da se nastavi."

Govorio je glasom glumca koji prima sudbonosni telegram upravo u času kada zavesa treba da se podigne i da započne neka lepa komedija na sceni u dnevnoj sobi.

Metju nikad nije bio bliži tome da prezre Izabelu nego tog trenutka. Prezirao ju je zato što je od Tea, njegovog prijatelja, iznudila ponižavajuću obavezu čiju tačnu prirodu on još uvek nije znao, ali koja je već probudila neprijatna sećanja na ponižavajuće postupke

koje su nametali zburadi izviđači u šatorima podignutim na usamljenim proplancima.

Pa ipak, mi postajemo skoro nemilosrdni kada otkrijemo svoje sopstvene podlosti, svoje sopstveno bezvredno licemerje, koje se ogleda u tuđem, a strah koji se širio u njemu, strah koji nije samo obuhvatio Teovu, već i njegovu budućnost na ovom ostrvu, ovoj planeti, u stanu na prvom spratu na trgu Odeon, bio je povezan sa nekontrolisanom razdraganošću.

Teo ustade i skide džemper. Otkopčavajući košulju, on je prevuče preko ramena. Grudi su mu bile ćosave, osim jednog tamnog pramena koji se protezao od njegovog pupka kao neki planinski potok pre nego što bi nestao ispod kaiša na pantalonama. Otkopčavajući kaiš, on pusti da mu somotske farmerke spadnu na stopala. A onda, naginjući se napred, on ih skide.

Na to je Izabela oči prekrila šakama i vrisnula: "Ne, ne! Za ime Boga, ne!"

Metju je bio zaprepašćen. Da li se predomislila? Da li je shvatila da ju je Teo nasamario tako što ju je prenerazio?

Teško. Vireći lagano kroz isprepletane prste kao kroz dve pukotine na roletnama, ona se strese.

"Koliko sam ti puta rekla da nikad ne skidaš pantalone pre čarapa! Pogledaj se, budalo, imaš plave čarape na sebi. Daju ti taj odvratan izgled kada si go. Odmah da si ih skinuo."

Mršteći se na svoju sestru, Teo skide svoje čarape. Nakon pauze, on počne da skida bele gaćice, srozavajući ih pre nego svlačeći sa svojih polnih organa onako kako bi žena uvijala najlon čarapu gladeći je niz nogu pre nego što bi je svukla sa stopala. Onda ih skide sa članaka i stade ispred njih, skupljenih kolena, lagano drhteći, poput nekog Sebastijana bez strele.

Sada kada se oslobodio prljave čaure svoje odeće, njegova transformacija bila je zaprepašćujuća kao kod onih ofucanih uličnih balavaca iz Feza ili Tanžira koji, kada se jednom nađu na plaži, počnu da se linjaju sve do gole kože.

Stajao je trenutak ili dva posmatrajući svoj penis. Bio je skoro uspravan. Testisi su mu izgledali teški kao tikve.

Kleknuo je na krevet ispod ovalnog portreta. Očiju začaranih nepomičnom maskom kojom je ta glumica nagrađivala njihov pogled,

počeo je da se masira. Usklađena ritmom federa kreveta koji su vibrirali po celoj sobi poput pokretnih klipova ekspresnog voza koji ga vode sve bliže i bliže njegovom cilju, njegova ruka se kretala sve brže i brže, instinktivno iznova otkrivajući svoje staro, poznato pulsiranje. Činilo se kao da mu je bleđi deo tela upravljao pokretima njegove ruke, a ne obrnuto, kao da ne bi bio sposoban da skloni svoje prste sa njega čak i da je to hteo, kao kad se, u jednom užasnom trenutku, prsti čvrsto zalepe za vrelu dršku šoljice. A kada je doživeo vrhunac, mlaz sperme koji je ispustio njegov penis, taj, kako se Metjuu učinilo, blistavi mlaz od sitnih, bisernih svetlosnih iskri koje su u deliću sekunde lebdele u vazduhu, ulovljene u svom letu, poput fontane koja se odjednom zaledila, proizveo je visoku, čistu i srebrnkastu muzičku notu kao kada lupnete po bleštećoj kupoli od leda u šta se fontana pretvorila.

A onda, naglo, sve postade vlažno i lepljivo, zamršene dlačice na bedrima, slabi, sladunjavi miris riblje paštete.

Teo ponovo leže na krevet, zadihan, uzdignut na jednu stranu, ruku opruženih duž kičme, u stavu čoveka koji udiše opijum. U ptičjem gnezdu njegovih prepona, majka ptica je još jednom mirno položila dva jajeta.

Izabela je bila vešti voajer. Volela je da špijunira voajere. Iza svojih tamnih naočara, dok je Teo masturbirao, oči su joj nervozno lutale tamo-amo, gledajući čas u brata, čas u Metjua. Sada, kada se predstava završila, oči joj postadoše zagonetne. Samo se treptaj trepavica mogao nazreti iza njihovih zaklona, poput leptirića u mraku.

Što se tiče Metjua, koji je posmatrao prizor ne izgovarajući ni jednu reč, njegovo telo nije moglo da laže o njegovim osećanjima. Obrazi mu se zapališe, ruke počеше da drhte, a njegove prepone postadoše stisnuta pesnica između njegovih bedara. Pitao se kako će ikad više moći da pogleda Tea u oči. Ali, ono što je bilo najmanje za očekivati, posle ovog podizanja uloga nastupilo je primirje, prekid druženja, koji će im pomoći da izađu iz neprijatnog položaja tokom naredna dva dana. Da li zbog toga što ništa što bi bilo ko od njih rekao ili uradio ne bi dočarao neki odgovarajući pokret iz nekog klasičnog filma ili, što je verovatnije, zbog toga što je taj događaj delovao na način da svi podjednako ostanu bez inspiracije da krenu dalje ili da se

povuku, uzvici "Koji film?" ili "Navedi film" su prestali neko vreme da odjekuju stanom.

Metju je znao da se igra nije okončala, i da ne može da se okonča tu, na tom mestu. Mada se Teo ponovo obukao, bez buke, a kasnije se ponašao kao da se ništa nije desilo što bi prouzrokovalo bilo kakvu promenu pravila igre. Ali, za Metjua se nešto zaista promenilo, i to zauvek, jer mu je neprirodno držanje njegovog prijatelja bilo toliko sumnjivo.

Oblaci su leteli po tavanici. U ovoj novoj atmosferi opreza i iščekivanja, quartier des enfants se njihao tamo-amo, zatvoren u kavez. Pa ipak, kao i ranije, u isti čas, te noći kao i sledeće, Metju bi na vrhovima prstiju izašao iz svoje sobe i krenuo duž hodnika do Teove. Tamo, kao po zadatku, i kao sa namerom, vrata bi ostala otvorena, a lampa pored kreveta uključena. Tu bi tiho upijao sliku brata i sestre, njihove isprepletene udove, jednu nogu nepokrivenu pokrivačem, dok bi se druga tek nazirala ispod, kao labud i njegov odraz na površini jezera.

Igra je ponovo otpočela dva dana nakon što je Teo platio svoj ulog u naturi. Bili su kao i obično u quartier des enfants, gde je Teo, stojeći pored prozora, sanjivo pratio napredovanje visoke vertikalne senke koja je lagano klizila.

Odjednom, baš kada je počela da zajedno sa rešetkama na oknu oblikuje znak X, on se uhvati za grudi i pade na tepih.

"Ahhh!", viknuo je. "Pogodili su me!"

Uvijajući se celim telom, on poče da cepa odeću na sebi.

"Kakav bol! Kakva agonija! Oh bože, gotov sam!"

Izabela je konačno podigla pogled sa svog romana.

"Imaš neki problem?", upitala je, ali nezainteresovano, već samo reda radi.

Teo je odmah ustao i nasmešio se.

"Koji film?"

Dva dana je Izabela čekala da joj vrati loptu. Pitanje je ipak iznenadi. Mogla je jedino da ga glupavo zamoli da joj ponovi pitanje.

"Navedi film, moliću, u kome krst označava mesto ubistva."

"Je l' ti to ozbiljno?"

"Zašto da ne?"

"Mora da ima hiljade takvih filmova."

"Onda ti neće biti teško da navedeš jedan. A i ti, Metju. Ne postoji pravilo koje kaže da ne mogu oboje u isto vreme da izazovem."

"Ali Teo, ja nemam ništa sa onim što se dogodilo."

"Navedi film", bio je Teov odgovor. "Ili plati ulog."

Osveta je, kaže jedna francuska poslovice, jelo koje se najslađe jede kada je hladno. Bilo je jasno da je Teo više voleo vruće kolače cun son gout, kako Francuzi kažu.

Metjuov um se mučio i mučio bez rezultata. Ukoliko mu je preostala i jedna jedina šansa da izbegne posledice Teovog izazova, posledice o kojima nije smeo ni da pomisli, ona je ležala samo u tome da navede ime filma. Izabela je svakako bila u pravu. Mora da postoje desetine filmova u kojima krst označava mesto ubistva; ako ne desetine, a onda makar pet, šest, tri ili četiri; mora da ih je barem tri ili četiri.

Ali zbog straha od toga šta će mu se desiti u ovom prokletom stanu, on više nije mogao da napregne svoje vijuge. Čak da mu je Teo tražio samo da navede film, bilo koji, i tu bi naišao na potpunu prazninu.

U međuvremenu je Izabela povratila pribranost. Nije ponudila nikakav odgovor na pitanje koje joj je postavljeno. Niti je molila pa joj se, kao što je to Teo radio, da neki trag ili ključ.

Ipak je ona bila ta koja je uvela jednu novu dimenziju u igru, a poznavala je svog brata, kao što je poznavala sebe, i suviše dobro da bi mogla pomisliti da bi bilo ko od njih mogao da se vrati na one dečje uloge koji su ih nekad zadovoljavali.

"Vreme je isteklo", Teo konačno reče prozaično.

"Film?", upita Izabela. Bila je to puka formalnost, ali ona koju treba ispoštovati.

"Film? Skarfejs. Hauard Hoks. 1932."

"A ulog?"

"Pa sad", izjavi Teo, uspravljajući se na stolici. "Ja nisam sadista, Iza, kao što znaš. A nisam ni sadinista. ² Samo želim da svi budu srećni, a da nikog ne izostavim. Pa bih želeo da ti i Metju, dakle, moja dva najbolja prijatelja, vodite ljubav preda mnom."

Izabela sklopi knjigu, mada nije ubacila papirić između stranica do kojih je stigla.

"Kako želiš."

"Mada ne ovde. Ne volim baš da spavam u nečijem tuđem odvratnom leglu. Bez uvrede, Metju."

Dok Metju nije mogao da se pomeri ni jedan korak, Izabela je nastavila da postavlja jednostavna i praktična pitanja kao, na primer, šta se tačno očekuje od nje.

"A gde onda?"

"U gostinskoj sobi. Ispred Delakroove slike. Ko zna", Teo predloži uz osmeh, "jedna reprodukcija može da dovede do druge."

"Ne smeta ti ako se ovde skinem?"

"Kako god želiš."

Ugasila je cigaretu u mesinganoj pepeljari, a zatim otišla do gramofona i počela ponovo da pušta Treneovu ploču. Pošto je ta melodija postala muzička tema ove igre, bilo bi nezamislivo platiti ulog bez njene pratnje.

Skinula se bez prevelike žurbe, kao da ide na spavanje. Niti je zlovoljno gledala ispred u Tea i Metjua, niti je stidljivo skretala pogled sa njih. Jedan jedini znak perverzije u njenoj predstavi bio je taj što je i dalje nosila svoje tamne naočare, sklanjajući ih tek na kraju, kao da je tek tad otkrila svoj pogled usmeren direktno u njih.

Ova mlada žena, koja je nosila zastarelu odeću svoje bake sa takvim uspehom i tako ubedljivo kao rajska ptica svoje neverovatno perje, sada se učini bestelesnom, odvojenom od sopstvenog torza, koji je obnažila potpuno bez strasti, kao da je na aukciji držala sliku sebe nage.

Bio je to fin, vitak torzo, čiji su prevoji, udubljenja i obline neodoljivo dovodili u iskušenje radoznale prste da počnu sa vežbom... Ulegnuća u ramenima, zadnjica i kolena, senovita ispupčenja na stomaku, dve staze koje su se spajale u jednoj čudesnoj dubini, u bajkovitoj šumi pubisa.

Dok je stajala na gomili svoje odeće, čekala je da se sad Metju skine.

Za njega je taj trenutak konačno došao, trenutak kada je trebalo na silu da ga ukrcaju na lađu, a koje se toliko plašio.

Žudnja koju je osećao i prema Teu i prema Izabeli uzalud se borila sa uspomnama koje su eksplodirale u njegovom umu snagom podvodne bombe, sa slikom dečaka iz detinjstva koji su vrištali dok su ih vukli iz toaleta iza igrališta, sa njihovim obrijanim stidnim

dlačicama i testisima umrljanim od imalina. Ma koliko ga to učinilo smešnim u očima njegovih prijatelja, postojala je samo jedna mogućnost: poleteti.

Pojurio je uz ivicu zida do vrata. Ali Teo, koji je do tog trenutka izgledao ravnodušan kao robinja u haremu, odjednom skoči na noge i krenu za njim. Priteran u ćošak, Metju ustuknu.

Magija je prestala. Teo i Izabela se opustiše. Kikoćući se, oni počеше da mu se približavaju.

"Dođi, dođi, moj mali Metju", gukala je Izabela, "nisi baš galantan, da znaš. Da li ti je pomisao na to da vodiš ljubav sa mnom toliko odvratna?"

"Ja sam vas video!", viknu Metju. "Gledao sam vas, oboje!"

Teo ga pogleda.

"Šta si rekao?"

"Zajedno u krevetu!"

"Oho", reče Teo, "naš gost nas je špijunirao. To baš i nije prijateljski čin. Pogotovo kada smo toliko gostoljubivi prema tebi."

"Čega se plašiš?", upita Izabela Metjua. "Zar nemaš nijednu pukotinu? Uvek sam zamišljala da neko tako fin, čist i uredan kao ti nema pukotinu pozadi, već samo gladak puni mesec poput dečje guze. Je l' tako Metju? Je l' to kriješ od nas?"

"Ne, ne, ne, molim te, Izabela, molim te."

Skočili su na njega. Viši i mišićaviji Teo ubrzo ga obori na tepih. Skinuli su mu patike, čarape, majicu. Ludački je pokušavao da se izmigolji iz njihovog stiska. Suze mu navreše na oči. Jedan bespomoćan pokret ruke učini da se očeše o Izabeline grudi. Pa ipak, strpljivo, kao da su ljuštili koru sa artičoke, tako metodično kao da su ga podvrgavali mučenju seckajući ga na komadiće, oni nastaviše sa svojom egzekucijom, razgolićujući njegove ćosave, pomalo kupaste grudi, ruke snežnobeke i njegove vitke, osunčane noge.

Od tog trenutka Metju je prestao da pruža otpor. Izabela mu je sedela pored nogu, a Teo čvrsto držao ruke priljubljene za pod, dok je on ležao i plakao, šmrcao i ronio suze kao malo dete. Na sebi nije imao ništa osim bledoplavih bokserica, koje je jednim pokretom ruke Izabela spustila sve do njegovih stopala da bi ih zatim zafrljačila na pod.

Belina njegovih prepona bila je prvo iznenađenje. Za razliku od njegovih preplanulih nogu i grudi američkog maloletnika kome je sunce tako jednostavan, svakodnevn i hranljiv izvor energije kao čaša toplog mleka, njegov stomak ih podseti na deo zida na kojem je nekada visila slika.

Njegove stidne dlačice bile su tamne, svilene i ravne, kao da je sa Orijenta. Testisi su bili poput dva siva grozda. Njegov obrezani penis bio je mali, i može se reći skoro, ali ipak ne sasvim, nenormalno mali, i tako zdepast i okrugao da je više ličio na treći testis. Šarmantna stvarčica koja se, i pre nego što je ugledate, učini tako nežnom kao ustreptali vrapčić između dlanova.

A baš to je Izabela i uradila. Pre nego što je Metju imao vremena da izgovori svoju poslednju molbu, ona počne da oblikuje taj penis svojim vešt看 rukama, rukama grnčara, da ga vaja, glazira i ispravlja mu nabore.

Za Metjua, koji nikad nije osetio ruku neznanca na svom polnom organu, bilo je kao da je upravo otkrio svoj nepoznati ud. Udahnuo je vazduh. Nešto tvrdo i čvrsto, nešto što mu je mučilo dušu i telo toliko dugo, konačno se oslobodilo.

Kada mu je Teo pusto ruke, one se instinktivno obaviše oko Izabelinih golih ramena. Ona opruži svoje telo duž njegovog, pritiskajući mu penis koji je sad bio smešno izvijen poput ručke na stilskom kauču i natera ga da još jednom oštro udahne vazduh.

Usne im se približiše, a onda i njihovi polni organi.

Još uvek je bilo prepreka koje je trebalo prevazići. Oboje su bili nevini, Izabela, jer nikad nije vodila ljubav ni sa kim osim sa svojim bratom, a Metju jer nikad nije vodio ljubav osim sa samim sobom. Na kraju su se ipak usne i polni organi uklopili u isto vreme, kao kada se raskopčana dugmad istovremeno zakopčaju na košulji.

Dok se napolju, ispod prozora spavaće sobe, moglo čuti, da je hteo da sluša, neshvatljiv bat koraka i fanfare policijskih sirena, Metju i Izabela su se predavali predivnoj nezgrapnosti ljubavi. Pod Teovim okom, nesvesni, oni platiše svoj ulog.

To veče niko nije hodao na vrhovima prstiju po hodniku u quartier des enfants. Da je neko ipak hodao, da su vrata Teove sobe bila odškrinuta a lampa pored kreveta upaljena, ovo bi ugledao: Teo, Izabela i Metju usnuli zajedno. Trogrba zver.

Ipak, zbog svega toga je ta prva noć provedena zajedno predstavljala prekretnicu za ravnotežu u stanu, koja ipak nije Kućni bioskop dovela do kraja. Suprotno od toga, time je započela čitava nova faza igre. Sada su je igrali opsesivno, monotono kao kad mornar koji je pretrpeo brodolom igra puta-nula na pesku, kako kad zatvorenik igra šah sa senkama i mrvicama hleba. Samo što, mada toga nisu bili svesni, oni nisu bili igrači već pioni koje je sa polja na polje premeštao stvarni igrač te igre, a koji je lebdeo iznad table kao fantom iznad Pariza.

Tokom naredne dve nedelje, nebo je ispuštalo takve pljuskove bodljikave kiše da je trojka bila primorana da ne izlazi iz kuće.

U početku je Teo i dalje pravio svoje male izlete do kružnog toka šesnaest, kružeći oko Pale de Sajoa ne silazeći sa svog motocikla, da bi se zatim vratio do stana sa veknom hleba ili pakovanjem mleka po koje je prvobitno otišao. Međutim, nije prošlo dugo pa su čak i ovi odlasci izostali. Motocikl je ostavljen da rđa u vlažnom hodniku.

Časovnici su prestali da rade i nisu ponovo navijani. Kreveti se nisu raspremali, sudovi su ostajali neoprani, a zavese su stalno bile navučene. Postepeno, sat u toku dana, a zatim dan u nedelji, pa i sam mesec u ovoj godini izgubili su značenje. Subote i nedelje - koje su, u dobro organizovanim životima prosečnih, poštenih građana, blistavim slovima ucrtane u kalendarima nije više bilo lako razlikovati od onih običnih slova koja su označavala radne dane u nedelji, dok jedini znak protoka vremena nije postala poseta luksuznom supermarketu u susedstvu.

Ove racije - jer su to, u suštini, i bile - uspaničile bi Metjua kao kad je morao da trči kroz Luvr. Dok bi on punio kolica proizvodima, njegovi drugovi su bezbrižno punili džepove i postave na kaputima, jastozima, šampinjonima i kavijarom, mangom, breskvama i, tokom jedne nezaboravne posete, bocom šampanjca koji je Teo ugurao u prostrani prednji deo svoje jakne. Izlazi na supermarketu postadoše za Metjua stresni kao carinski prelazi na aerodromu.

U međuvremenu, čekovi koje je pesnik ostavio deci ostadoše neunovčeni na kaminu.

Nasukani na ovom ostrvu udaljenom ne više od dve stotine metara od crkve Sent Salpis i pozorišta Odeon, ovo troje mladih ljudi ponašali su se kao i svi brodolomnici. Pošto su jednom prošli onu

početnu fazu da grozničavo pretražuju horizont u potrazi za znacima civilizacije, prestali su da ispituju palatu Šajo i čak se udostoje da odu na čas ili dva, već su počeli da se prepuštaju onom što je bilo suđeno da postane dug boravak.

Kada nisu kraduckali po supermarketu, oni bi kuvali i jeli bilo šta od hrane koja bi se zatekla u frižideru. Ova ekscentrična pripremanja hrane, smese od slatkog i slanog bez razlike, hladnog i toplog, mesa i ribe, Izabela bi servirala na sto iz šerpi u kojima ih je pripremala. A ako bi se bilo ko od muških glava u kući ustezao da proba kajganu sa ledeno hladnim kompotom od brokolija i suvih šljiva ili neobjašnjivi bučkuriš nalik na senf, ona bi slavodobitno izjavila: "Samo jedite kao da probate nacionalno jelo neke egzotične zemlje koju nikad ranije niste posetili."

Izabela je bila ta koja je spoljni svet držala na odstojanju. Ona je bila ta koja je, falsifikujući majčin rukopis, pisala direktoru škole koju su ona i Teo pohađali, navodeći da su oboje bolesni od virusnog hepatitisa. A takođe je ona bila ta koja je prihvatila da je ispituje tetka imenovana od strane njenih roditelja da se brine o deci tokom njihovog odsustva.

Ova sjajna dama, koja je poslušno prihvatila ulogu dadilje, zaprepastila je svoju porodicu još pre otprilike dvadeset godina kada je menjala violinu za noćni klub - bolje rečeno, ona je prodala Stradivarijusa koji je nasledila od svog dede, slavnog poljskog virtuoza, da bi kupila pola deonica u *Le Negre Bleu*, jednom zadimijenom kabareu na Sanzelizeu. Preopterećena plaćanjima računa, propisima Ministarstva zdravlja i nervoznim osobljem sačinjenim od histeričnih mladića, bila je oduševljena kada je od svoje nećake čula da se ona i njen brat zdravo hrane, da su dobri u školi i da su u krevetu pre jedanaest sati.

Malo-pomalo, Metju je imao pristup intimnim tajnama svojih prijatelja. Na primer, jedna požutela fotografija, iscepana iz nekog starog *Paris-Matcha* a koju je Izabela sakrila u jednom pohabanom primerku Židovog romana a koji se, ni manje ni više, zvao *Izabela*, o jednom od Kenedijevih sinova, iz profila, od četrnaest godina, odmah nakon što ga je u vrat probo jedan bik u Pampiloni, i koji je, po njenom mišljenju, uzimajući u obzir i njegovu krv i sve ostalo, bio blagosiljan "najlepšim licem na svetu".

"Mi krijemo našu krv", reče ona, "a trebalo bi da se njome šepurimo. Krv je prelepa, lepa je kao dragoceni kamen."

Teo mu je dozvolio da prouči jednu stranu rukopisa koju je ukrao sa očevog stola a za koju se ozbiljno nadao da će je jednog dana prodati za čitavo bogatstvo. Od dve stotine neobičnih pesnikovih reči u njegovom rukopisu samo sedam nije bilo precrtano. To nije bilo kojih sedam reči, već ni manje ni više, onih koje su poslužile kao kamen temeljac za jednu od njegovih pesama koja je najčešće uvrštavana u antologije.

Izabela je Metjuu pokazala jednu staklenu bočicu sa pilulama za spavanje koje je sakupljala tokom nekoliko meseci a koje su poslužile kao izgovor za ovu ili onu lažnu nesanicu. One su bile namenjene njenom eventualnom samoubistvu, ako ikad dođe do toga.

"One su moja povratna karta", reče ona. "Postoje oni koji su rođene samoubice i oni koji to nisu. Ovi prvi ne ubijaju se nikad, a ovi drugi to nekad i učine. Ja pripadam ovoj prvoj kategoriji, a ti ovoj drugoj."

"Ja se nikad neću ubiti", reče Metju odsečno. "Ja iskreno verujem da ideš u pakao ako se ubiješ."

Metju je, takođe, izneverio svoju najveću tajnu, aveniju Hoš.

"Ti se ubijaš zato što si već u paklu", reče Izabela.

"To je mudro", odgovori Metju, "ali je Isus bio mudriji. Objasniću to na sledeći način. Ja se nikad neću ubiti jer te volim."

"To sada govoriš, a može se dogoditi da me nećeš uvek voleti."

"Ja ću te uvek voleti."

"Pitam se. Kad se amour ne bi rimalo sa toujours, možda nikad ne bismo pomislili da ljubav izjednačavamo sa večnošću."

Metju i Izabela su često razgovarali o incestu, o fizičkoj ljubavi između brata i sestre.

Pitao ju je jednog dana kako je uopšte došlo do takvog odnosa između Tea i nje.

"Tea i mene? Bila je to", odgovori ona jednostavno, "ljubav na prvi pogled."

"Šta biste radili da vas roditelji otkriju?"

"To se nikad ne sme dogoditi."

"Da. Znam. Ali šta ako se to ipak desi?"

"To se ne sme dogoditi."

"Ali hajde čisto zbog razgovora da pretpostavimo da vam roditelji zaista saznaju za to. Šta biste onda?"

Izabela se zamislila na trenutak.

"To se nikad, nikad ne sme dogoditi."

Začutili su na trenutak pre nego što je Metju ponovo progovorio.

"Pretpostavljam da nekom vrstom incesta možeš nazvati i to kada majka i otac spavaju zajedno."

Izabela se grohotom nasmeja.

"Metju, ljubavi, ti si tako poseban!"

Jedne večeri, po prvi put, Metju je pričao prijateljima o svojoj porodici, svojoj prošlosti, o svom životu pre ulice Odeon.

"Bilo je to pre dve godine", reče on, "kada se moj otac vratio iz Vijetnama. Izgubio je desnu ruku. I kada smo se vozili prema aerodromu da bismo ga sačekali, počeli smo da se nekako naprežemo pitajući se, znate već, kako će on izgledati bez nje. Svi smo stajali tamo, čekali ga da siđe iz aviona. I odjednom se pojavio, u svojoj uniformi sa dugmadima koja su se blistala na suncu. A izgledao je dobro, izgledao je apsolutno dobro. Njegov prazan rukav bio je uguran u džep, onako kako već to rade, i to ga je činilo da izgleda ležerno.

A kada je sišao na pistu, svi smo poleteli da ga pozdravimo. Moja mama ga je ljubila, grlila i plakala, onako i srećno i tužno u isto vreme. Onda su ga zagrlile moje dve sestre. Pa je došao red na mene."

Zastao je.

"Imao sam šesnaest godina. Godinama nisam grlio svog tatu. Mi nikad nismo imali onaj pravi odnos između oca i sina. Valjda mi je bilo neprijatno to što je bio u vojsci, što je bio u Vijetnamu. A pored toga, mislim da je verovao da sam ja peder. U svakom slučaju, bili smo tu, nas dvojica, a ja nisam znao šta da radim. Mislim, fizički. Nisam znao kako da ga zagrlim. A nije to bilo zbog toga što je izgubio ruku. Isto bih se osećao i da je bilo drugačije. Znao sam da on isto oseća. I video sam koliko ga je to zbolelo i porazilo."

"Šta si uradio?", upita Teo.

"Rukovali smo se. On je ispružio levu ruku a ja sam je prihvatio svojom levom. Onda se okrenuo da razgovara sa nekim drugim. I to je bilo to. Mada je to čudno. Jer tek kada je izgubio ruku ja sam

zaista počeo da volim svog oca. Izgledao bi toliko ranjivo kada je pokušavao da se umije ili da čita novine ili da veže pertle jednom rukom. Kao da ga je gubitak ruke učinio potpunim ljudskim bićem. Ali ja sam uprskao sve. Imao sam tada priliku, ali je nisam iskoristio."

Kinoteka je bila zaboravljena. Imali su svoju sopstvenu kinoteku, kinoteku od krvi i mesa. Što je značilo da se igra nije više odvijala samo kada bi ih obuzela inspiracija. Dok su čitali tokom dana, ili igrali karte, ili dodirivali jedno drugo, zavesa Kućnog bioskopa bi se dizala iz noći u noć, u pola sedam, pola devet i pola jedanaest, sa matineom u nedelju. Quartier des enfants - na šta se, izuzev rutinskih boravaka u kuhinji, sveo stan - postao je soba odjeka.

Garance! Garance!

Znaš kako da zviždiš, zar ne?

Mogu da hodam, Kalvero, mogu da hodam!

Lepotica je ubila zver. Vous avez epouse une grue.

Marčelo! Marčelo!

Nije bio dovoljan samo jedan čovek da bih promenio svoje ime u Šangaj Lil.

Tu n'as rien vu a Hiroshima.

Bizarre? Moi, j'ai dit bizarre? Comme c'est bizarre.

Ich kann nichts dafiir! Ich kann nichts dafur!

Privedite uobičajene osumnjičene.

Ju-hu! Gospodine Pael!

Pa, niko nije savršen.

Pauvre Gaspard! Ou finit le theatre? Ou commence la vic?

Kostimi su bili improvizovani, uvežbavale su se predstave, a scene koje nisu išle lako prvi put izbacivane su iz programa.

Preturajući po ormanu u gostinskoj sobi, Metju je iskopao jedan prastari kaput koji je pesnik nosio iz nedelje u nedelju tokom jedne užasne zime za vreme okupacije. Njegovo krzno koje su izgrizli moljci izgledalo je kao da je ispleteno od stidnih dlačica hiljade filipinskih dečaka-slugu.

Prebacio ga je preko ramena. Onda, dovršavajući svoj kostim jednom od kartonskih kutija u koje je Teo smestio svoju kolekciju časopisa *Cahiers du Cinema*, nacrtavši na jednoj strani nekoliko majmunskih crta, izbušivši dve rupe za oči, on napravi

senzacionalnu predstavu pojavljujući se prerušen u majmuna na vratima spavaće sobe.

"Koji film?"

Teo i Izabela povikaše: "King Kong! Godzila! Fantom iz ulice Morg!"

Metju je odmahivao svojom majmunskom glavom. Dok je rukama mlatarao pored kukova povijajući leđa, spotače se o gramofon ispred kojeg je, uz glas Šarla Trenea, počeo da igra bestidan rege unutar svog krzna i maske od kartonske kutije. Onda je skinuo glavu. Lice mu je bilo namazano crvenim karminom, trepavice slepljene od crnog pudera a kosa napuderisana brašnom. Lagano se oslobađao kaputa, ispod kog nije imao ništa. Nag, nastavio je da igra.

Tek tad je Teo shvatio. "Marlen Ditrih u Plavom anđelu!"

A onda, samo nakon nekoliko sekundi, došao je na Izabelu red da upita "Koji film?"

Uhvaćeni nespremni, dvojica mladića su odmahivali glavama gledajući tupo u nju i jedan u drugog.

Noć u operi.

Pošto su i dalje pokazivali zbunjenost, ona pokaza prstom na Metjuov obrezani penis.

"Pogledajte! Gaučova cigara - Sikov šešir - Harpova kosa!"

Pucali su od smeha.

Jednom drugom prilikom, Teo je nabasao na konjski bič koji je bio odložen u ostavu stana ispod nekoliko teniskih reketa i kompletnih izdanja *Kontese de Segur*. Obavijajući telo jednim čaršavom, zatvorivši prozor od kupatila i puštajući vruću vodu da teče punim mlazom, tako da vazduh postane vlažan kao u turskom hamamu, on zavitla bičem u visini ramena oko svoje glave, kao Mastrojani u Felinijevom *8 i jedna polovina*, dok su Izabela i Metju, skoro nevidljivi u oblacima pare, iskakali i uskakali u kadu prepunu mehurića da bi izbegli udarce po člankovima, laktovima i zadnjici.

Jednom scenom smenjivana je druga brzinom kojom su scenografi nečujno menjali dekore naših snova. Kada, skoro prepuna, postala bi Kleopatrina iz De Milovog filma. Umesto magarećeg mleka, koristili bi dve flaše kravljeg, čiju bi sadržinu Metju sipao u kadu čineći dva spojena potočića neprozirne bele tečnosti, a koju bi, šireći noge poput oštrica makaza, Izabela upijala kao u reklami za Kedberi čokolade.

Pošto više nije bilo samo predvorje spavaće sobe, odnosno utočište za begunca iz igre, kupatilo je dobilo ulogu alternativne arene za njihove igrarije. Kada je bila dovoljno velika da se sve troje smeste u nju zajedno, pod uslovom da Metju sedne u sredinu tako da su Teo i Izabela mogli, svako sa svog kraja, da ga obgrle oko struka svojim jednako dugim nogama, dok bi, smežurni od vode, nožni prsti jednog dopirali sve do pazuha onog drugog. A kada je Teo navukao preko ušiju svoj svetložuti kaubojski šešir koji su mu poklonili kao detetu, dakle šešir koji je nekad bio prevelik za njegovu glavu, a sada premali, Izabela i Metju povikaše uglas i pre nego što je mogao da ih upita u kom filmu.

"Din Martin u Some Came Running!"

"Mišel Pikoli u Le Mepris!"

Oboje su bili u pravu.

Remek-delo ove igre bila je spektakularna produkcija Bazbi Berkli, a osmislila su je ova dva mladića.

Teo je bio slab prema efektima kao što bi bile eksplozije zvezda, prema vodenim lokvanjima koji bi se okretali i ostalim veličanstveno ukrašenim scenama na koje su ti Veliki inkvizitori, ta sila koreografa, traćili toliko mnogo snage. Ovo će, najavio je on, biti njihova najambicioznija improvizacija do danas, pravi morceau de bravoure.

Neopterećeni time kako bi se njihovo ponašanje učinilo nekom nepoznatom ili nepozvanom posmatraču koji bi slučajno zašao u njihovu privatnost, on i Metju su doneli pozlaćeno ogledalo koje je stajalo iznad kamina u dnevnoj sobi, i još jedno iz glavnog kupatila, i postavili ih visoko na suprotne strane zidova u Teovoj sobi.

Ono što je bilo neobično, Izabela nije smela da prisustvuje ovim probama. Ali kada su se one završile, i kada je sve bilo spremno, privukli su joj jednu od onih visokih stolica, kao kad roditeljima isto učinite da bi prisustvovali improvizovanom koncertu svoje dece.

Film se sastojao iz dve scene.

U prvoj, Teo i Metju su se pojavili ispred nje kao Dik Pael i Rubi Kiler. Jedan je navukao izbledelu svetlobraon kadetsku uniformu sa šiljatom kapom za nekoliko brojeva manju, a drugi žutu taftanu haljinu i kloš šešir, koji su nekad pripadali babi i dedi. Stojeći jedan pored drugog, Teo je stao desno, a Metju levo, pa su počeli da izvode zajednički striptiz. Teo je pokrenuo čitav kovitlac pokreta

odvezujući traku na Metjuovoj haljini, a zatim jurnuo iza njega i pojavio se sa leve strane da bi sada Metju mogao da otkopča Teov kaiš, gde bi i on jurnuo oko Tea, ali ovog puta stao bi ispred njega - i tako je to teklo, od detalja do glavne odeće, od odeće do donjeg veša, s takvom veštinom da je Izabela imala utisak da je tu čitava grupa dečaka i devojčica poređana duž scene koji su uskakali i iskakali jedan iz drugog, svaki od njih uklanjajući po jedan deo garderobe sa onog sledećeg, sve dok svaki od njih ne bi ostao skroz nag.

Tada su uplovili u scenu *Pored vodopada*. Dok su im se odrazi tela u ogledalu pružali u beskonačnost, ispruživši se na podu raširenih nogu skoro se dodirujući vrhovima nožnih prstiju, pevali su pesmu najbolje što su znali, uprkos tome što su zaboravili većinu reči a onda je započela istovremena masturbacija. Penisi su im postajali sve čvršći, sve uzdignutiji, tako da se u jednom trenutku učinilo da će se dodirnuti na sredini kao što su se dodirivali njihovi nožni prsti. Na kraju, kada su počeli da pevaju refren drhtavim i falš glasom, svršili su tačno u isti tren, kanališući tako svoju energiju u polne organe da su se u tom divljem momentu proporcije stvarnosti nestvarno okrenule naopačke te su obojica, ležeći goli na podu, došli u iskušenje da poveruju da su oni sami pretvoreni u džinovski falus na čijoj je pulsirajućoj veni, uspravno kao sveća, stajao jedan patuljak purpurnog tena bljujući pljuvačku od sperme iz svojih čvrsto stisnutih usta bez usana.

Aplaudirajući ludački, Izabela povika: "Encore!", što je bila molba kojoj ni jedan od ovih izvođača nije mogao da udovolji.

Tako su, između smeha i pare, Treneove ploče, nenavijenih satova, navučenih zavesa, zadirkivanja i izrugivanja, vlažne, plesnive opsene kupatila, u čijoj se ustajaloj atmosferi stan kupao, dani prolazili, zanosni i nepomirljivi, dani podeljeni noćima kao što su dva negativa filma podeljena crnom trakom.

Zajedno sa Teom, Izabela je naizmenično telefonirala roditeljima u Truvil, a onda je, imitirajući majčin rukopis i potpisujući njeno ime, poslala i drugo pismo direktoru škole, obaveštavajući ga da nažalost očekuje produženo bolovanje za svog brata i sebe. Saznali su da se pesnik razboleo od nekog zaraznog gripa koji mu je najverovatnije

njegova bolesna inspiracija prenela. Povratak u Pariz moraće da se otkáže.

I Metju je ispleo svoju mrežu od laži. Poslao je nekoliko pisama zabrinutoj majci i ocu. Pošto pisma, do sada, nisu bila toliko sadržajna, bilo mu je drago što može da im napiše da se iselio iz svog hotela da bi prešao u stan koji pripada čuvenom francuskom piscu, čija deca, na sreću, ne samo da su njegovih godina već dele i ista interesovanja sa njim.

Neočekivani obrt uzbudio je njegove roditelje. Bili su impresionirani što je njihov i previše stidljiv sin izašao iz svoje ljuštore i sprijateljio se sa pravim ljudima.

Čekovi na kaminu su odavno nestali ispod sve veće gomile knjiga, časopisa i stripova, da bi zatim bili potpuno zaboravljeni. Metju je imao prekoračen račun u banci a uplata je dolazila tek svakog drugog meseca čekom iz San Dijega. Sada haranje supermarketa više nije bilo luksuz već je postala potreba. Na nesreću, šef te prodavnice je već odavno bio upozoren na prisustvo ove trojke, koja je uzvratila udarac tako što je podmetala diverzije i postavljala mamce, kao jednom prilikom kada je bučno divljala po prodavnici noseći sa sobom samo one artikle koje je bila spremna da plati dočekujući intervenciju i neuspelu pretragu detektiva sa besnim izjavama o svojoj nevinosti. Ipak, bilo im je jasno da je srećno doba uživanja u jastozima i kavijaru prošlo.

Sudopera u kuhinji postala je groblje prljavog posuđa. Košulje, džemper i farmerke ponosili su se začuđujućim spektrom fleka. Gaćice koje su sa gađenjem skinute mnogo dana ranije, pošto više nisu mogle da se nose, sada pokupljene sa tepiha, izvučene ispod kauča i fotelja bile su procenjivane, a najbolje među najgorim odlagane za dalju upotrebu. A pošto se Teova dronjava posteljina otkopčavala i uvlačila među prste njihovih bosih nogu, goneći ih da ustaju u ranim jutarnjim časovima da bi je ponovo uvlačili ispod dušeka, doneli su konačnu odluku da se presele u Izabelinu sobu.

Ako je do sada ona bila zabranjena zona za njih, to je bilo usled Izabelinog poštovanja prema buržoaskom idealu savršenog reda. Poput nekih otkaćenih domaćica koje glancaju i ribaju svoje primaće salone do zaslepljujućeg sjaja, tako da se niko ne bi usudio da kroči unutra, insistirala je da se u njenu sobu ne ulazi "jer bi mogao neko

da je poseti". Pored toga, kad god bi joj to odgovaralo, kad god bi izmila neka od njihovih užasnih svađa, ona bi iz Teove sobe odjurila u svoju i, zagrizajući jabuku kao da zagriža bratovljevu butinu, pobegla u svoje omiljene knjige o tajanstvenim ubistvima u zaključanim sobama.

Nesreća može da počiva u našem neuspehu da dođemo bukvalno do prave vrste sreće.

Metju ne samo da je voleo Izabelu, nego joj je bio i zahvalan što ga je oslobodila od sebe samog, što mu je dozvolila da raširi svoja krila, za razliku od onoga kako se osećao ranije, nasukan i impotentan, dok mu je duša bila sputana, bolna i uvela u njegovom telu kao njegov penis u gaćama.

Izabela je volela Metjua, ali zadovoljstvo koje je imala dok je vodila ljubav sa njim poticalo je pre svega od mogućnosti da učestvuje u tom zadovoljstvu. Stalno bi je čudila silina kojom je zabacivao glavu unazad, kao i njegove raširene zenice koje bi plovile gore-dole, i njegov naboran, bademasti, blag organ koji bi odjednom narastao u super muževnu veličinu i divlje bacao svoj beli sok - i to samo zato što mu je tako rečeno, kao kućna biljka.

Oboje su voleli Tea. Pa ipak, otkada im se nametnuo Metju, otkada je ušetao u njihov život koji su vodili u stanu kao što se lik u filmu pojavljuje usred priče, Teo ga je posmatrao kako zauzima sve istaknutije mesto. U prvi mah, gledali su na njega gotovo kao na kućnog ljubimca, pitomog španijela koji bi počeo da maše repom i na najmanji znak pažnje, na uzbudljivu novu stvar koja će Izabelu i njega odvratiti od njihove ustajale intime. A sada, kada je uljez dobio prevlast, Teo je počeo da umišlja, sa pravom ili bez, da je i on sam postao sestrin ljubavnik a ne njen brat blizanac i da će ubuduće imati one ljubavne boljke na koje bi, sa ulogom blizanca, bio imun: imaće napade ljubomore i gađenja, besane, mučne noći koje će provoditi mozgajući o tome šta bi neka dvosmisleno izgovorena primedba mogla da znači. Čvor koji ih je vezivao bio je fatalno olabavljen da bi obuhvatio i Metjua.

Ako su on i Izabela, kako su fantazirali o sebi, nekad bili mitski ljubavnici, Romeo i Julija, Tristan i Izolda, šta li su bili sada? Nespojivi par Tristan i Julija.

Kao nekad Metju, sada je na Tea došao red da, iz noći u noć, na vrhovima prstiju izlazi iz kupatila i nemo zastaje na pragu spavaće sobe da bi - podsećajući na transvestita čija je perika upravo spala, sa razrogačenim očima i razbarušenom kosom - zurio u dva naga, isprepletenu tuđa tela i u grubi otisak svog tela i sopstvene glave na izgužvanom čaršavu i na jastuku, kao da gleda svoj duh.

Razmišljao je da je sklonost prema osveti, onog infantilnog tipa koji su on i njegova sestra uporno zahtevali jedno od drugog još od pelena, spojila Metjua i Izabelu; ostavila ga, poput dosadne i mučne zubobolje, na milost i nemilost ljubomori, osećanju koje do tada nije poznao. Ali, on još uvek nije bio nesrećan; te žaoke bile su još uvek previše slabe i sporadične; radilo se samo o tome da ono što mu je sreća garantovala nije moglo da bude u skladu sa onim što bi bio njegov lični izbor da je zastupao svoju slobodnu volju.

Da li je on na Metjua bio ljubomoran? Pre bi se moglo reći da je bio ljubomoran, na neki drugi način, na ekskluzivnu vlast koju je, nekad jedini, imao nad sestrinim telom i dušom. U nekim trenucima osetio bi nostalgiju za onom čistotom tabua koji su zajedno razbili. A to što je ta ista čistota bila malo-pomalo uprljana ulagivanjima treće strane, bez obzira na to koliko je on voleo Metjua, za njega je predstavljalo izvor nejasnog gnušanja. Pored toga, njihove mladalačke ludorije imale su neko svojstvo koje ga je podsećalo na transeksualce iz Južne Amerike koji su noću tamarali duž Bolonjske šume, na one ugledne avenije oko šume čije bi pločnike ispunile prostitutke raspoređene na pravilnim odstojanjima kao na parkiralištu, na orgije koje su organizovali sredovećni biznismeni u hotelskim sobama, luksuzno opremljenim mini barovima i ogledalima.

Iako to Tea nije bilo od pomoći, Metju je i dalje otvoreno pokazivao svoja osećanja. Zahvalan što su mu uopšte dozvolili da ih voli, on je Tea i njegovu sestru zavoleo još više. Ja te volim. Ove tri reči postale su toliko prirodne za Metjua kao i samo disanje. Nikad se nije zamarao od njih.

Teo je prihvatio to *Ja te volim* upućeno njemu kao pravilo, kao nešto što se podrazumeva. A kada su iste reči upućivane Izabeli, nije mogao da ih sasluša bez izvesne nelagodnosti koja ga je nagrizala. U tome je bio sličan Metjuu, više nego što je bio svestan, jer ono što

je želeo za sebe bilo je da ima bezbroj ljubavnica, a da svakoj on bude jedini ljubavnik.

Mada su postajali sve ređi, još uvek su u stanu postojali nastupi lucidnosti, kada bi se nekom od njih učinilo da je kucnuo čas za suočavanje sa svetom u celini, svetom koji im je toliko dugo gledao kroz prste, koji im je prepuštao uzde, a koji će, na kraju, morati da ih pozove na odgovornost. Pa ipak, ma koliko to čudno zvučalo mada, istinu govoreći, oni nisu marili čak ni za čuda, taj čas je bio beskrajno odlagan. Nije bilo telefonskih poziva iz Normandije koji bi najavili predstojeći povratak njihovih roditelja, niti ih je kontaktirala tetka iz kabarea *Le Negre Bleu*.

U stvari, telefon je potpuno prestao da zvoni; i jednom, kada je Teo podigao slušalicu sa namerom da nazove kuću u Truvilu, u pokušaju da predupredi ono što je bilo neizbežno, našao se u čudu kada je otkrio da je mrtva, bez zvučnog signala.

Njegovo čuđenje trajalo je taman toliko da se zapita treba li, uopšte, da o tome obaveštava ostale. Pretpostavljajući da je telefon isključen zato što roditelji nisu platili račun usled produženog odsustva, prestao je da razmišlja o tome.

*Que reste-t-il de nos amours
Que reste-t-il de ces beaux jours
Une photo, vieille photo
De ma jeunesse
Que reste-t-il des billets doux
Des mois d' avril, des rendez-vous
Un souvenir qui me poursuit
... qui me poursuit...
... qui me poursuit...
... qui me poursuit...*

Kao kad nervozno dete počne da muca izgovarajući višesložnu reč, ploča bi, istrošena od prevelike upotrebe, neizostavno zaustavljala iglu na istoj upornoj ogrebotini. Bilo je to mučno za slušaoca. Pa ipak, posle nekoliko pokušaja sa drugim Treneovim melodijama, ili sa popularnim klasicima, sa Sibelijusovim *Tužnim valcerom* ili sa Šopenovim *Tristesse*, svi su jednako osećali potrebu da se vrate onoj melodiji sa kojom su započeli svoju igru. I, na kraju, ponavljanje koje im je nekad paralo uši, postalo je njihova prirodna navika.

Uključili bi grejanje do usijanja i onda bi goli bezbrižno tamarali po stanu - osim što nikad nisu bili baš goli golcati. Oblačili bi samo po jedan deo odeće, kao na primer: Teo bi odabrao belu košulju koju bi prebacio preko ramena kao togu; Izabela bi navukla do lakata par crnih večernjih rukavica svoje bake u kojima je u mraku izgledala kao da nema ruke, poput Milove *Venere* a Metju bi graničarski beli kaiš od antilopa stegao labavo i nisko oko struka. Na ovaj način, oni su se razvlačili po quartier des enfantsu, zauzimajući stotine galantnih poza tokom dana.

Niko od njih nije više osećao potrebu da igru - ako bi se ona još uvek mogla smatrati samo igrom - naziva Kućni bioskop, ili bilo kakvim imenom uopšte, jer se toliko ubedljivo utkala u materiju njihovog postojanja; da bi, na kraju, one bioskopske aluzije s početka, koje je poslednja evolucija proglasila viškom, bile odbačene. Sada ih oni veseli napori i muke, šaljivi kostimi, touche pipi i budalaste adolescentske šale nisu više zadovoljavali. Stara pravila odslužila su svojoj svrsi i bila odbačena, a sve što je preostalo bilo je sirova doslovnost seksualne želje, kože, mesa, tela, kroz čije su otvore ulazili kao napušteni mladunci lisice u jazbinu.

Ali, glad je počela da im muči slepoočnice užasnim migrenama. Iako su potpuno ostali bez sredstava za život, nije dolazilo u obzir da odu do nekih rođaka ili do prijatelja kojih?, pa bi naizmenično preko svoje golotinje oblačili neki prljavi, ofucan džemper i par umrljanih farmerki i na vrhovima prstiju odlazili u dvorište da bi preturali po kantama koje su bile poređane duž zidova.

Ali ono što bi našli u njima bilo je daleko od dovoljnog i u isti mah bi im stvaralo zatvor. Nakon ogromnog stenjanja i dahtanja, zajedno sa drugim, komičnijim zvučnim efektima, oni bi na kraju imali stolicu koja je bila sačinjena od tvrdih brabonjaka u obliku i boji minijaturnih ragbi loptica zbog kojih je Izabela, vrišteći od bola iza vrata kupatila, uzvikivala da će uskoro "morati da sere pomoću carskog reza".

Jednog poslepodneva, pretražujući ostavu ne bi li pronašla nešto što može da se jede, neku staru veknu hleba još uvek u celofanu ili tablu buđave čokolade, Izabela nalete na jedan dar s neba na koji su ona i njen brat zaboravili. Na gornjoj polici stajale su tri konzerve mačje hrane koje su kupili za nedavno preminulu sijamsku mačku.

Teo je pronašao otvarač za konzerve i otvorio poklopce. Onda, golim rukama počeše da grabe vlažno, pihljivo meso i da ga gutaju ne razmišljajući o tome šta ih čeka.

Avaj, to je imalo još gori efekat na njihove digestivne trakte od otpadaka iz dvorišnih kontejnera. Boja je nestajala sa njihovih lica, dok su im se stomaci punili gasovima. Stavljajući dlanove na usta da bi sprečili erupciju vulkana, njih troje istovremeno pojuriše u kupatilo.

Izabela, koja je bila najprisebnija, odjednom promeni pravac, trčeći ka roditeljskom kupatilu, koje je bilo izvan orbite quartier des enfantsa, i ulazeći istog trena zaključa bravu na vratima da bi odbila ostale.

Teo i Metju, koji su ostali ispred, jurnuše duž hodnika u kupatilo koje je bilo odmah do Teove sobe.

Na do vratku je nastalo malo guranje u borbi da ne povrate celu utrobu. Pa ipak, da je Metju i stigao prvi do šolje, morao bi, istog trenutka, da ustukne pred Teom. Posrnuvši unazad, on se okliznu i izgubi ravnotežu, prosipajući se po linoleumu kao balon iz kojeg je vazduh pušten, a njegova utroba se vrtoglavo zapali kao da je na Katarininom točku.³ Ispred očiju bezbednog Teo, njegovo meso se razlagalo na pobesneloj, oslobođenoj bujici blata od sperme, povračke, belanaca, mekih karamela i srebrnkastih slina.

Kada je Izabela ušla u kupatilo trenutak kasnije, on je još uvek ležao tamo, opružen u raznim tečnostima koje je njegovo telo izbacilo, kao slepac koji se spotakao o svoj doručak.

Nežno ga je podigla i obrisala zavlačeći od vode otežali suđer u njegove upale duplje, cedeći ga duž bolne napukline između dva dela njegove zadnjice. Predajući se uplašeno, on joj dopusti da ga i dalje čisti brijući mu stidne dlačice, i to ne samo oko penisa već i duž uzanog, tinjajućeg traga kao od baruta koji se pružao duž njegovih butina. Buljeći u svoj odraz u ogledalu, Metju poče da se uzbuđuje. Trljao se o svoj odraz. Milovao ga je celog, i ljubio svoje usne. Slab trag ovih poljubaca zadržavao se neko vreme na zamagljenoj površini stakla, pre nego što bi nestao kao osmeh.

Odjednom, bez prethodnog upozorenja, Teo ga prignječi uz njegov odraz. Pobesnelih očiju, nosa savijenim u stranu, zubima grebući po staklu, dok mu je levi obraz bio priljubljen uz njegov desni u

ogledalu, Metju poče da se guši, toliko strašno da ste mogli da pomislite da mu je njegov lični odraz davao vazduh usta na usta.

Bilo je očigledno da je Teo nameravao da ga siluje.

Do tada, dvojica mladića su stalno imala tačan osećaj kada i gde da se zaustave, i koliko daleko da idu. Još od prvih trenutaka, koji su sada otišli u nepovrat, njihova zajednička surova igra se ograničila na poniženja i samoponiženja u ritualima i ispadima. Sada, kada se Teo spremao da siluje Metjua, a to silovanje ga je već ispunilo zanosom i svesnom namerom da mu nanese bol i da ga ponizi, oni su prestali da postupaju po svojim pravilima.

Nemo ganuta ovim novim i bizarnim spojem, Izabela je posmatrala kako se podignuti penis njenog brata probija kroz uzani prolaz očišćen od dlaka između Metjuovih guzova, dok je Metju, uspevajući da otvori samo jedno oko pod pritiskom gmizavog pogleda ogledala, pravio zgrčene izraze lica koji su bili njegovi ali ne zaista njegovi, različiti od njegovih ali ne zaista različiti. Uz bolno stenjanje usled zadovoljstva ili usled bola, on se predade bezuslovno, preuzimajući na kraju ulogu u koju ga je njegov ceo život bacao, ulogu anđela mučenika, fizički krhkog i krotkog karaktera, kog treba milovati i tući, uljuljkavati i pljuvati, budeći u onima koje privlači i koji ga privlače želju da zaštite, i u isto vreme poriv da oskrnave baš onu nevinost koja ih je u početku najviše i privukla.

*Que reste-t-il des billets doux
Des mois d' avril, des rendez-vous
Un souvenir qui me poursuit
... qui me poursuit...
... qui me poursuit...
... qui me poursuit...*

Domaćinstvo je pronašlo svoj identitet za kojim je tragalo još od onog jutra kada su odrasli otišli. Njihov identitet - to jest Teov i Izabelin - bio je dobijanje dozvole da u svojoj glavi onaj koji masturbira uradi šta hoće, sa kim god hoće, onoliko često koliko to hoće, dakle, dozvole koja je neminovno dovodila do još ekstremnijih fantazija. S tom razlikom da je Metju postao spoljni objekat ovih fantazija. Ipak, ma koliko da je bio mučen, ma koliko podvrgnut svakakvim poniženjima koja su mogli da izmisle, on je ipak predstavljao objekat ljubavi svojih mučitelja. Nakon što bi ga izložili

poniženju, oni bi ga očiju punih suza odmah grlili, umirivali ga, gušili svojim poljupcima, preklinjali ga da im oprostí izvinjavajući mu se najiskrenije i najponiznije.

U ovom izmenjenom toku događaja on je uvek iznova otkrivao uzbuđujuće i ponižavajuće senzacije avenije Hoš.

Međutim, svet u celini, svet čije su prosečne, poštene građane oni izbegavali a koji su, opet, izbegavali njih, svet koji je zastao ispred zabavljenih vrata stana kao da se više ne usuđuje da zakorači unutra, i taj svet je, takođe, za sve one koji su umeli da vide i čuju, hodao po oblacima. Kako inače objasniti ćutanje telefona, bat koraka koji bi dopirao sa trotoara ispod prozora spavaće sobe, da bi se odjednom ubrzano gubio u tišini, grad kojim su odzvanjale sirene ambulantnih, vatrogasnih i policijskih kola ukrštajući se u noći dok su ih pratile neke prigušene eksplozije, kao detonacije bombi ispod zemlje?

A ova buka, beznadežna, anestezirana, čujna onoliko koliko čovek čuje zvuke pre nego što će skloniti ruke sa ušiju, ovi odjeci stopala, sirene, eksplozije, ovo polomljeno staklo, ovaj urnebes na kraju sveta, poslužio je kao dodatak poslednjoj fazi igre kada su se, držeći se čvrsto za ruke, Teo, Izabela i Metju spuštali - ili, bolje rečeno, penjali - u Pakao.

... qui me poursuit...

... qui me poursuit...

... qui me poursuit...

... qui me poursuit...

... qui me poursuit...

Stan je bio miran, tih, čvrsto zakatančen kao kovčeg. Vazduh je bio ustajao. Nijedan zračak svetlosti nije se probijao kroz zavese u spavaćoj sobi. Izabela je ležala opružena na krevetu, dok joj je glava visila naopačke kosa joj je dodirivala tepih, a stopala, nekako smanjena, podsećala su na stopala obešenog čoveka. Teo se sklupčao pored nje, a pramen njegove ravne kose skrivao mu je oči. Metju je sedeo prekrštenih nogu na podu, glave nagnute napred, dok su mu lice i grudi, kao kod crvenih Indijanaca, bili išarani krstačama, polumesecima i uvijenim, krivudavim crtama, ispisanim prljavštinom.

To više nije bio elegantno ispisaní monogram, već užasan, sivo-zeleni muk Splava meduza.

Putnike poput njih ništa više nije moglo zadržati da pređu preko Lete⁴ koja je bila zagađena kao, uostalom, i sve druge reke.

Njih samo poluusnule ili ipak mrtve više nije mogao da probudi neki jak alarm spolja, sirena, eksplozija, plač, jauk, povik, odjeci iz kuglane, škripa guma, zvižduci, niti bilo kakva pesma koja im se ipak sve više i više približavala. Kao u snu, kao u snežnom smetu, kao u lavini kokaina, monotonija večnosti već je pokrila sve stanovnike ovog stana na prvom spratu blizu trga Odeon.

A onda, kao Petar Pan, ulica uplovi kroz prozor.

Jedan mali kamen bačen sa pločnika prošao je kroz staklo i uleteo u sobu. Parčići od stakla prosuše se po krevetu. Kamen se zaustavio na gramofonu. Treneovu ploču razbio je u paramparčad.

Oni nisu bili mrtvi.

Kroz pukotinu na prozoru u obliku zvezde uplovila je hladnoća i zamagljeno sunce. Buka, svetlo i vazduh promeniše sobu, ta zaglušujuća buka, to zaslepljujuće svetlo i taj opojni vazduh.

Oni otvoriše oči. Pokretima astronauta u hermetički zatvorenoj prostoriji, oni nesigurno stadoše na noge. Usporenim koracima krenuše prema prozoru koji ih je tako privlačio kao da će ih kroz njega sam svemir usisati, dok im je po jedna noga lebdela iznad poda na koji se druga spuštala uz prigušeni zvuk. Teo se okliznu. Izabela ga preteče. Metju se spotače o lampu na stilskom stolu. Sijalica puče ne proizvodeći nikakav zvuk.

Dospeli su do prozora. Sklanjajući zavese, Teo ga otvori i zagleda se u ulicu. Evo šta je video duž celog uzanog prolaza:

Sa leve strane, kojom je vodio do trga Odeon, usred gomile kamenja, pločnika i otkinutih grana drveća, nalazio se špalir CRS policajaca sa šlemovima, koji su se kretali napred, polako i oprezno, kao rimski legionari. Sa kožnim đonovima i potpeticama škripali su po šutu. U rukama u crnim rukavicama držali su pendreke, puške i metalne štitove koje su isprepleli kao u onoj dečjoj slagalici koja se sastoji od šesnaest kvadratića ali samo sa petnaest pokretnih. Dok su postrojavali svoje snage, svako prazno mesto bilo bi odmah popunjavano, a metalni štitovi bi se uklapali, kao i uvek, baš kako treba.

Na pola puta duž ulice jedna kola bila su prevrnutna na krov čekajući lakoverno kao što beba čeka da je presvuku. Kao delovi Makano

seta, ⁵ čelične rešetke u obliku kifle bile su istrgnute sa pločnika i nagomilane na njega.

Sa desne strane po trotoarima izlivala se prava reka, bolje reći plima, mladosti čije su ruke bile isprepletene sa pesnicama podignutim u vazduh, a koju je predvodila jedna pasionirana maloletnica nalik Jovanki Orleanki, u kaputu sa kapuljačom i gajtanom od čupave vune, i sa visoko podignutom zastavom koja se vijorila i poigravala na povetarcu.

Ovi mladi ljudi čavrljali su dok su marširali, besramno se šaleći sa onima sa galerije - bolje rečeno, sa stanarima sa balkona koji su nađeni zatečeni, oklevajući, ipak počeli da se pridružuju, tako da se činilo kao da je ulica konačno pronašla svoj glas. A ono što su pevali bila je najlepša, najpotresnija narodna pesma na svetu.

*Debout, les damnés de la terre
Debout, les forçats de la faim
La raison tonne en son cratère
C'est l'éruption de la fin
Du passé faisons table rase
Foules, esclaves, debout, debout
Le monde va changer de base
Nous ne sommes rien, soyons tout
C'est la lutte finale
Groupons-nous, et demain
L'Internationale
Sera le genre humain.*

Teo, Izabela i Metju su bili zbunjeni ovim bizarnim prizorom sa kojim su se suočili kao što je, kako se priča, zbunjena Sara Bernar, kada je njen kočijaš krenuo nepredviđenim putem od njenog hotel particuliera do Francuske komedije, izjavila prolazeći pored Magdalenine crkve: "Šta će, za ime Boga, jedan grčki hram usred Pariza?"

Čak i da je iko od njih stvarno čuo glasine, buka koja je sve više nadjačavala Treneovu ploču, koja je pratila igru, ne bi zvučala manje prirodno od muzike iz pozadine u nekom filmu te stoga nikom ne bi ni palo na pamet da se pita odakle ona dopire. Zamislite koliko su se tek začudili kada su otkrili je ova skoro neobavezna, gotovo

plemenita vibracija bila zvučna traka jednog sasvim drugog filma, a da su oni bili tek puki gledaoci, jedva prisutni.

Teo se prvi razbudio. "Silazim i ja", reče on.

Krenuo je sa balkona i otišao u kupatilo da bi lice poprskao hladnom vodom. Metju i Izabela krenuše za njim. Neko vreme niko nije progovarao. Oblačili su se brzo i efikasno. Okrenut leđima, Metju je čistio okultne oznake sa lica i torza. Izmet, koji se osušio i postao tvrd kao blato, nestajao je u lavabou. A onda se njegove navike koje je nosio iz San Dijega ponovo probudiše, pa zakorači u kadu, odvrnu tuš i okupa se ceo. Niko drugi nije to učinio.

Pokupili su odeću koja je i dalje bila nagomilana na linoleumu u hodniku, navukli donji veš, farmerke, košulje, čarape i cipele a onda, i dalje bez ijedne progovorene reči, štrcali niza stepenice na ulicu.

Kiša je padala ceo dan. Sada kada je sunce izašlo, Pariz se okačio da se osuši. Trotoari, fasade kuća i kabanice CRS-a svetlucali su od vlage. Prevrnuti automobil bio je crveni sitroen kome su istrgli vrata da bi poslužila kao pancir. Šoferšajbna je bila razbijena, a gepek ulubljen. Mladi demonstranti koji su do tada marširali uz zvuke *Internacionale* čučnuli su iza njih obučeni u plavi džins, crvene marame i dva ili tri sloja džempera.

Kafei su bili zatvoreni, a stolice i stolovi nagomilani na kojekakve načine. Držeći čaše sa pivom ili šolje sa kafom u rukama, njihova klijentela virila je kroz velike prozore. Neki od njih su čak mirno nastavili da čitaju novine i to baš o ovim nemirima koji su se dešavali na ulici nekoliko metara ispred njih, kao oni ljubitelji muzike u operi koji konsultuju note paleći svoje džepne baterijske lampe.

U jednom kafeu, neki mladi Severoafrikanac, sa osmehom kojim je pokazivao razmaknute prednje zube i sa desnim obrazom prepunim ožiljaka, brutalno je bacao lopticu sa jedne na drugu stranu flipera. Jedan drugi muškarac, pravi Francuz, ćaskao je naslonivši se na šank sa barmenom koji je, sa krpom u ruci, ispirao i brisao jednu praznu čašu za drugom gracioznim pokretima zgloba. Iza njega se nalazio aparat za kuvanje kafe koji je pravio veću buku od bilo kakvog eksploziva.

Bio je to trenutak smanjene aktivnosti, kao kad na snimanju scene bitke glumci, postava, kamerman i statisti čekaju da režiser vikne *Akcija!* Galama je ipak bila užasna. Pored povika, zviždaljki i

zvučnika moglo se čuti i cviljenje sirene sitroena koja je bila prikleštena gvozdenom rešetkom u obliku lepeze. Ipak, pored sve te buke, raspoznavao se tanani, piskavi, skoro nečujni zvuk tišine, tišine nastale usled neizvesnosti, iščekivanja, one prodorne tišine cirkuskog bubnja koji je prethodio opasnoj akrobatskoj tački.

Tokom tog trenutka odmora Teo, Izabela i Metju videše sve kao u tri dimenzije: pripadnike CRS-a sa gasnim maskama poput mrtvačkih glava, šut od kaldrme, razbijene kafee, dim koji se širio iz izbačenog vetrobrana sitroena, stanare na balkonima, glavu nekog deteta kroz jedan otvor na ogradi, demonstrante koji su se širili na sve strane, crvenu zastavu koju je visoko uzdignutu nosila Pasionarija u kaputu sa kapuljačom. ⁶ A i grafite. Jer ovde su zidovi imali usta, a ne uši.

LES MURS ONT LA PAROLE
SOUS LES PAVES, LA PLAGÉ
IL EST INTERDIT D'INTERDIRE
PRENEZ VOS DESIRS POUR LA REALITE
LA SOCIÉTÉ EST UNE FLEUR CARNIVORE
ÉTUDIANTS OUVRIERS MEME COMBAT
COURS, CAMARADE, LE VIEUX MONDE EST DERRIÈRE TOI
LIBERER L'EXPRESSION
L'IMAGINATION AU POUVOIR

Tada je režiser povikao *Akcija*.

Policija je počela da se približava. Pendreci su im bili gipki u vazduhu kao pod vodom. Više nisu bili rimska legija. Svaki policajac je delovao za sebe. Pojedinačno ili u parovima i sa gas maskama koje su im davale izgled marsovaca, oni su se kretali napred, svako svojom brzinom, odbijajući štitovima kamenice, granje, grudve od blata i vodene bombe kojim su ih gađali sa druge strane sitroena.

U početku, nakratko, demonstranti su uspevali da zadrže svoju poziciju. Nekoliko ludo smelih među njima dizali su svoje nepopustljive pesnice. Pokušavali su da ponovo pevaju *Internacionalu*, ali se ona rasplinula u nepovezanoj razmeni uzvika i uvreda. Onda, kada su potrošili ono malo municije koju su imali, borbu su protiv prvog špalira nastavili sa svim i svačim što im se našlo pod rukom, dok su im noge upadale u pukotine na ulici i u neverovatno neravan trotoar pa su silovito padali na kolena i zglobove.

Pripadnici policije bacali su kutije sa suzavcem koje bi, uz težak udarac, padale poput paketa ubačenog u poštansko sanduče. Nakon jednog trenutka neizvesnosti, kada niko nije zasigurno znao da li će im akcija biti uspešna, iznad njih počеше da se izdižu mali krugovi narandžastog dima. Narastali su do monstruoznih proporcija, izdižući se iznad demonstranata i CRS-a nezaustavljivom energijom džina puštenog iz lampe.

Stanari se užurbano povukoše sa svojih balkona, zatvarajući roletne i prozore za sobom. Jedan za drugim, kao vitezovi kad zatvaraju svoje metalne vizire pre nego što bi se priključili bici, demonstranti navukoše marame preko usta i noseva. Zatim se dadoše u beg, gonjeni snagama reda i zakona.

Jednog mladog crnca dvojica pripadnika CRS-a sateraše do ulaza u jedan kafe. Čvrsto zatvorenih očiju, prstima prekrivajući kratku, kovrdžavu kosu ne bi li se zaštitio, on se sruši na pločnik pod naletom udaraca koji su se bez prestanka spuštali na njega. Iz prepunog kafea ništa se nije moglo videti osim pendreka kako se dižu i spuštaju, u pravilnom ritmu poput kazaljki na satu. Priljubljenih noseva uz staklo, oni gosti koji su se smestili najbliže prozoru gledali su niz ulicu u uzaludnom pokušaju da razaznaju ko će biti sledeća žrtva napada.

Nešto dalje, jurili su preko ulice jednu mladu ženu u vojničkoj kišnoj kabanici, izuzetno fotogeničnu, toliko nalik na Garbo sa svojom dugom crvenom kosom sklonjenom ispod mlitavog šešira od istog materijala kao i njena kabanica. Dotrčala je do jednog otvorenog prozora u prizemlju, nastavila dalje, a zatim se ponovo vratila do njega. U početku pod preplašenim pogledima jednog starijeg bračnog para koji je stajao na prozoru, a potom uz njihovu svesrdnu pomoć, ona se naglavačke prebaci preko simsa i uskoči u njihov stan. Iako se prozor istog trenutka zatvorio za njom, policijski pendrek ga ravnodušno razbi.

Sada, kada su im oči suzile od suzavca, demonstranti počеше da jure tamo-amo, dva koraka napred, jedan ulevo ili udesno, kao skakač u šahu, iznenada skrećući da bi podigli neki zalutali kamen sa kaldrme i bacili ga preko ramena, zadirkujući, rugajući se, menjajući pravac kretanja, posrćući, padajući i iznoseći ranjene izvan vatrenog dometa. U međuvremenu, dijagonalno čisteći šahovsku

tablu poput lauffera sa biskupskom kapom i ogrtačem, pripadnici CRS-a nevoljno nastaviše da ih gone niz zakrčenu ulicu i prema trgu Odeon.

Baš na uglu ulice, odvojen od Tea i Izabele, koji su ostali u gomili, Metju je naleteo na jednog mladića u polusvesnom stanju, čije su zatamljene prelepe crte lica bile umrljane krvlju kao one na Kenedijevom sinu sa Izabeline fotografije. Mladić je izgubio kontrolu nad bešikom. Trouglasta fleka širila mu se oko prepona na farmerkama i duž šava na levoj nogavici.

Suočen sa ovim uništenim brodolomnikom, Metju je bio toliko potresen da mu se oči napuniše suzama. Jedna slika iskrсну mu pred očima, slika onog zanosnog monstruma kog je video dok je prelazio ulicu kod Nacionalne galerije. Kao i tog trenutka, i sad je bio impresioniran plemenitošću ovog mladića, plemenitošću njegovog krvlju išaranog lica, njegovih grčevito stisnutih očiju, njegove marame i umrljanih farmerki.

Teov telefonski poziv ga je probudio pre vremena iz sna. Ovaj put, međutim, to nije bio san. Izvešće čudo. Dizaće iz mrtvih.

Kleknuo je pored mladića, koji je, pošto mu je bilo neprijatno zbog svoje nekontrolisanosti, mlitavom rukom nespretno pokušavao da sakrije fleku. Ali Metju je bio pragmatičan, poslovan. Sklanjajući mu ruku sa prepone, on je prebaci preko svog ramena i uspravi mladića uza zid.

"Možeš li da me čuješ?", Metju mu prošaputa u uho.

Mladić ne reče ništa.

Metju podiže glas. "Možeš li da hodaš?", upitao je. "Kladim se da možeš ako pokušaš da se osloniš na mene. Podići ću te na ramena."

Ali, čim je ustao, mladićeve noge se srušiše pod njim pa on ponovo pade na pločnik.

"Daj sve od sebe. Možeš ti to. Tako je, odlično."

Metju je uspeo da ga konačno uspravi; on stavi mladićeve ruke sebi oko vrata, čija su se stopala vukla za njima, pa poče da ga izvlači van domašaja pripadnika CRS-a.

Odmah ga je zaustavio jedan bradati čovek u svojim poznim tridesetim. Njegova crna kožna jakna, bež pamučne pantalone, sportska majica bez kragne i tamne naočare bez okvira identifikovale

su ga kao policajca u civilu. Iznad kozje bradice ten mu je bio prepun bubuljica te ga je lako bilo zamisliti kao loše obrijanog, što u stvari i jeste bio.

Jedan fotoaparat visio mu je na košulji. Fotografisao je lica "kolovođa".

Gurnuo je Metjua u stranu tako snažno da je okrvavljeni mladić skliznuo niza zid kao lik iz crtanog filma kad valjak pređe preko njega.

"Šta to, jebote, nameravaš?", policajac u civilu odbrusi Metjuu.

"Ja? Ja..."

"Ako ne želiš da se pridružiš ovom upišanku u zatvoru, bolje odjebi! Odmah!"

"Ali, gospodine, vidite i sami, on je stvarno povređen. Potrebno mu je lečenje."

Policajac zgrabi Metjua za rever od jakne.

"Vidi, vidi. Pa ti nisi Francuz, zar ne? Kakav je taj tvoj akcent?", promrmlja on, hvatajući ga za vrat. "Nemački? Engleski? Engleski?", reče on, naglašavajući pridev da bi ga Metju bolje razumeo.

"Ja sam Amerikanac."

"Amerikanac? Pa, čestitam, moj prijatelju, moj Jenki prijatelju." On udari Metjua u članak metalnim vrhom svoje cipele. "Sada ćeš biti deportovan. De-por-to-van. Kapito?"

Metju se koprcao u njegovom stisku. Od tamnobraon noktiju policajca podilazila ga je jeza. Dah mu je smrdeo na cigarete goloaz.

Tada se, nekim čudom, Teo pojavi ispred njih. U ruci mu je bio jedan kamen. Policajac nije imao više od sekunde ili dve da ga opazi pre nego što je Teo snažno njime zamahnuo bacajući ga pravo njemu u lice. Udarac ga je oborio. Uz bolan jauk on se uhvati za nos jer mu krv istog časa pojuri iz obe nozdrve, dok su mu tamne naočare visile na jednom uhu kao labava zastava.

Teo povuče Metjua.

"A šta sa njim?" Metju pokaza na mladića koji je i dalje ležao na trotoaru. "Zar ne bi trebalo da..."

"Jesi li ti poludeo?"

Kada su se pridružili preplašenoj Izabeli, pošli su za gomilom demonstiranata koje su priterali do raskrsnice na trgu Odeon kao kad se bujica uliva u more.

Raskrsnica je bila prava pustoš. Automobili su bili prevrnuti, autobusi zapaljeni, kafei i restorani opljačkani, a poslednji povredeni ćopali su niz sporedne ulice - sve ih to podseti na činjenicu da je okršaj kojem su upravo prisustvovali bio samo ćarka u poredenju sa bitkom ćije je posledice ovaj prizor prikazivao.

Na sredini trga bila je sagraćena jedna barikada. Da bi je podigli, srušili su platane koji su se vekovima pružali duž ulice Sen-Žermen i to samo za nekoliko sati. Kada se bitka završila, koju su ili izgubili ili dobili, ova barikada se i dalje pružala duž napuštene ulice, nezaštićena, dobra samo za potpalu.

Neki stariji ćovek sa mornarskom beretom i crnim povezom preko jednog oka, skloni se u ulaz bioskopa Danton. Parćići polomljenog stakla škripali su kao sneg pod njegovim cipelama, a on se naprezao da sve to shvati. Suze su mu navirale na ono zdravo oko. Viknuo je nikome posebno: "Bitange! Bitange! Ovo drveće bilo je deo istorije Pariza. Vi ste uništili istoriju!" Još uvek nije shvatao da se istorija pravi; da se, taćnije govoreći, istorija pravi i obaranjem drveća kao što se omlet pravi razbijanjem jaja.

Blizu ulaza u metro nalazio se Morisov stub na ćijem je vrhu, kao King Kong, taj kvazimodo sa poslednjeg sprata Empajer Stejt bildinga, ćučao jedan mladić velikog stomaka, obućen u svetlozelenu vetrovku. Posle nekoliko pokušaja da se uspravi, nestabilno se penjući na vertikalno uporište ćetveronoške, konaćno je uspeo da održi ravnotežu. Po naćinu kako je osmatrao, oćekivalo se da poćne da se udara po grudima u znak trijumfa.

Prateći sopstvene instinkte, Teo, Izabela i Metju krenuli su duž južne strane raskrsnice, jureći pored bioskopa Danton, prolazeći pored bouche du metro, pored Morisovog stuba, sve do ulice Rasin. Tamo je bila otvorena kapija Medicinskog fakulteta. Njeno dvorište bilo je prepuno demonstranata koji su potražili sklonište kao kad se izbeglice šćućure u središtu neke ambasade. Zidovi su bili oblepljeni plakatima koji su najavljivali komitete, sastanke i skupštine; pored manifesta tu su bili nalepljeni ultimatum i matrice, besramne pogrdne šale na raćun Marselina, ministra unutrašnjih poslova, Grimoda, upravnika policije, i De Gola.

Potisnuti gužvom, troje prijatelja ućoše u zgradu.

Unutra, atmosfera je bila napeta i fantastična. Studenti medicine, koji su tek izašli iz svojih adolescentskih godina, koračali su duž hodnika noseći hirurške maske da bi se zaštitili od napada suzavcem. Iznad kliznih vrata koja su vodila do operativnog amfiteatra neka danguba okačila je jednu lobanju i ukrštene dve kosti - nije se radilo o zastavi, već o pravoj lobanji i pravim kostima. U podrumu, u školskoj mrtvačnici, petoro-šestoro golih leševa od smrznutog mesa tvrdog kao kost bila su položena na blistavim kolicima.

U toj hladnoj beloj odaji, ove statue smrti, ovi iseckani i prašnjavi gipsani odlivci smrti, izloženi mračnim komentarima i upornim pogledima, izgledali bi mrtvo čak i mrtvima. Bili su izrešetani smrću, kao što čoveka na samrti može izrešetati kancer. Čak ih ni sam Hrist ne bi mogao oživeti.

Neka rasprava vodila se oko leševa. Kada bi policija zauzela fakultet, da li bi trebalo da leševe iznesu u dvorište i bace preko kapije na njihove pripadnike?

Bez sumnje, jedan veličanstveni primer koji se ranije dogodio sa Le Sidom čiji je leš, prebačen preko sedla, predvodio špansku vojsku u bici protiv Mura. Ali niko nije znao šta da radi. Niko se nije usudio da donese odluku. Mladi ikonoklasti zaustavili su se pred mrtvima.

Sat kasnije, pošto su pristigle vesti da su snage CRS-a skrenule u bulevar koji je vodio do Sen-Žermena, studenti van dužnosti tog dana i čija imena nisu stajala na oglasnoj tabli u školskom centralnom holu, krišom izađoše na ulicu i krenuše kući.

Odlučivši da se ne prijave iz straha da ne budu ismejani, Teo, Izabela i Metju takođe pomisliše da bi bilo mudro da se izvuku odatle.

Odsustvo prolaznika i saobraćaja dalo je raskrsnici Odeon sliku vetrovite pustoši iz filmova.

Na svakoj strani, duž njenih pritoka, ulica Konde, Lansjene komedi i Orfej, u grupama od dvoje, troje ili četvoro, okrvavljeni ili nepovređeni, kretali su se demonstranti hodajući na vrhovima prstiju po pustoju pozornici na kojoj se drama odigrala. Među poslednjima bio je i neki mladić u ogromnom ogrtaču koji je istog časa zaustavio svoj beg ne bi li podigao, praveći vragolastu piruetu crnca sa

perikom, jednu krvavu crvenu maramu koju je njegov ortak begunac ispustio u slivnik.

Na njihovo iznenađenje, tog istog popodneva trg Sen-Mišel bio je pošteđen. Ipak, samo jedna gostionica pored fontane bila je još uvek otvorena. Dok su prolazili pored nje, sa namerom da pređu most Sen-Mišel do Il de la Site, a zatim da ponovo pređu Senu preko mosta koji se nalazio južnije, neko iz gostionice kucnu po prozoru.

"Teo! Teo!"

Bio je to Šarl. Nekada je bio Teov godinu dana stariji drug iz razreda, dok nisu izgubili kontakt kada se on upisao u jednu od pariških politehničkih akademija kao student ekonomije. Čak i u školi, njegovi politički stavovi bili su konzervativni i kapitalistički. Čitao je *Vol strit žurnal*, koji je morao da naručuje od jednog zbunjenog novinskog agenta, i često bi veselo aludirao govoreći "idem da posetim svog bankara" misleći, u stvari, na to da "ide u banku". Ali u jednom ciničnom svetu on nije bio ciničan. Teo je izuzetno voleo njegovu uštogljenu odvažnost vitezova iz srednjeg veka, način na koji bi mlatarao rukama i pritajeni smeh od kog bi mu se tresla visoka figura širokih ramena.

Krenuli su unutra.

Šarl je stajao sam na prozoru držeći čašu piva. Niste ga mogli prepoznati. Umesto smešnog tamnog crnog odela koje je dugo bilo njegov zaštitni znak, nosio je kožnu pilotsku jaknu sa prljavom krznenom kragom, isprane farmerke i drečavu kariranu košulju. Glava mu je još čudnije izgledala, skroz obrijana, izuzev jednog debelog pramena u kineskom stilu.

Potapšao je Tea po ramenu.

"Ne mogu da verujem! Teo! Kako živiš?"

Na trenutak Teo nije znao kako da odgovori.

"Šarl? Jesi li to ti?"

"Kako to, jesam li to ja? Pa naravno da jesam. Zar me ne prepoznaješ?"

"Da, ti si." Teo pokaza na pramen. "Ali ovo ne."

Šarl čupnu čuperak.

"Zar ti se ne sviđa? Zar mi ne stoji lepo?"

"Ne razumem."

"Šta ne razumeš?"

"Tebe", reče Teo bespomoćno. "Uvek si bio tako šik, tako dobro obučen. Odela sa prslukom, tufnaste kravate, *Vol strit žurnal*. A sada, pogledaj se samo."

Umesto toga, Šarl pogleda u Tea.

"I ti si se pomalo promenio, znaš. Na primer, sada zaudaraš." On dotaknu Teovu odeću. "A kakve su ovo krpe? Izgledaš kao da si izašao iz nekog Zolinog romana."

"Duga je to priča", reče Teo nakon kratkog ćutanja.

Onda nastupi još duža pauza, sve dok, smešeći se, Šarl ne odgovori: "Kao i moja."

A onda, ljubeći Izabelu i rukujući se sa Metjuom, koga je, pošto nije bio filmofil, sreo po prvi put, on dodade: "Dozvolite mi da vas počastim pićem."

Umesto toga, oni zatražiše hranu.

"Hranu? Pa, ne znam", reče Šarl, bacajući pogled na šank. "Izgleda da vlada nestašica. Ali videću šta može da se uradi."

Nisu znali šta je podrazumevao pod nestašicom. Ionako, bilo je toliko stvari koje inače nisu razumevali.

Nekoliko minuta kasnije, kada se vratio sa sendvičima i koka-kolom, Teo mu ponovo postavi pitanje.

"Pa? Taj čuperak?"

"Živeo sam u Mongoliji."

Šarl je vidljivo upijao efekat koji je to saznanje ostavilo na njegovog prijatelja. Nije bio razočaran.

"Mongolija!"

"Proveo sam sedam nedelja u pustinji Gobi sa jednim nomadskim plemenom."

"A šta je sa tvojim studijama? Sa Politehničkom akademijom?"

"Oh, moje studije..."

Tupo je gledao negde u daljinu kao da su te studije pripadale nekom zamagljenom, izumrlom i nepovratnom periodu njegovog života.

"Osvrni se oko sebe, Teo. Istorija, znanje, mašta - sve je to sad na ulicama. One kruže. Više nisu privatna svojina elite."

"Nisam znala", reče Izabela, "da se *Vol strit žurnal* isporučuje u pustinju Gobi."

"Ja ne čitam to fašističko đubre."

Teo i Izabela ostadoše zbunjeni ovom varalicom.

"Šta se to desilo sa tobom?", povika Teo.

Zurio je u preživjele iz bitke koji su sad pili pivo i koka-kolu kao da su bili na odmoru između časova. "Šta se to desilo sa svima? Zašto su svuda postavljene barikade, zašto su svuda marice CRS-a? Šta se to dešava, za ime sveta?"

"Stvarno me to pitaš? Stvarno ne znaš?"

Šarl je stao da proučava Teovo lice tražeći neki znak koji bi mu rekao da ga ovaj zadirkuje.

"Ne! Stvarno ne znam!"

"Pa gde si, do đavola, bio?"

"Daleko..."

"Daleko? A kako si se vratio?"

"Vratio?"

"Kako si ponovo ušao u zemlju?"

Na to nije bilo odgovora. Obrva izdignutih kao dva žbunasta cirkumfleksa,^z sada Šarl belo pogleda u Tea.

"Počinjem da verujem da si u stvari ti bio u pustinji Gobi."

Konačno ubeđen da, iz nekog razloga koji još uvek nije mogao da shvati, njegovi prijatelji nisu ništa znali o pobuni koja je potresala fakultet Nanter, a zatim ceo Pariz, a potom i "četiri ćoška Heksagona", kako su čitaoci novina voleli to da nazivaju, on počeo da im priča jednu legendu o onome što je već počinjalo da biva poznato kao les evenements de mai.

I tako su saznali kako je progon njihovog rođenog Henrija Langloa iz Kinoteke bio Sarajevo ovih događaja kako je, u najmanju ruku, ovaj progon iskristalisao jedan duh revolta koji se već osećao u vazduhu, koji je poslužio da se zapali plamen koji je trebalo prenositi iz ruke u ruku poput olimpijske baklje.

"Ne dešava se to samo na univerzitetu, i samo u Parizu!", reče Šarl, koji više nije mogao da zaustavi svoju liričnost. "Cela Francuska je u štrajku. Telefoni ne rade, banke su zatvorene, ne radi pošta, bukvalno nema više ni kapi goriva. Ovo je zaista generalni štrajk, studenti i radnici su se ujedinili u zajednički front protiv zajedničkog neprijatelja. Jedno novo društvo čeka da se rodi, Teo, jedan novi svet! Svet bez velike i male buržoazije i velikih i malih fašista. Svet

kom više nisu potrebni umorni, stari gospodari. Nema više Leonarda!
Nema više Mocarta! Ni Šekspira!"

Zastao je.

"Nema više Hičkoka!"

"Nikad!", povika Teo.

Ponovo nastade ćutanje.

"Videćeš, prijatelju moj", Šarl promrmlja tiho. "Videćeš."

Pariz je bio pravi karneval. Mišel Fokol je nastupao u amfiteatru Mober-Mutualite, Sartr na Sorboni, Žan-Luj Barol i Madlen Reno delili su pozornicu sa svojom publikom u teatru Odeon. Redovi su se rano formirali, nastala je velika potražnja za dobrim mestima, a najčešće su vam preostajala samo mesta za stajanje.

Starije dame sa šestog ili sedmog sprata prosipale bi lavore pune vode na glave pripadnika CRS-a, a zatim zatvarale svoje prozore i navlačile zavese brzinom i žarom koji su potpuno poricali njihove godine i ugled. Prestravljene majke vrtele su se među demonstrantima sve dok ne bi, ugledavši ih, povukle svoju mladunčad tinejdžere za uvo i odvukle ih kući, gluve na one poznate primedbe da je njihovim drugarima dozvoljeno da ostanu. Međutim, ovi tinejdžeri nisu bili najmlađi među borcima.

Nakon progona jednog đaka iz gimnazije Condorcet, đaci Pariza su proglasili svoj sopstveni štrajk. Odbacujući penkala i drvene pernice, počeli su da paradiraju ulicama na levoj obali rame uz rame sa svojom starijom braćom i sestrama. "Šta je sledeće?", besneo je ogorčeno vođa u *Le Figarou*. "Treba li da očekujemo da se mališani u osnovnim školama pobune u znak revolta?"

Šarl je zatim pomenuo jednog mladog Nemca, Danijela Kon-Bendita. Ovaj Kon-Bendit je imao nadimak Deni le Ruž. On je predstavljao ulicu. Obraćao se ulici i proglasio je sebe za glasnogovornika. Šarmirao je ulicu kao što je Orfej šarmirao zver. Gde god bi on krenuo, ulica bi ga pratila.

Ulica bi uvek zastala u strahu ispred pragova kuća. A onda bi je te iste kuće pozvale unutra. Ulica bi ušla. Raskomotila bi se u njoj. A osvanuće dan, govorio je Šarl, dan kada će Generalna skupština biti napadnuta od strane svih ulica Pariza a Deni le Ruž će ući u nju nošen na ramenima svoje ulične vlade, svoje ulične pratnje, zračeci kao Trijumfalna kapija.

Teo je zanemio. Zemlja se prevrnula naglavačke a on nije imao pojma o tome. I shvatio je zašto nije bilo telefonskih poziva iz Truvila, zašto se pesnik i njegova žena nisu vratili, zašto je njegova tetka iz kabarea *Le Negre Bleu* prestala da se brine da li su oni dobro, zašto su mogli da žive toliko dugo u haosu usled izolacije i bezakonja.

Pošto je kafe postao zagušljiv i prenatrpan, oni odlučiše da krenu. Kiša je dobovala po trotoarima, terajući im tela da se poviju kao što bi se cirkuski klovnovi povijali pod težinom svojih cipela.

"Potrebna vam je reedukacija", reče Šarl, dodajući tajanstveno, "pođite sa mnom u Maspero"

"Šta je Maspero?", upita Izabela dok je rukom sakrivala plamen, paleći svoju poslednju cigaretu na vetru.

"Vas troje ste pravi marsovci. Pođite sa mnom, pokazaću vam."

Maspero je bio udaljen samo nekoliko metara odatle, u ulici Sen-Severin. Ispostavilo se da je to jedna knjižara na čijim ulaznim vratima ste mogli da čitate *La Joie de Lire*.

Unutrašnji zidovi su bili oblepljeni mnoštvom proglašenja kao i na Medicinskom fakultetu, zajedno sa posterima koji su oslikavali uzdignute pesnice sa bombama i ružama. Međutim, na počasnom mestu stajala su, štampana na svili, tri portreta, Če Gevare, Mao Cedunga i Ho Ši Mina.

Svojim simetričnim crtama lica, koje su samo popunjavale prazna mesta između kovrdžave kose crne poput mastila, njegove crne berete, gustih crnih obrva i još gušće crne brade, prvi pomenuti podsećao je na Roršahove mrlje. Drugi je imao sjajni, zagonetni izraz lica jednog evnuha. A ako bi trećeg, sa njegovim mandarinskim jagodicama i bradom, okrenuli naopačke, otkrili biste još jedno, malo manje ubedljivo lice, kao na karikaturi Reksa Vislera.

Le Joie de Lire su strpljivo koristili posetioци više kao biblioteku nego kao knjižaru. Njene knjige, već prilično umrljane prstima, pobacane po stolovima ili poređane po belim drvenim policama, čitali su - naslanjajući se uza zidove ili sedeći po nezastrtom podu, ne razmišljajući da nešto kupe - oni isti mladi ljudi koji su pre sat ili dva demonstrirali na ulicama. Čak je i sam prodavac, podignutih nogu na sto, dok mu se stolica nagla dokle god je bilo moguće da se ne prevrne, nesmetano čitao Rožu Luksemburg.

U jednom ćošku stajala je grupa latinoameričkih studenata. Znali ste da su to bili Latinoamerikanci po ljutitoj maestralnosti sa kojom su voleli da nose svoje berete a la Če, po okovanim čizmama sa dokolenicama komplikovanim kao mornarski čvorovi i svojim prastarim naočarima revolucionara. Pušili su sićušne cigare koje su im, vlažne i iskrivljene, visile sa usana i ispuštale ljutu aromu, a koje su morali ponovo da pale posle svakog uvučenog dima. Razmećući se uvijenim brkovima kao onim dečjim rukama našaranim po bilbordima, voleli su da umišljaju da su političke izbeglice. Pa ipak, ništa nije moglo biti apsurdnije od njihovog odglumljenog umora.

Šarl je počeo mehanički da uzima knjige sa stolova kao da je pazario u supermarketu. To su bile knjižice čije su vas drečave crno-crvene korice podsećale na male revolucionarne traktate. One bi uznemirile plemićki mir pesnikove biblioteke. On bi takva jeftina džepna izdanja odbio sa gađenjem kakvo imaju umetnički kolekcionari prema falsifikatima.

"Pročitajte ove", reče Šarl. "Možda ćete onda razumeti zašto svet mora da se promeni."

Izabela ih je prevrtala u rukuma.

"A gde je Das Kapital! Zar ne bi trebalo da se obrazujemo čitajući Das Kapital?"

"Le Capital" - za Šarla, pravi početak, delo koje je već postojalo na njegovom ličnom jeziku - "predstavlja Bibliju. Jedan od najboljih tekstova ikada odštampanih. Ali, vrlo je teško otpočeti sa njim. Morate da zaradite pravo da biste ga čitali."

"Kako ćemo da platimo knjige?", upita Teo. "Potpuno smo švorc, ili to nisi primetio?"

"Uzmite ih. Tako svi rade. Plaćićete ih kada budete mogli. Ako budete mogli."

Kada su otišli iz knjižare, šetali su duž San-Mišel bulevara, nad kojim je lebdeo plašt od sivog dima, nesiguran kojim pravcem da krene.

Razgovarali su. Ili bolje rečeno, Šarl je bio taj koji je pričao.

Kad bi ta naivna vera u narodni ustanak trebalo detaljno da se opiše, njegov govor bi zvučao banalno. Pa ipak, nije bio banalan, jer govoriti o menjanju sveta je takođe sredstvo kojim treba promeniti one koji govore o tome. A, pošto stvarno nisu bili svesni šta im se

dešava, Teo i Izabela se još jednom zatekoše u ropstvu jedne stvari, jedne magije, jedne uzbudljive nove droge. Jer, ovisnicima kakvi su oni bili, ovi termini postali su sinonimi.

A što se tiče Metjua, njegove oči, kao Madonine u aveniji Hoš, iako se činilo da su zatvorene, bile su i previše otvorene da bi se izmerila njihova dubina.

Bilo je tačno pola pet kada su stigli do dragstora u ulici Sen-Žermen. U tom času, on je predstavljao oazu topline i svetla u sivom bulevaru.

"Pozajmi mi nešto para, molim te", reče Izabela Šarlu. "Hoću da kupim cigarete."

Dragstor je bio tesno zbijen između jedne apoteke sa zelenim, neonskim krstom i kafea ispred kojeg je stajalo nešto poput crvenog aparata za gašenje požara okrenutog naopačke. Ispred njegove zastakljene terase, na kojoj su mladi konobari u kariranim sakoima servirali banana split i Peche Melbas, jedna grupa muških prostitutki, obučениh po poslednjoj modi tog najstarijeg zanata, potajno je i razmetljivo patrolirala svojim područjem.

Prešli su preko praznog bulevara.

Izabela je krenula da kupi cigarete, a ostali uđoše u dragstor. Sa njihove leve strane, jedne stepenice vodile su do restorana čiji su stolovi bili poređani oko jedne male, kružne galerije koja je gledala na prizemlje. Na njenim zidovima nalazile su se ogromne usne izvajane u bronzi - usne B. Bardo, K. Denev, Elze Martineli. Dalje, nalevo, još jedno stepenište vodilo je do jednog drugog, skoro identičnog restorana. A pozadi, treće stepenište spuštalo se do prodavnice u nižem prizemlju u kojoj su se prodavale naprave za umirivanje istančanih živaca: niz čeličnih loptica prikačenih na točak koje su, kada bi ih pokrenuli, lupkale lagano jedna o drugu; četvorougona čaša ispunjena živom i podignuta na hidrauličan okvir u kojoj biste videli, kada bi se poluga povukla, pravi Hokusai talas.⁸

Iako je pogled sa zatvorene terase bio ometen brigadom marica CRS-a parkiranih duž bulevara, mušterije u dragstoru konzumirale su svoje čizburgere, Nica-salate i osso buccos kao da je sve bilo u redu, kao da je ovo bio bilo koji mesec maj. Muškarci su nosili italijanske žakete sa dubokim izrezom i raskopčane košulje sa čipkastim manžetnama i širokim, šiljatim kragnama koje su izbacili

preko naramenica. Kada je jedan od njih ustao, zasijalo bi malo zlatno raspeće. Žene su nosile narukvice, amajlije, grivne, ogrlice i minduše zbog kojih je dragstor odzvanjao kao zvona na alpskim kravama.

Šarl ih je sve posmatrao sa gađenjem. Već ih je zamišljao ispred streljačkog voda, dok bi im privesci u obliku raspeća bili otrgnuti sa vratova, a kravlja zvona ućutkana zauvek. "Ovo su mali fašisti o kojima sam vam pričao", mrmljao je. "Dobri su samo za istorijski otpad."

Kada im se Izabela pridružila, Teo je upitao Šarla da li bi mogli da prespavaju kod njega. Iako nisu naglas govorili o svom unutrašnjem nemiru, oni su znali da ne mogu tako brzo da se vrate u stan blizu trga Odeon, u onaj koji je, do tog jutra, bio zatvoren za spoljni svet.

Složio se bez postavljanja pitanja ili uslova. Mada ih je upozorio da ide kući samo da bi se istuširao i presvukao. Morao je da bude na trgu Denfe-Rošere u šest sati. Pošto se fakultet Nanter ponovo otvorio, studenti su odlučili da svoju pobedu, bez obzira na to što će se kasnije ispostaviti da je bila kratkog veka, treba da proslave demonstracijom koja će pokriti Pariz u celini. Razmena vatre tog dana bila je jedna od preliminarnih borbi.

Plan je bio da se maršira do televizijskog studija da bi se obznanio ustanak, a zatim dalje do Palate pravde u nemom protestu protiv parodije zakona i reda koja je njihove mnogobrojne prijatelje zadržala u zatvorskim ćelijama. Ali je upravnik policije istog trenutka preduzeo korake koji će ograničiti sve demonstracije na jedan geto u latinskom kvartu. Sada je potpuno bio siguran da će takvom strategijom otkloniti žaoku njihovog protesta. Ta zabrana bila je protumačena kao zakazani sastanak, sastanak koji je Šarl nameravao da održi na trgu Denfe-Rošere.

Živeo je na trećem spratu, preko puta Ajfelove kule, u dvosobnom stanu koji je jeftino iznajmio jer je, smešten u dvorišnoj šupi, bio mračan kao sam podrum. Teo je i ranije spavao u gostinskoj sobi na čijem podu su bili poređani dušeci kao u nekoj spavaonici. U njoj su se nalazila samo još dva komada nameštaja: uvećana i umrljana ilustracija nekog čoveka sa bradom i cvikerima iz romana Žila Verna, dok stoji u bogatom, šumovitom vrtu jedne opservatorije pod kristalnom kupolom pokazujući jednom mlađem čoveku bez brade,

koji je stajao pored njega, na polumeseć neobičnog sjaja, sa natpisom *La lune dit le docteur*; i jedan akvarijum sa tako neprozirnom vodom da su njegovi stanovnici uvek je pretpostavljao da ih je bilo, jer su bili nevidljivi, zbog toga što je Šarl bio prezauzet tokom proteklih nekoliko nedelja da promeni vodu, mogli da zamišljaju kako plivaju u najmračnijim okeanskim dubinama.

Kada su stigli u stan bilo je prošlo tek pola pet. Ne zaboravljajući koliko su bili gladni, oni opustošiše frižider, proždirući salamu, sir, činiju sa rotkvama. Dok se spremao da se istušira, Šarl baci pogled na trio koji su sačinjavali njegovi gosti.

Lagano dodirujući bradom koleno, Metju je sedeo u uglu sobe dok mu je gornja usna bila oivičena mermernobelom prugom kao da je pio mleko iz tetrapaka, a donja ličila na talasastu liniju koju bi dete povuklo kada bi htelo da nacрта galeba u letu. Izabela je opružena ležala na Šarlovom neraspremljenom krevetu, dok su joj dva ista pramena uokviravala lice kao Polokove pozorišne kulise, a obrve podsećale na dva crna pera. Teo se zavalio u jednu ogromnu mekanu stolicu.

"Uzgred", konačno reče Šarl, "gde ste vi bili?"

U početku niko nije progovario. Onda je Izabela odgovorila. Praveći potpuno isti pokret kao onaj astronom na slici, ona pokaza na ilustraciju Žila Verna.

"Tamo. Na Mesecu."

Do pola sedam, rano te večeri, demonstranti su se okupili na trgu Denfe-Rošere i počeli su da se penju na lava od Belforta.

Uzvikujući "Oslobodite naše drugove!", oni su se kretali bulevarom Arago, prolazeći pored zatvora Sante, odakle su im, sa prozora sa rešetkama, njegovi stanari, među kojima teško da je bilo studenata, mahali nevidljivim maramicama.

Na raskrsnici ulica Sen-Mišel i Sen-Žermen pripadnici CRS-a su podigli jednu barikadu na putu. Ona je onemogućavala pristup ulici Sen-Mišel i mostovima na Seni sa jedne strane, a bulevaru Sen-Žermen sa druge, priterujući demonstrante da se rašire po ulici Gej Lusak i po trgu Edmond Rostand koji je štrčao iz bulevara kao nos najslavnijeg heroja tog dramaturga.

Tokom večeri otpočela je okupacija latinskog kvarta. Pošto su većinu demonstiranata opkolile snage CRS-a između trga Edmond

Rostand i ulice Gaj Lusak, drugi su se kradomice infiltrirali u obližnje ulice i trgove, i to u ulice Sen-Žak, Panteona, L'Estrapade i po trgu De la Kontraeskarpe. Onda su podigli prve barikade od rešetaka, ograda i kaldrme. Do deset sati, od trga Edmond Rostand do ulice D'Eskarpes, i od raskrsnice ulica D'Ulm i Gaj Lusak do gimnazije Sen Luj, pružao se jedan zamršen lavirint od sličnih barikada. Na nesreću, takve barikade, koje bi na mapi mogli da protumačite kao mostove, bile su potpuna suprotnost mostovima. Ideja je bila da se napravi sistem brodskih pregrada te ukoliko bi se jedna srušila, druge bi uspele da ograniče štetu. Ali, zbog toga što su morale da služe i kao oružje, šanse da pobegnu bile su smanjene. Pošto nisu posedovali bolje oružje od rešetaka i kaldrme, inače njihovo jedino sredstvo odbrane, morali bi da opljačkaju Petra da bi platili Polu ukoliko bi došlo do snažnog napada.

Na televiziji, u jedanaest i petnaest, upravnik policije je, sa buketom od mikrofona koji su mu gurnuli pred lice, strpljivo objašnjavao da je i on sam nekada bio student, da je u njegovoj mladosti i on dobijao udarce policijskim pendrekom i da zbog toga može da razume, pa čak i da saoseća sa motivima studenata. Ali, nakon svega, postoji granica.

Onda, u direktnom obraćanju samim demonstrantima, upotrebljavajući jedan od onih eufemizama mračnijih od onoga što bi trebalo da ublaže, izjavio je da, ukoliko se latinski kvart ne evakuiše do ponoći, on će, po datim uputstvima od strane ministra unutrašnjih poslova, da ga "očisti".

U pola jedan, Mažino linija od barikada pružala se duže nego ikada, dok su ministrova uputstva bila prenetá CRS-u.

U ovaj opustošen krajolik, paradoksalno osunčan i polumesecom i mesecom, isprekrsan uzduž i popreko barikadama, koji je iz ptičje perspektive toliko mnogo podsećao na šahovsku tablu, stigoše Teo, Izabela i Metju.

Iz Šarlovog stana - koji je on lično napustio dva sata ranije - krenuli su duž keja na levoj obali, duž keja D'Orsej, keja Volter i keja De Konti, sve dok nisu skrenuli u ulicu Sen-Žak, u čijem podnožju su stajali skupa nekoliko minuta. Ulica je bila prepuna suzavca. Njene ulične lampe nosile su svetloljubičaste oreole a njene kuće, ravnodušne sa zatvorenim kopcima, bile su im tako nepoznate kao

da su pripadale nekim drugim gradovima koje su obilazili prvi put, recimo Cirihi ili Barseloni.

Dok su se približavali bici, videli su ispred sebe na krvavocrvenom nebu, oblake dima, ogromne kao cepeline. Kad god bi svetlosni signal poleteo i pao ponovo na zemlju prosipajući se u pravi vodopad od varnica, on bi osvetleo, kao da to čini samo radi njih, neki čin pojedinačne hrabrosti i samopožrtvovanja: mladu devojkicu koja pesnicama udara po grudima policajca koji je razbio kolena njenom drugu; sredovečnog kućepazitelja u džemperu i papučama kako trči niz ulicu da bi pomogao grupi demonstiranata da prevrnu kola, možda baš njegova.

Nastavili su svojim putem.

Nekako čudom, jureći sa levog na desni trotoar i obrnuto, provirujući kroz prazne, nenastanjene pragove, trčeći kroz ulice i trgove, dok bi Teo silom krčio put, a Izabela i Metju pokušavali da drže korak sa njegovim, kao što su, nekada davno, trčali kroz hodnike i salone Luvra, kao da je ta trka bila proba sa kostimima za ovu sada - oni stigoše do barikada na trgu Edmond Rostand. Ispod krsta još jedne apoteke oni se nasloniše na neki isprljani dušek koji je bio uzdignut uz drvene gajbe iz kojeg su čuperci bele vune virili kao pramenovi belih dlaka iz ušiju nekog starca. Dok su tu čučali, jedna rešetka od senki oiviči zamagljenu boju njihovih očiju.

Svetlost baterijskih lampi pripadnika CRS-a štrckala je po zidovima, barikadi, licima iza barikade, zvezdicama, oreolima i snežnim mrljama. Tu i tamo iskrsla bi neka slika, detalj slike, samo detalj, podaren nasumice, zjapeća usta, ruka grubo uvijena u zavoj, krišom podaren poljubac, uperen prst - ali zašto? U šta? U koga? Čuli su se zvuci, neprijatan smeh, povik "CRS-SS! CRS-SS!" ili "De Gol ubica! De Gol ubica!", ali su se čuli kao sinhronizovan zvuk na filmu.

Prolazili su sati ili se bar tako činilo.

Tri, četiri, pet puta, pripadnici CRS-a su pokušavali da probiju linije, da bi sva ta tri, četiri, pet puta bili odbijeni. Kanisteri suzavaca leteli su preko barikade. Viziri na kacigama bili su navučeni. Vlasnici kuća otvorili su prozore visoko iznad glava demonstiranata, bacali im peškire radi zaštite, odlazili po lavore i ćupove, punili ih vodom i vraćali se na balkone da bi zalili ulicu, jer je poznato da ledeno-hladna voda ublažuje efekte suzavca.

Blizu barikade iza koje su čučali Teo, Izabela i Metju, a ispod ulične svetiljke koja je bacala oreol svetlosti oko svog stuba, jedna mlada crnkinja bila je podvrgnuta ispitivanju od strane tri oficira CRS-a. Dok su druga dvojica duvala u svoje skupljene šake i dok su rukama lupali po bokovima da bi se ugrijali, jedan od njih bi je stalno gurao na rešetke Luksemburških vrtova. Kad god bi glava te mlade žene udarila u rešetku, sva trojica bi brojala u horu, "...et trois... et quatre... et cinq... et six..."

Razjarena, isprovocirana daleko više nego što je mogla da izdrži, ona konačno skide rukavicu i svojim dugačkim, lakiranim noktima ureza četiri paralelne ogrebotine niz lice svog napadača, ogrebotine toliko duboke da su mogle da se gotove vide, sa barikade na suprotnoj strani trga.

Oficir CRS-a zacvile od bola. On pažljivo pređe prstom preko ogrebotina a onda se zagleda u kapljicu krvi na njegovom vrhu. Zauriao je "Droljo!" na tu mladu ženu i žestoko joj zario pušku u stomak. Posrćući, cvileći i plačući poput zlostavljane životinje, ona polete prema trotoaru, dok joj je jedna noga u mrežastim čarapama preletela pod komičnim uglom preko druge, kao kad mačka vrši nuždu.

To je bilo previše za Tea. Zaboravivši na rakete, svetlosne signale, kanistere i Molotovljeve koktele koji su mu leteli iznad glave, on ustade i pojuri prema njima. U poslednjem trenutku policajac naglo okrete glavu. Teo mu zabi koleno u prepone toliko snažno da je osetio kako se grče ispod svoje čašice od kolena.

Lice policajca pretvori se u zgužvani toalet papir.

A onda, što je bilo fatalno, Teo ustuknu. Nije mogao da odluči šta sledeće da preduzme. Trebalo bi da projuri kroz šibljice u ulicu Medikis, ili da potraži zaklon u nekoj od kuća koje su se nalazile iza njega, ili da preskoči preko rešetaka u Luksemburške vrtove da bi pobegao kroz njihovu južnu kapiju. Umesto toga, on je i dalje stajao ukočeno, kao živo otelotvorenje Zenovog paradoksa, i čekao, kao da je očekivao, kao da je preklinjao, da ga uhapse dvojica policajaca koji su bili samo nekoliko metara udaljeni od njega i koji ga, trenutak kasnije, naterase da se pruži po trotoaru dlanovima prekrivajući prepone.

Kada je videla kako pendrecima udaraju po telu njenog brata, Izabela rukama prekri lice. Ne mareći za to u kakav se rizik upušta, ona pojuri preko barikade, posrnu, pade, ozleđujući kolena, člankove, nadlanice, pa skliznu niz drugu stranu i potrča da mu pomogne.

Sada je Metju ostao sam. Srce mu je dodavalo gas, guralo ga napred, van kontrole. Borio se da povrati razum. Njegovi prijatelji bili su povređeni, pretučeni. Morao je policiju odvratiti skretanjem pažnje na sebe.

Grozničavo je pretraživao zaklone, tragajući za nekim oruđem, za nekim uporištem.

Odjednom primeti na ivici barikade jednu crvenu zastavu između dve četvrtaste gvozdene rešetke koje je Izabela porušila. Napuštena, ležala je ravno, nepomično, posred kaldrme.

Prisetio se Pasionarije obučene u svoj čupavi vuneni kaput sa kapuljačom. Ovo prisećanje dalo mu je dodatnu snagu. Ponovo će podići zastavu. Insceniraće diverziju da bi Teo i Izabela mogli da pobegnu na bezbedno mesto.

Bez daljeg oklevanja, on se uzvera na barikadu, podiže zastavu i zavijori njome visoko iznad svoje glave. A onda, pošto nije shvatio da mu se reč Fin približavala kao kad se voz pojavi iz tunela, on počeo da peva.

Debout les damnés de la terre!

Debout...

Odjeknu pucanj.

Vitlajući zastavom, Metju se pretvori u statuu.

Daleko od barikade, jedan policajac CRS-a zurio je sa nevericom u svoju mašinku. Držeći je u visini ramena kao da je tek tad shvatio da je puška bila napunjena. Skinuo je gas masku. Oči mu se napuniše suzama.

"Nisam hteo!", povikao je. "Nisam hteo!"

Metju klecnu u stranu i pade pravo na zemlju. Pucanj kao da je bacio čini na pripadnike CRS-a. Oslobodivši se, Teo i Izabela potrčase do mesta gde je Metju ležao, kleknuše pored njega i staviše mu glavu u svoje krilo.

Otvorio je usta. Jezik mu je labavo visio preko donje usne. Bio je umrljan penom.

Sa njegovih iskrivljenih crta lica mogli su da pročitaju užasnu istinu da čovek ne samo da umire sam, već da čovek umire živ.

Pokušao je da progovori.

Ali, čak i na samrti, Metju bi se setio, i suviše kasno, šta je nameravao da kaže.

Ali, kako odrastamo, za nadanje u sreću ostaje nam sve manje mogućnosti, a broj realnih izgleda da je ostvarimo je skoro iluzoran.

Bilo je to na početku oktobra, večer bez kiše. Olujni vetar sa Sene kovitlao je flaše koka-kole koje su odskakivale po trgu Trokadero kao kad kamenčići bačeni u reku prave žabice. Ajfelova kula sijala je kao neonska reklama.

Te večeri Kinoteka je toliko bila puna ljudi da je pacovima koji nisu uspeali da nađu slobodno sedište bilo odobreno, samo ovaj put, uprkos propisima protivpožarne zaštite, da sednu gde god nađu mesta, na stepenicama koje vode do auditorijuma, duž prolaza između redova sedišta, na tepihu ispod vertikalnog prostranstva platna. A što se tiče onih koji su se pojavili i suviše kasno, oni su još više popunjavali foaje i stepenište, nevoljno se igrajući sa praksinoskopima, mračnim kutijama i magičnim reflektorima, nadajući se da će se čak i tada isprazniti neko mesto za njih, da će neko ko se već smestio možda dobiti epileptičan napad.

Osujećen organizovanim protestima, onim koje su prolećni događaji još više ojačali, De Gol je konačno bio prinuđen da ponovo imenuje Langloa za kustosa Kinoteke. Te dve nacionalne institucije, Henri Langloa i Francuska kinoteka, bile su ponovo ujedinjene.

Kada se Langloa pojavio na pozornici Kinoteke, čitava sala se digla na noge da pozdravi spontanom ovacijama ovaj čudesni povratak.

On je predstavio Fransoa Trufoa i Žan-Pjer Leoda, režisera i zvezdu filma *Baisers voles*, filma koji je trebalo da bude prikazan te večeri u en avant-premiere.⁹ I oni su aplaudirali. A onda, kada su se svetla prigušila, zavese se nevoljno razdvojiše iz zagrljaja.

Na zaprepašćenje svih, film je započeo snimkom avenije Alber de Mun i staze koja se pružala paralelno sa njom vodeći ka bašti Kinoteke. Preko ovog snimka, Trifoovom rukom ispisana, nalazila se jedna posveta: "Baisers voles est dedie a la Cinematheque Frangaise d' Henri Langlois." Kamera se zatim lagano pomerala

prema ulazu Kinoteke, stavljajući u prvi plan katanac na kapiji i znak *Zatvoreno* prikačen na njoj.

Sa zvučne trake, dok su se ređala imena glumaca, režisera, producenata i ostalih, začuo se glas Šarla Trenea:

*Ce soir le vent qui frappe à ma porte
Me parle des amours mortes
Devant le feu qui s' éteint
Ce soir c'est une chanson d' automne
Dans la maison qui frissonne
Et je pense aux jours lointains
Que reste-t-il de nos amours
Que reste-t-il de ces beaux jours
Une photo, vieille photo
De ma jeunesse
Que reste-t-il des billets doux
Des mois d' avril, des rendez-vous
Un souvenir qui me poursuit...
... Un souvenir qui me poursuit...
... Un souvenir qui me poursuit...
... Un souvenir qui me poursuit...
... Un souvenir qui me poursuit...*

Da li se to igla zaglavila?

Ako jeste, to su приметили samo njih dvoje u publici. Sedeli su u samom prvom redu i, dok su slušali Trenea, oči su im blistale kao i kod drugih oko njih. Međutim, kada su im suze krenule, potekle su iz sasvim drugog razloga.

- [1](#) Remek-delo, franc. - prim. prev.
- [2](#) Sledbenici markiza De Sada - prim. prev.
- [3](#) Sprava za mučenje - prim. prev.
- [4](#) Reka zaborava u podzemnom svetu - prim. prev.
- [5](#) Set za modelarstvo poznate svetske marke - prim. prev.
- [6](#) Poređenje sa Ibaruri Dolores, poznatom kao La Pasionarija koja je bila istaknuti španski komunista 1930. - prim. prev.
- [7](#) Gramatički akcenat - prim. prev.
- [8](#) Hokusai Katsushika, japanski slikar i ilustrator - prim. prev.
- [9](#) Pretpremijera - prim. prev.

Table of Contents

[Start](#)